Biblioteca Bucureştilor

10
Octombrie
2001

REVISTA ASOCIAŢIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN BUCUREŞTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

V 26704

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

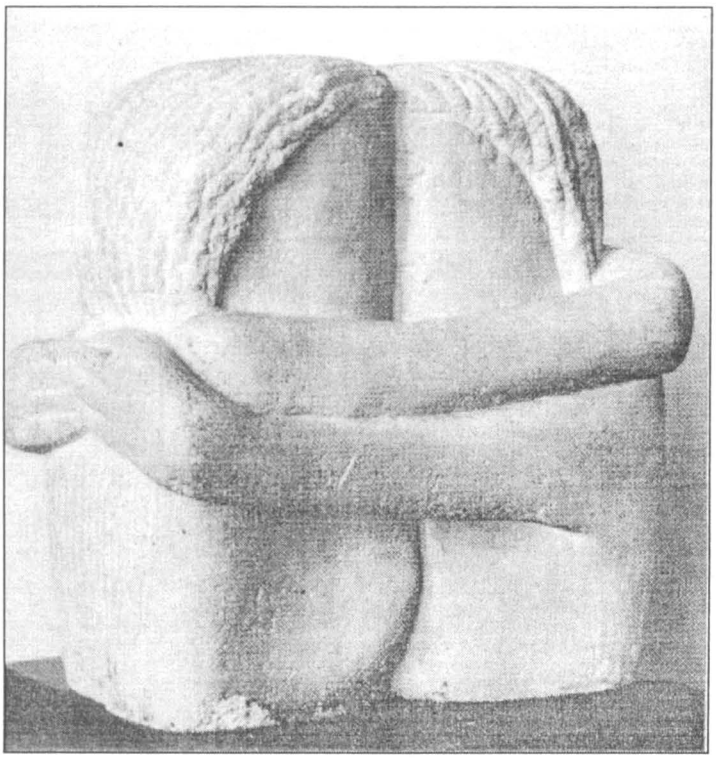

"Există un țel, în orice lucru. Pentru a-l atinge trebuie să te desprinzi de tine însuți".

C. Brâncuși

Le baiser

Sărutul

"Être ce que nous fumes
A tout jamais, parfois.

Brancusi dut nous voir
Qui donc fit Le Baiser,

Pour tous les couples au secret
Comme la pierre
L'est dans la pierre".

"Să fim ceea ce furăm
Pururi, cîteodată.

Brâncuşi pesemne ne-a văzut
Căci născoci Sărutul,

Pentru toate perechile-n taină
Ca piatra
În piatra cu taine".

Guillevic Caraion

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Brâncușiana

Petre ȚUȚEA – Constantin Brâncuşi 2

Bucureștii de altădată

Comunități bucureștene

Sirun TERZIAN – Figuri armene ale Bucureştiului 4

Ana Maria ORĂŞANU – Vechi zidiri bucureştene – Casa negustorului Kirilof 11

Istoria cărții

Mariana JAKLOVSZKY – Voltaire 13

Patrimoniu 15

Evocare PAUL ANGHEL 16

Autografe contemporane

Nicolae ILIESCU – Balconul cu amintiri 18

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – Comuna din Paris – 130 (V) 20

Puncte de vedere

Napoleon SĂVESCU – Strămoşii arieni 21

Scrisoare din...

Echim VANCEA – Biblioteca Municipală "Laurențiu Ulici" Sighetul Marmației 23

Meridian biblioteconomic

Agenda INTAMEL

În aşteptarea Conferinței INTAMEL 2002 de la Stockholm 26

Bibliotecari din Utrecht în vizită în Marea Britanie 26

Ton van VLIMMEREN – Biblioteca Publică din Utrecht 27

Hermann ROMER – Biblioteca Publică din Winterthur 29

Alima TUET – Biblioteca Centrală din Hong Kong 30

Steve WOOD – Tehnologie 31

Agenda culturală

Ziua Bucureștilor – 2001 34

Ana Maria ORĂŞANU – Bucureşti – Identitate comunitară 35

Catalog 36

"LITERE" 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Brâncușiana

Petre ȚUȚEA

Constantin Brâncuși

Mă servesc de amintire, de această formă afectivă a memoriei, cum a definit-o Kierkegaard, după cât mi-amintesc, cu toate imperfecțiunile ei. De altfel, istoria, memoriile și jurnalele, aceste alcătuiri din fapte și reflecții, nu sunt aproape de adevăr. Chiar ideea platonică, considerată arhetip, dacă nu este revelată, ci numai închipuită, este o plăsmuire mitică mai aproape de adevăr.

Într-o zi, înaintea ultimului război – căutam, cu prietenul meu Haig Acterian, un tip de om pe care să clădim poziția noastră în frământarea vremii. Căutam o certitudine spirituală. Am examinat toate tipurile, de la **omul religios** la **omul tehnic**, și n-am putut citi în om decât preomenescul (folosind un termen al lui Nietzsche) în care omenescul, neomenescul și supraomenescul se amestecau haotic. Am renunțat la căutarea certitudinii în om.

Eram stăpâniți de ideea ordinii și de neliniștile devenirii. Așa am ajuns la termenii gnoseologici: **Divinitatea, omul, lumea, adevărul, eroarea, frumosul, urâtul, sacrul, satanicul, absurdul** și **sensul** – și la oglindirea lor în artă, unde purul inspirat se împletește cu forma și sensul căutate în om și în natură, sau în om – ca în expresionism.

Așadar, căutam un artist pentru a constata care sunt limitele artei, în cunoașterea vieții și lumii, și dacă limbajul artistic e alcătuit din semne neevocatoare. În treacăt fie zis, **imaginea** și **semnul** alunecă, în artist și în omul de știință, peste obiect, artistul autonom nedepășind frumosul închipuit, iar omul de știință autonom nedepășind semnul util.

Haig mi-a spus că Brâncuși se află în București și locuiește la hotelul "Bulevard". El mi-a propus să mergem la Brâncuși ca să constatăm cum se oglindesc în spiritul lui viața și lumea. Apoi, a adăugat:

– Desigur, trebuie să ținem seama că nu ne întâlnim cu un teolog, cu un filosof sau cu un savant, ci cu un mare artist.

– Să mergem, i-am răspuns, fiindcă sunt curios să aflu conținutul acestor termeni: **vocație, inspirație, sens, căutare, expresie, imagine** și **simbol.**

După câte știu, Brâncuși nu este intuitiv, fiindcă tăcerea și infinitul, chiar prin coborârea lor în cuvânt sau materie, în sfera mijloacelor omului mărginit în jocul dintre imagine și simbol, nu-și pierd caracterul lor inefabil. Apoi, omul rămas aici, căutător de forme și sensuri, se poate situa arbitrar dincolo de bine și de rău, ca Nietzsche; "perspectivism estetic" (Charles Andler).

– Un lucru este cert, a spus Haig, Brâncuși este un artist adevărat, în stilul căruia se oglindește sufletul neamului său.

– Vom afla, am spus eu, dacă arta este **mimesis, plăsmuire autonomă** sau **manifestare a inspirației**. Omul, această creatură, este un dat primordial, care se desfășoară în timp și-n spațiu, în etape sau el stă sub semnul înnoirii, adică viața lui este constantă, sau permanent neliniștită, cu alte cuvinte totul se află în el din primordii sau evoluția este creatoare (Bergson)? Prin viață, așa cum trebuie să fie omul se mișcă în lumea valorilor; cum au fost definite aceste poziții comportamentale ale omului, determinate, sau presupus autonome?, am încheiat eu.

Haig, acest eminent regizor, mi-a spus:

– Vom merge la Brâncuși, fiindcă artiștii se mișcă liberi între cer și pământ, neconstrânși de limbajul științific sau comun.

Eu am adăugat:

– În poziția inactuală a artiștilor adevărați se pot întâlni **concretul, scopul, idealul, tristețea, bucuria, paradoxul, rătăcirea, absurdul, abisul, speranța, disperarea, ordinea, dezordinea, hazardul, trivialul** și **purul**. Ca să aflăm esențele acestor stări, trebuie să mergem la acest mare artist.

Haig a aranjat întâlnirea. Când am ajuns la Brâncuși, seara, ne-a primit cu întrebarea:

– De ce ați venit la mine?

I-am răspuns eu:

– Noi dorim să aflăm de la un mare artist, dacă arta trebuie să aibă mesaj și dacă mesajul ei este mai aproape de adevăr, decât comunicările științifice.

– Luați loc!, ne-a poftit Brâncuși.

Prima mea întrebare a fost:

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

– Cum suportați captivitatea naturii?

Brâncuși:

– Nu mă simt captiv. De altfel, simt în mine o forță care îmi aparține. Eu admir alcătuirea pietrei și lemnului pe care omul le desfigurează. Te-ai uitat vreodată cum sunt întocmite aceste lucruri?

Eu:

– În liceu am văzut la microscop o lamă cu preparat vegetal. Am privit-o cu indiferență. Apoi, am făcut, cu o ușoară ironie: "eu nu pot fi satisfăcut că, nefiind artist, nu mi-am permis niciodată să desfigurez piatra și lemnul".

Brâncuși s-a uitat la mine. Am citit în chipul lui expresia limitelor artei față de obiectele contemplate. Apoi, i-am vorbit despre artistul captiv al ochiului și despre artistul inspirat. Haig a ținut să adauge că eu situez inspirația deasupra inițierii, în această din urmă formă fiind mult meșteșug.

Eu:

– Neinspiratul se îneacă în semne și materie.

Brâncuși:

– Este foarte adevărat. Poate cineva să doarmă în cameră cu o statuie?

I-am răspuns:

– Și eu încerc, spiritual, să mă mișc între lumea vizibilă, dar neartistic.

Arătând spre mine, Brâncuși l-a întrebat pe Haig:

– Cu ce se ocupă?

Haig:

– Este un spirit care urmărește înlăturarea erorilor mintale și greșelilor morale, ale sale și ale altora.

Brâncuși către mine:

– Și ai reușit?

– Nu. Fiindcă omul singur nu ajunge la adevăr, mișcându-se între rătăcire și nimereală. De aceea Socrate a vrut să caute un zeu, în dialogul *Carmide*, pentru a afla care este înțelepciunea. Haig și cu mine dorim să discutăm cu dumneavoastră arta hieratică și arta voluptății.

Brâncuși:

– Vă ascult.

A început Haig, afirmând că **omul artist** se mișcă liber între cer și pământ.

Am continuat eu:

– Artistul poate exprima voluptatea, fiind captivul clipelor, iar cel care practică arta hieratică este stăpânit de pasiunea purului și vrea să înlăture greșelile morale, să producă în contemplator și în consumatorul de artă **Catharsis**-ul aristotelic, purificarea sufletului și moravurilor împletind esteticul cu eticul. Am mai afirmat că știința poate fi utilă, dar indiferentă moral. În știință se caută înlăturarea erorilor și descoperirea mijloacelor utile, în lupta de conservare și adaptare omul căutând prin cunoaștere să se stăpânească și să stăpânească natura.

Apoi, l-am întrebat pe Brâncuși:

– Cum puteți evita, în geometrismul dumneavoastră, simplificarea, decorativul?

Brâncuși:

– Opera singură exprimă răspunsul. Adică, dacă spune sau nu spune ceva.

Eu am citat o definiție a artei aparținând lui Charles Maurras:

– Arta este jocul aparențelor.

– "Numai atât?", a zis Brâncuși.

Eu:

– Nu, nu numai atât. Artistul se mișcă la confinitul dintre vizibil și invizibil. Oricâtă putere spirituală ar avea artistul, el nu poate realiza o artă pură. Arta nefigurativă sugerează, cea figurativă evocă. În ceea ce privește rostul acestor două stiluri, cred că decide mesajul. Să ne gândim la strălucitul Giotto. În arta sa, se împletesc: **sugestia, evocarea** și **pasiunea idealului**. Dar, petrecându-se aici, Giotto exprimă un joc în care **dincolo** este **oglindit** aici, ca ideea platonică, meșteșugul și mijloacele pământești menținându-l în calea spre perfecțiune. Arta lui Giotto ne sugerează că pământul este sediul trecător al omului, iar mijloacele oferite de natură servesc aspirația, care le depășește, deși nu poate fi atinsă. Orice mare artist este neliniștit, fiindcă rămâne debitor idealului rău.

Apoi, Haig a formulat scopul principal al vizitei noastre. Fiindcă noi venisem la Brâncuși să obținem un răspuns la o singură întrebare nesemnificativă și anume: care a fost ideea care a prezidat la înfăptuirea operei *Pasărea măiastră*. Când l-am întrebat a răspuns:

– Am șlefuit materia pentru a afla linia continuă. Și când am constatat că n-o pot afla, m-am oprit. Parcă cineva nevăzut mi-a dat peste mâini.

Vizita a luat sfârșit. I-am mulțumit lui Brâncuși pentru ospitalitate și pentru conversație și am plecat.

Pe drum i-am spus lui Haig:

– Mă gândesc la arta combinatorie a lui Leibniz întemeiată pe trei termeni: **infinitul, continuul** și **limita**, cum s-a spus.

Răspunsul lui Brâncuși, gnoseologic și moral, exprimă limitele artei, un artist, chiar excepțional, neputând depăși mărginirea impusă de condițiile lumii de aici. Brâncuși este neliniștit de realul intangibil, ca orice mare artist care nu poate fi mulțumit de jocul ipotezelor.

(*Filosofia nuanțelor*, Editura TIMPUL, Iași, 1995)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Comunități bucureștene

Figuri armene ale Bucureștiului

Sirun TERZIAN
Vicepreședinte al Uniunii Armenilor din România

Primul document care atestă existența Cetății Bucureștiului este *Hrisovul domnesc* din 20 septembrie 1459 emis de către Vlad Țepeș, care ridica în zona Curtea Veche o cetate ca punct fortificat în calea năvălitorilor turci. Abia peste 10 ani, în 1469, după unele surse sau 1533, după altele, această așezare este atestată ca oraș. Bineînțeles și în cazul Bucureștiului există multe legende referitoare la întemeierea așezării, printre cele mai cunoscute fiind legenda ciobanului Bucur, sau mai puțin cunoscută cea care afirma că București înseamnă orașul bucuriei și a fost fondat de Mircea cel Bătrân în urma bătăliei în care l-a înfrânt pe Baiazid Ilderim.

Am să vă prezint acum o legendă apărută din fascinația armenilor față de misterele orientului, cu legendele sale exotice, atribuind o origine orientală fondatorului orașului. Astfel „trăia pe timpuri la Varna un negustor armean foarte bogat cu numele de Hapet, ce avea o fată de o frumusețe ieșită din comun pe care o chema Guzla și pe care localnicii o porecliseră perla Orientului.

Într-o bună zi fata se îndrăgostește de Ibrahim, unul din servitorii tatălui și fuge de acasă împreună cu iubitul ei. Înnebunit și supărat la culme, Hapet o caută, dar în zadar, nu o găsește nicăieri. Disperat, Hapet face jurământ că, dacă își va găsi fata, va face un mare bine. După un timp o găsește, în sfârșit, dincolo de Dunăre, în apropiere de râul Dâmbovița.

Tristețea se transformă în fericire și de bucurie hotărăște să construiască un oraș pe locul unde își găsise fata, chiar pe malul Dâmboviței. Orașul se construiește repede iar Hapet nu cruță nici un ban pentru a-l face cât mai mare și mai frumos. Numele orașului devine Ibrahimguzla, după numele celor doi îndrăgostiți. Între timp, moare Hapet iar orășenii, în memoria lui, îl numesc Boukor-Aské, adică orașul lui Boukor, care nume se transformă în timp, devenind Boukouresquie, iar apoi București".

Această legendă a apărut pentru prima dată în scrierile memorialistului francez Stanislas Bellanger, în lucrarea *Le Keroutza. Voyage en Moldo-Valachie* (vol. II, Paris, 1846, p. 24 – 37), urmare a călătoriei efectuate de el în Țările Române în anul 1836. Se știe că scopul vizitei lui Stanislas Bellanger în București era culegerea de informații despre viața lui Manuc Bey. Ca în orice legendă, veridicitatea relatărilor din *Le Keroutza...* au fost întotdeauna puse sub semnul întrebării.

Revista armeană „Masiat Aghavni – La Columbe de Masis" care apărea la Paris, într-un număr din anul 1856 scria următoarele despre *Le Keroutza*: „Scrisă într-un stil caracteristic pentru turiștii din veacul nostru, lucrarea aceasta, care nu este serioasă, cuprinde un mare număr de informații ciudate despre locuitorii și obiceiurile țării cutreierate".

Formată mai târziu decât comunitățile armene din Moldova și Transilvania, cea din Valahia are o istorie mai nouă și, implicit, mai sumară, beneficiind, în schimb, de o vitalitate sporită. Dacă se cunoaște doar cu aproximație data stabilirii armenilor în București, prin anii 1400 – 1435, se știe totuși că prima lor biserică a fost fondată în 1581.

Printre primii armeni sau comunități de armeni ce apar în documente putem enumera:

Armeanul **Agop**, trimis al Domnitorului Mihail (1418 – 1420) în tratativele de împăciuire și ocrotire a mocanilor din Halciu, în conflictul lor cu sașii.

Solul polon Vojsieh Miasgovski, reprezentantul Regelui Vladislav, în drum spre Constantinopol remitea în București câteva pachete de scrisori ale armenilor cameniței. Aceasta dovedește legăturile de rudenie și afaceri ale armenilor din București cu cei din Camenița.

Senan armeanul cumpără un loc de casă cu zece galbeni, pe care fiul său Cerkez sin Senan o vinde la 12 aprilie 1677.

Călătorul turc Ewlliya Celebi (1611 – 1682) scria că românii au o purtare prietenoasă față de armeni.

1 iunie 1668, semnul hotarnic Stâlpul de piatră al armeanului este menționat în actul de stăpânire al Mitropoliei. Semnul se găsea în sud-estul orașului, în apropiere de drumul Giurgiului și helețeul lui Șerban Vodă.

1694. Meșteri armeni din Constantinopol vin aici pentru a construi o baie pentru domnitorul Constantin Brâncoveanu.

1730. Starostele breslei croitorilor din București era armeanul **Serianus (Șirin)**. Piatra sa funerară din 4 septembrie 1739, azi dispărută, care se afla în curtea bisericii Bărăția, scrisă în limba latină, arăta că croitorul domnesc Serianus armean a fost acela care a țesut haina de purpură a principelui. El era starostele breslei croitorilor armeni din Valahia.

D. Caselli în „Gazeta Municipală" din 19 august 1934 făcea un prețios excurs istoric: „Și în adevăr, pe acea vreme când li s-a dat armenilor afară din oraș (sic) să-și facă biserică și case, cea din urmă mahala a Bucureștilor spre Târgul de Afară era mahalaua popei Hierea, care pe atunci era bariera orașului. Armenii s-au așezat dincolo de bariera orașului – la ce vreme, noi nici până astăzi nu știm bine – și au început să-și clădească case. Documentele ne glăsuiesc în 1772 de un Pod al Armenilor, care mai târziu ia numele de Ulița Armenească. Mahalaua armenească este pomenită în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

documentele veacului al XVII-lea şi are case boiereşti. Ea se întindea între Mahalaua Olari, întemeiată mai târziu, pe la 1793, unde se aflau aşezaţi olarii care aduceau oale din Câmpu-Lung şi d-aiurea, Mahalaua Popei Hierea şi Mahalaua Caimata, vecină cu Podul Armenilor şi cu biserica Armenească".

În cursul măcelului turcesc din 13 noiembrie 1593, pe podul Târgului de Afară (Calea Moşilor) au fost ucişi, printre alţii, câţiva evrei şi armeni, iar într-o năvălire a bandelor otomane, din 1769, a fost jefuită şi biserica armenească.

15 februarie 1742, hrisovul lui Mihai Racoviţă Voevod prin care dădea aprobare armenilor ca să-şi construiască o biserică. „... ca să aibe dreptul deplin să-şi construiască o biserică, aici în Bucureşti, pe strada Săpunarilor", iar mai departe adăuga „aici unde locuiesc mulţi armeni".

Acelaşi domnitor poruncea la 11 februarie 1743: „Tuturor armenilor câţi sunt aşezători aici în oraşul Domniei mele în Bucureşti, şi câţi vor fi cu prăvălii de vând marfă şi

Biserica Armenească

se vor fi hrănind cu ver ce fel de meşteşug în acest târg să fie pace şi nesupăraţi de fumărit".

Şi în Ţara Românească armenii şi-au avut breslele lor. O mărturie găsim în descrierea alaiului de întâmpinare a lui Alexandru Ipsilanti la intrarea în Bucureşti, la 3 februarie 1775, când sunt menţionaţi, printre alţii, „câţiva din breasla armenilor şi cu steagul său".

1780 – 1785, vizitează Bucureştiul călătorul armean **Hugas Ingigian** (1758 – 1843), părinte al Congregaţiei Mechitariştilor din Veneţia. El este acela care consemna pentru prima dată dictonul „Dâmboviţă apă dulce...". În notele de călătorie el scria: „Apa vine din Dâmbovița şi este sănătoasă. Localnicii spun Dâmboviţei apă dulce, cine bea nu se mai duce".

Domnitorul Mihail Şuţu, prin pitacul său din 23 decembrie 1791, îl confirma pe starostele armenilor din Bucureşti, „ca să aibă a fi staroste şi purtător de grije, breslii aceştia, să judece pricinile ce vor avea dânşii armean cu armean, şi după alegerea lor să-i îndrepteze, iar pe pricinele mai mari şi care nu se vor odihni pe alegerea ce le va face starostea, pe aceia să-i trimiţă la cămara Domniei mele".

În „Matca de numele tuturor companiilor ţării alcătuită pe judeţe şi oraşe", din 1820, în fapt un catalog al breslelor, armenii erau menţionaţi cu a 12-a companie din Bucureşti şi a 15-a din principat.

În 1821, faţă de 187 breslaşi români în Capitală, se înregistrau 37 armeni. Era vestit, de pildă, în epocă starostele brutarilor din Bucureşti, armeanul Babic, care cocea jimbla în coltuce, de unde se încetăţenise zicala „coltuc de la Babic".

În şedinţa din 25 octombrie 1857 a Adunării ad-hoc, Mihail Kogălniceanu afirma: „În Ţara Românească nu numai că libertatea culturilor este mai mare, dar chiar şi driturile politice sunt mai întinse; spre pildă, armenii au drit a cumpăra moşii". Manuc bei Mirzaian avea, pe lângă proprietăţile din Capitală, numeroase moşii în judeţul Ilfov, cum erau satele Popeşti-Manuc şi Mănucul.

În afară de vestitul han al lui Manuc, în Bucureşti au existat şi alte hanuri aparţinând unor armeni: hanul Câmpineanu, proprietate a fraţilor Petre şi Ioan Serafim (1832 – 1846), hanul lui Slaison Armeanul (începutul secolului XIX), hanul negustorului Simon (1870 – 1889), hanul lui Grigore Caracaş (1870 – 1880).

Ca şi în Moldova, viaţa comunitară a armenilor din Valahia şi Dobrogea s-a concentrat în jurul bisericii. Armenii din Bucureşti, ortodocşi şi catolici, şi-au construit împreună în 1581 – 1629 biserica **Bărăţia** (**Frăţia**) în centrul oraşului, unde se afla Cartierul armenesc. Edificarea unui lăcaş comun se explică prin dorinţa armenilor de ambele rituri de a nu-şi pierde religia naţională prin amestecarea cu alte neamuri. Biserica avea 10 paşi lungime şi 5 paşi lăţime şi altar din pământ. Prima slujbă în limba armeană se ţine în 1637 de către părintele Der Eghia venit din Constantinopol, care a adus cu el cărţi bisericeşti şi obiecte religioase necesare liturghiei. Arde în 1666, iar ruinele ei sunt demolate în 1670.

Încercări nereuşite de reconstruire prin străduniile Părintelui armeano-catolic Aharon Stepan. Părintele Ambrosius Babic reuşeşte în 1813, prin colete din ţară şi străinătate, să reconstruiască biserica în forma ei actuală.

Când Bărăţia a trecut sub jurisdicţia papei, armenii ortodocşi şi-au clădit, în 1638, o biserică de lemn, cu hramul **Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil**, la marginea de atunci a oraşului, pe o stradă care avea să fie numită Armenească. În 1685, ea a fost înlocuită de bogătaşul Hagi Hariton Amira Hoveanţ cu o biserică de zidărie. Aceasta a ars în 1781, în acelaşi an fiind reconstruită, pentru a dăinui până în 1910. Actuala Catedrală, unul dintre cele mai impozante lăcaşuri de cult şi totodată monumente de arhitectură din Bucureşti, a fost construită pe locul acesteia în anii 1911 – 1915 (fondată la 24 iulie 1911 şi sfinţită la 6 septembrie 1915) de către arhitectul Grigore Cerchez, după planurile arhitectului Dimitrie Maimarolu, care s-a inspirat din arhitectura medievală a Armeniei. Cât priveşte Bărăţia, după ce a ars şi ea în câteva incendii, a fost reconstruită în 1850 de franciscani, care au preluat-o.

Armenii catolici şi-au clădit în 1933 o capelă pe şoseaua Mihai Bravu, astăzi ea aparţinând Bisericii romano-catolice.

Se pare că au existat, totuşi, mai multe biserici armeneşti în Bucureşti. Geograful armean Ghucas Ingigian, în capitolul „Valahia şi Moldova" din *Geografia celor patru părţi ale lumii* (Veneţia, 1804) afirmă: „Înainte vreme, bisericile armeneşti erau numeroase; acum sunt două din piatră, una fiind mică". Iar părintele Minas Pjşchian notează: „Odată, armenii erau mulţi aici şi au clădit biserici, dintre care două mai există. Una este mică, iar cealaltă – frumoasă, grandioasă şi construită în piatră, cu hramul Sf. Arhangheli".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cimitirul armenesc din Bucureşti adăposteşte o capelă cu hramul Sf. Grigore Luminătorul, construită de familia Melik în 1920, şi pietre tombale cu valoare istorico-documentară (cea mai veche – din 1811).

Ca edificii purtând amprenta arhitecturii specifice ar putea fi enumerate:

În Bucureşti, **Casa de cultură şi Şcoala**, în curtea Catedralei armeneşti, construite în stil arhitectonic naţional inspirat de monumentele medievale, **sediul Eparhiei armene şi localul publicaţiilor „Ararat" şi „Nor ghiank"** (adăpostit de fosta casă a unui membru al familiei Melik) alcătuiesc un centru cultural-spiritual de păstrare a armenităţii. În imediată apropiere **Casa Melik din strada Spătarului nr. 22**, cea mai veche clădire de locuit din oraş, datând din 1750 (refăcută în 1822), este şi ea, deşi construită în stil autohton, o contribuţie armenească, întrucât a fost proiectată, în forma actuală, de proprietarul acesteia, arhitectul Iacob Melik.

Cât despre **hanul lui Manuc**, prezenţă aproape legendară în peisajul edilitar bucureştean, însăşi faima acestuia face superfluă descrierea edificiului.

Tot în Bucureşti, pe **strada Popa Soare**, la numărul 52, s-a păstrat o clădire gen vilă în care, până în 1944, a locuit generalul armean Dro (Drastamat Canaian). Casa din Bucureşti, construită de el, este interesantă prin arhitectura de influenţă armeană (ferestre şi nişe elansate, colonete gemene cu capiteluri la balcon) şi prin ornamentele de faţadă, sugerând monograme armeneşti stilizate, printre care cea a proprietarului.

În curtea Catedralei armeneşti din Capitală se află un monument semnificativ pentru istoria armeană şi pentru relaţia comunităţii armene cu aceasta: **bustul generalului Andranic Ozanian**, erou naţional, conducător al luptei de eliberare şi pentru independenţă statală a armenilor în anii 1914 – 1920, una dintre cele mai glorioase, dar şi tragice figuri ale panteonului armean contemporan. Creaţie a sculptorului H. Torosian, bustul a fost instalat în 1933, într-o vreme în care în propria sa ţară, sovietizată însă, generalul Andranic era un nume prohibit.

În cimitirul armenesc din Bucureşti, pe lângă unele monumente funerare de valoare istorică şi artistică, a fost ridicat un obelisc închinat participanţilor armeni la războiul de întregire a României.

Şi pentru că referatul meu se numeşte **Figuri armene ale Bucureştiului**, am să mă opresc acum asupra unor astfel de personalităţi care, prin ceea ce au făcut, au rămas în istoria Bucureştilor.

O figură remarcabilă, fascinantă chiar, a fost cea a lui **MANUC-BEI MIRZAIAN** (1769 – 1817). Graţie relaţiilor sale cu înalţii demnitari otomani – a salvat de două ori Bucureştiul de la incendiere şi a contribuit la încetarea războiului ruso-turc din 1806 – 1812, prin Pacea de la Bucureşti, încheiată chiar în hanul său.

La începutul secolului al XIX-lea, acest bei (prinţ) a jucat un rol anume în Muntenia şi pe plan diplomatic european, în lupta anti-bonapartistă. Om politic, diplomat şi om de afaceri, a fost bei al Împăratului otoman şi prinţ de Moldo-Vlahia.

Armean de ambii părinţi, din regiunea Araratului, Manuc Bei s-a născut în anul 1769. Cronicarii epocii spun că era înzestrat cu calităţi excepţionale: frumos, inteligent şi cult, vorbea 12 limbi la perfecţie, abil şi şiret, curtenitor şi voluntar. A dorit să fie bogat şi a reuşit să aibă o avere imensă, în bani, moşii şi proprietăţi în Bucureşti şi în alte localităţi. Prin însuşirile sale naturale şi prin ascuţita sa abilitate diplomatică el a adus servicii atât Rusiei, cât şi Turciei, pe când aceste două state puternice erau în război. Bogatul „prinţ" şi-a pus, astfel, în gând să construiască în Bucureşti un han mare încă înainte de anul 1800, dar împrejurările nu l-au ajutat decât după 1806 când s-a stabilit în capitala Valahiei. Locul pe care a fost construit Hanul Manuc făcea parte, altădată, din Curtea domnească, al cărei teren începuse să se vândă, în parcele, la licitaţie, în ultimii ani ai secolului XVIII. Deşi existau restricţiuni, care interziceau străinilor să cumpere proprietăţi în Bucureşti şi în ţară, acestea nu s-au aplicat lui Manuc, deoarece s-a ţinut seama de serviciile aduse de el, când a salvat oraşul şi pe boieri, îndepărtând de capitală bandele turceşti conduse de Manav-Ibrahim. Însuşi mitropolitul Dosoftei a recunoscut în scris serviciile şi meritele lui Manuc Bei. În timpul războiului ruso-turc (1806 – 1812), dar mai ales în ultimii doi ani ai acestui război,

Arh. Cristofi Cerchez şi soţia sa Valeria

Manuc Bei ajunsese un personaj important, agreat de ruşi şi mai mult temut de turci, care aveau totuşi nevoie de serviciile sale.

SPIRU HARET a avut importante contribuţii la mecanica clasică, la matematizarea sociologiei, la reorganizarea modernă a învăţământului; 1870, obţine prin concurs catedra de matematică de la Seminarul Central; 1874, obţine titlul de licenţiat în ştiinţele fizico-matematice. Este primul român doctor în matematică; are contribuţii de valoare mondială în probleme de mecanică cerească. Ca ministru al Instrucţiunii a luat măsuri de reorganizare în învăţământul secundar, superior şi învăţământul profesional. A primit titlul de „Omul Şcoalei" pentru activitatea lui fără preget în orga-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nizarea învățământului de toate gradele, întâi ca inspector general, apoi ca secretar general şi de trei ori Ministru al Cultelor şi Instrucțiunii Publice. Membru al Academiei Române din 1892.

GRIGORE GOILAV, jurist, filozof şi cărturar, a fost senator în Parlamentul României şi participant la Conferința interparlamentară pentru pace.

VASILE MISSIR a fost ministru al agriculturii, comerțului şi industriei.

PETRE MISSIR – academician, decan al Facultății de Drept din Bucureşti şi vicepreşedinte al Senatului.

GRIGORE TRANCU-IAŞI. Şi-a luat licența în Drept, iar doctoratul la Academia Comercială, unde a fost şi profesor. Era un om vioi, inteligent, muncitor şi un democrat convins. Mai târziu, Grigore Trancu-Iaşi se angajează şi în viața politică. La început în cadrul Partidului Național-Liberal, izbutind să fie ales deputat în 1914.

Grigore Trancu-Iaşi s-a lăsat atras de uriaşa popularitate a generalului Alexandru Averescu, învingătorul de la Mărăşti, care va pune în anul 1918 bazele „Ligii Poporului", transformată, ulterior, în Partidul Poporului. În al doilea guvern prezidat de către generalul Alexandru Averescu, în martie 1920, Grigore Trancu-Iaşi a izbutit să obțină înființarea ministerului Muncii şi Ocrotirilor sociale, al cărui întâi titular a fost el. În această calitate, el a desfăşurat o excepțională activitate parlamentară şi administrativă, obținând votarea de către Parlament a legii conflictelor de muncă (proiectul fiind elaborat de el personal, în 1920); a legii sindicatelor profesionale (idem, 1921); a legii privind vagabondajul şi cerşetoria (idem, 1921); a legii încurajării construcțiilor; a legii plasării în câmpul muncii (1921) etc. A înființat corpul experților contabili din România.

Ca ministru al Muncii, lui Grigore Trancu-Iaşi i se datorează înființarea unor instituții cum ar fi: Camera de muncă, pentru soluționarea litigiilor, spitale şi dispensare de specialitate etc. Legislația asupra muncii şi a ocrotirilor sociale a făcut ca România să fie printre primele țări europene cu astfel de instituții. O lege care a apărut sub girul lui, cea a încurajării construcțiilor, s-a numit chiar „Legea Trancu-Iaşi" prin care erau scutiți de impozite, pe timp de 10 ani, investitorii de clădiri noi.

Ca profesor universitar la Academia Comercială din Bucureşti, Grigore Trancu-Iaşi a predat cu strălucire la catedră ştiința contabilității, a corespondenței comerciale. Fecund autor al unor numeroase lucrări de drept comercial şi de contabilitate, a întrevăzut nevoia colaborării cu capitalul străin (vezi lucrarea sa scrisă încă în anul 1923: *Colaborarea cu capital străin*). Acest jurist, economist, om politic şi... meloman, nelipsit de la toate concertele simfonice, se pare că ar fi fost, după cum mărturisesc prietenii lui contemporani, autorul versurilor pe care ofițerul de muzică militară Ivanovici a compus celebrul vals „Valurile Dunării". Grigore Trancu-Iaşi a fost, incontestabil, una din cele mai apeciate şi iubite figuri de armean dintre cele două războaie mondiale.

IACOB MELIK, căruia i-a aparținut cea mai veche clădire de locuit păstrată în Bucureşti, arhitect al capitalei, autor al unor importante obiective edilitare, participant la Revoluția din 1848, membru al „Frăției" care-şi ținea şedințele secrete şi îşi înarma detaşamentele în casa lui.

CRISTOFI CERCHEZ. Artist de prestigiu, arhitect, reprezentant al curentului inițiat de I. Mincu, cel care a promovat folosirea formelor şi a elementelor decorative tradiționale în arhitectura românească. În anul 1900 i se încredințează construirea laturii de sud şi a turnului clopotniței Arhivelor Statului, turnul fiind inspirat de vechile edificii româneşti, lucrare terminată în 1916, dar demolată în 1984. Printre operele sale cele mai semnificative, concepute într-o viziune personală, cu elemente tradiționale româneşti putem nota: Vila Dr. Minovici (1910); Casa Zentler, str. Mântuleasa (1910 – 1911); Casa Candiano, de pe Aleea Modrogan (1911); Casa Stanovici, din str. Remus nr. 6 (1912); Casa Mătăsaru, din strada Câmpia Turzii nr. 12; Casa Parohială Sf. Apostol, a cărei arhitectură amintește de patina vechilor clădiri din Bucureşti. Este autorul proiectelor privind Maternitatea „Polizu" şi al laboratoarelor Institutului Medico-Legal. În 1925, arhitectul Cerchez este premiat pentru proiectul Palatului Primăriei municipiului Bucureşti, lucrare care nu se realizează.

VIRGIL MADGEARU, ministru, economist şi legislator, profesor la Academia de Înalte Studii comerciale din Bucureşti. Înrolat în Partidul Național Țărănesc, V. Madgearu devine în anii 1929 – 1931 şi apoi în 1932 – 1933 ministru (la agricultură şi domenii, la industrie şi comerț, la lucrări publice, la finanțe). Începe faza activității sale de om de stat, determinând o seamă de inițiative în materie de comerț, industrie, transporturi, politică vamală, dar mai ales în domeniul financiar. A contribuit la elaborarea doctrinei „statului țărănesc".

Filozoful **ARAM FRENKIAN** a fost unul dintre cei mai competenți cercetători ai antichității eline şi orientale. În 1940 se transferă la Universitatea din Bucureşti. Este numit conferențiar la catedra de literatură şi filozofie greacă, ulterior profesor, până la sfârşitul vieții (10 noiembrie 1964). Poliglot de prestigiu, profesorul Aram M. Frenkian a scris deopotrivă în limbile română, germană, franceză, italiană. În anul 1957 Aram Frenkian face parte din grupul de intelectuali care fondează în Bucureşti, pe lângă Institutul de istorie,

Vila Minovici

filiala de orientalistică, făcând parte din conducerea ei. A fost cooptat, totodată, în colegiul de conducere al publicației de mare prestigiu „Studia et Acta Orientalia".

Publicistul **LEON KALUSTIAN** a fost un reputat şi temut ziarist democrat în presa română interbelică, iar avocatul **HURMUZ AZNAVORIAN** a pledat în mari procese interbelice şi a luat poziție hotărâtă în presă împotriva dictaturii. De curând, colecția de artă a acestuia din urmă a fost donată şi se află la Muzeul Colecțiilor de Artă prin grija fiicei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

avocatului, Rodica Sfințescu.

În medicină:

ERVANT SEROPIAN – șeful școlii românești de alergologie.

DIMITRIE BAGDASAR. După obținerea diplomei de medic, își desăvârșește pregătirea în chirurgie. După contactul cu profesorul Gh. Marinescu, vestit neurolog, Dumitru Bagdasar străbate nebătătoritul drum al neurochirurgiei românești. Între 1937 – 1945 devine conferențiar la Facultatea de Medicină din București, iar în ultimii ani ai vieții (1945 – 1946) este desemnat ministru al sănătății. Se stinge din viață la 15 iulie 1946, fiind declarat, post mortem, membru de onoare al Academiei Române.

LEVON MIRAHORIAN. Debutul oficial se produce în anul 1925 (22 mai), când susține conferința „Magnetismul uman", însoțită de două experimente reușite de hipnoză la distanță. Este o dată istorică, deoarece până atunci o asemenea experiență nu mai fusese realizată la noi într-un mediu oficial și medical. Astfel s-a implementat Parapsihologia și în țara noastră. Un experiment realizat în acest mod a avut loc la clinica medicală a spitalului Colțea în toamna anului 1955, în prezența prof. dr. Bazil Teodorescu, prof. dr. Const. Păunescu, dr. Ciorapciu, dr. Viorica Stoenescu-Boerescu, dr. Paul Florescu și dr. Seropian. O bolnavă, în stare hipno, este introdusă într-o cameră Faraday (cu pereți de plumb). Aici i s-a modificat tensiunea arterială și a fost determinată să execute anumite mișcări. Este prima experiență de acest fel făcută în lume și acest lucru rămâne valabil, chiar dacă în cărțile autohtone recente de specialitate sunt menționați numai medicii cehi, polonezi, bulgari și ruși, în afară de Levon Mirahorian. Societatea de studii psihice, înființată la 26 aprilie 1926, recunoscută de ministrul Sănătății, poate fi printre primele din Europa.

ANA ASLAN este creatoarea școlii de gerontologie și geriatrie, dedicându-și întreaga viață și putere de muncă progresului științei, în folosul umanității. Ana Aslan a realizat, după o concepție originală, cele două produse geriatrice românești: Gerovital H-3 și Aslavital, solicitate în întreaga lume și unanim apreciate pentru valoarea lor terapeutică. Fire de aleasă erudiție și omenie, Ana Aslan a fost o mare iubitoare de artă, ea însăși pictoriță înzestrată cu multă sensibilitate. Institutul de Geriatrie și Gerontologie de la Otopeni (București), primul așezământ medical de acest fel creat în lume, poartă astăzi cu mândrie numele ei, ca și Fundația „Ana Aslan" care propagă rolul școlii românești în acest domeniu.

Artele își au, și ele, reprezentanții lor.

În muzică:

EMANOIL CIOMAC – promotorul criticii moderne, profesor de istoria muzicii la Conservatorul Pro Arte din București, director la Filarmonica „George Enescu", domină critica muzicală românească timp de aproape patru decenii, prin pertinența ideilor, obiectivitatea și seriozitatea aprecierilor, entuziasmul și devotamentul pentru muzica românească.

MIHAIL JORA, despre care compozitorul Theodor Grigoriu spunea: „Am avut mândria de a ucenici la două celebrități de spiță armeană, Jora și Haciadurian, la acesta din urmă făcând aspirantura. Între cei doi mari creatori există o corelație. Și Jora și Haciadurian au fost mari poeți ai armoniei. Creațiile de balet ale ambilor compozitori au nuanțe exotice orientale, sunt adevărate triumfuri ale baletului universal".

În teatru:

AGOP KIOLEAN (Comediantul cu „bășica de bou"). Figură pitorească a scenei bucureștene din secolul trecut. Artist popular, juca pantomime și comedii cabotine, care au pus temelia teatrului românesc de comedie. Joacă piese de teatru în unele cafenele din București, în limbile armeană și turcă, luând ca parteneri pe fiica sa și prietenul său, Torkom. Se căsătorește cu o româncă, Amelia, întregind trupa. Piesele lui erau comedii populare sau „maidan oyunu" („teatru de maidan" în turcește). Nu lipseau parodiile proprii după piese clasice ca *Samson și Dalila*, *Hamlet* sau *Aventurile lui Köroglu* (*Ciobanul care și-a pierdut oile*). Farmecul lui Agop consta în aparițiile lui în scenă cu o bășică de bou, bine umflată, fixată la capătul unei cozi de mătură pe care o înălța deasupra capetelor îndrăgostiților din piesă, țipând: „Haida, haida", lovindu-l în cap pe amorez. Bătălia dura până la căderea cortinei, spre hazul și aplauzele spectatorilor. Se poate spune că bășica constituia succesul farselor lui Agop. Avea talent actoricesc natural, improviza textele și făcea imitații spre extazul publicului.

Agop juca pe numeroase „scene" din București și din provincie. În vara lui 1897 îl întâlnim la „Rașca" și la „Chioșcul din Cișmigiu", iar după un an la „Grădina Comercială" de pe Gabroveni. A fost o figură foarte populară la vremea respectivă, cucerind inimile spectatorilor darnici să-i umple pălăria de „chetă". Radu Beligan îl prezintă pe Agop comedianul de la începutul secolului „ca pe un artist inegalabil, duios, un fenomen aproape de neînțeles pentru noi, care a strălucit în vremurile vechi".

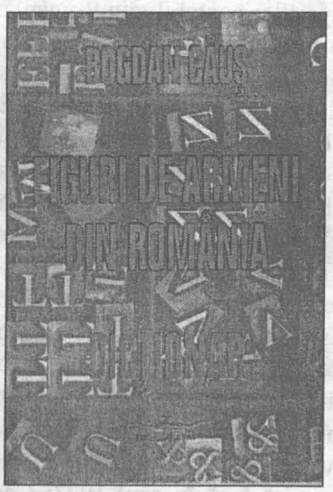

HAIG ACTERIAN, om de teatru complet, actor, regizor, director, autor de monografii teatrale, poet. În 1940 – 1941 este numit director al Teatrului Național și împreună cu George Franga creează Muzeul Teatrului Național. Împreună cu fratele său **ARȘAVIR** și sora sa **JENI** a făcut parte dintr-o cunoscută dinastie de intelectuali armeni care s-a dăruit culturii românești. Minți strălucite, cei trei frați s-au remarcat în deceniul '30 având șansa de a fi contemporani și prieteni cu marii lor colegi de generație: Eugen Ionescu, Constantin Noica, Mircea Eliade, Dan și Emil Botta, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, Barbu Brezianu, Petre Țuțea.

ION ȘAHIGHIAN, regizor, maestru emerit al artei, pionier al cinematografiei românești, profesor de artă dramatică la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Caragiale" din Bucureşti. A realizat, mai ales la Teatrul Naţional, spectacole din repertoriul de aur al dramaturgiei naţionale şi universale, bucurându-se de aportul celor mai buni interpreţi din epoca interbelică.

ION SAVA, reprezentant de seamă al teatrului românesc. Fost director de teatru, director de scenă la Teatrul Naţional din Bucureşti în timpul şi după cel de-al doilea război mondial, pictor şi caricaturist, neobosit inovator al artei scenice, promotor al unei şcoli de regie în Bucureşti, în 1945.

În plastică:

THEODOR AMAN (1834 – 1891), pictor şi grafician, care a contribuit la dezvoltarea mişcării artistice româneşti din secolul al XIX-lea. A participat activ la Revoluţia din 1848 şi la unele evenimente ale epocii. Multe din compoziţiile lui au subiecte istorice, înfăţişând momente din lupta românilor pentru libertate, unitate şi independenţă naţională. Un loc de frunte în opera lui îl ocupă tablourile „Hora Unirii la Craiova" (1857), „Vlad Ţepeş şi solii turci", „Izgonirea turcilor la Călugăreni". Aman a imortalizat în pânzele sale momente inspirate din viaţa ţăranilor: „Hora la Aninoasa", „Pe terasă la Sinaia", precum şi multe autoportrete.

Datorită străduinţelor lui se instituie în România două Şcoli de Arte Frumoase, la Bucureşti şi la Iaşi. A ocupat funcţia de director al Şcolii din Bucureşti.

Conform unor biografi, opera lui cuprinde 3.000 de lucrări. În Bucureşti se află Muzeul, care îi poartă numele, într-o fostă locuinţă a artistului, construită şi împodobită după planurile şi indicaţiile sale.

ABGAR BALTAZAR excelează ca autor de compoziţii istorice („Capul lui Moţoc vrem!"), portrete, peisaje, scene de gen înfăţişând adesea tipuri şi aspecte din mahalalele Bucureştilor. Expoziţia personală 1907 deschisă la Ateneul Român a fost recenzată elogios de Fr. Storck în „Viaţa Românească".

HACIK DAMADIAN – cunoscut sub numele de CIK (1919 – 1983). Cik Damadian s-a prezentat la Salonul Oficial din anul 1947 cu o lucrare a cărei expresivitate a fost apreciată de membrii juriului alcătuit din maeştrii: Cornel Medrea, Jean Steriade, Camil Ressu, Marius Bunescu, care au recomandat achiziţionarea lucrării pentru Colecţiile Statului. A fost un debut de invidiat dar celebritatea i-a fost asigurată de caricaturile sale, care erau urmărite în publicaţii din ţară şi străinătate. De altfel, numele lui a strălucit sub aura graficianului satiric, fiind de două ori Laureat al Premiului de Stat. A făcut parte din Biroul de grafică al Uniunii Artiştilor Plastici. După merituoase participări la saloanele anuale de grafică şi la saloanele humorului din ţară şi străinătate, unde a dobândit numeroase premii şi distincţii, Cik Damadian presimţindu-şi parcă sfârşitul, a deschis ultima expoziţie la Galeriile de Artă ale Municipiului Bucureşti, expoziţie care a surprins atenţia iubitorilor de artă şi chiar a colegilor, înfăţişându-ne o altă faţetă a talentului său: o suită de desene de un lirism cuceritor, reprezentând imagini ale vechiului Bucureşti, gest de înaltă elevaţie patriotică şi de sinceră admiraţie pentru Capitala patriei. Imaginea unui Bucureşti pe ducă, cu casele împovărate de trecerea anilor, Cik Damadian a dăruit-o posterităţii prin cele două albume editate de „Minerva", care, pe lângă valoarea lor artistică; au darul de a păstra, pentru generaţiile viitoare, şi o nepieritoare valoare istorică.

KRIKOR H. ZAMBACCIAN (1889 – 1962), colecţionar, critic de artă, membru corespondent al Academiei Române.

Legându-şi numele de arta românească, având vocaţie şi un entuziasm de nedescris. A fost prietenul celor mai renumiţi artişti ai penelului din România interbelică, pe care i-a susţinut materialiceşte, stimându-i şi ocrotindu-i. Zambaccian şi-a creat un muzeu al frumuseţii, pentru uzul tuturor, în care a adunat câteva sute de capodopere ale celor mai de seamă artişti plastici români şi străini. Cei care l-au cunoscut recunosc că acest Mecena al zilelor noastre s-a născut pentru a servi arta. Zambaccian a dăruit ţării româneşti 240 de opere selecţionate, împreună cu casa din Parcul Filipescu. O enumerare rezumativă arată imensa bogăţie a noului Muzeu: *18 grigoreşti* ai momentului culminant al artistului; *15 luchieni*; *8 andreeşti* celebri; *29 de pânze de Petraşcu* şi multe alte lucrări de mare calitate.

Încet, încet, în amatorul de artă s-a născut criticul şi astfel Zambaccian a adăugat, la operele ce tratau despre maeştrii noştri din trecut şi de azi, câteva dintre cele mai competente şi mai cuprinzătoare monografii, admirabil prezentate, aşa cum se cuvine să fie o astfel de publicaţie. Pentru gândul şi fapta sa, Zambaccian primeşte din partea Ministrului Artelor (1947) următoarea scrisoare de recunoştinţă: „Eu îi mulţumesc cu recunoştinţă domnului Zambaccian pentru darul făcut. Şi îl asigur că tezaurul d-sale va fi păzit cu grijă şi că el va fi pus la dispoziţia mulţimilor, care, la rându-le, îi vor fi generaţie după generaţie recunoscătoare. În numele Majestăţii Sale Regelui, îi înmânez ordinul «Meritul Cultural» în grad de Ofiţer, care i-a fost conferit ca semn de cinstire şi preţuire pentru gândul şi fapta d-sale". Dar şirul recunoştinţelor nu se opreşte aici. Ion Jalea, din partea Direcţiunii artelor din Minister, îi scrie prietenului Zambaccian: „Monumentala d-tale operă are încă nevoie de supravegherea d-tale ce nu poate fi înlocuită". A dat, pe rând, scurte monografii despre Grigorescu, Petraşcu, Pallady, Tonitza. A ţinut conferinţe ca un adevărat personagiu al artei, devotat câtorva dintre pionierii picturii, pe care i-a cunoscut între cele două războaie. Ne-a lăsat mărturia unei competenţe de adevărat recunoscător de valori artistice. G. Călinescu, vorbind despre K.H. Zambaccian, a spus între altele: „Cutare face o istorie a artei, altul teorie, numai K.H. Zambaccian se logodeşte cu tabloul, îl aduce triumfal în alcovul său muzeal ca pe o raţiune de a trăi, se scoală în miezul nopţii spre a-l privi..."

HRANDT AVAKIAN. Pictor al florilor, Avakian nu le reproduce pe pânză, aşa cum fac majoritatea pictorilor de flori, ci recreează florile, încorporând în ele toată vraja sensibilităţii sale coloristice. De aceea florile lui fac într-un fel concurenţă florilor din natură; au însă ceva în plus: acea caldă viziune picturală caracteristică lui Avakian. Aşa cum sunt cărţi care te fac să vezi altfel realitatea decât te-ai obişnui s-o vezi cu ochii tăi, aşa şi pânzele cu flori ale lui Avakian te îmbie şi te învaţă să contempli cu alţi ochi florile din natură. Arta lui dezvăluie astfel secrete ale naturii, care scapă în mod obişnuit acuităţii ochilor noştri.

În afară de pictură, Hrandt Avakian, împreună cu sora sa **Beatrice Avakian**, a iniţiat şi a dăruit Statului Român un Muzeu de artă orientală, care poate fi admirat de toţi iubitorii de frumos, aflat pe strada Ion Mincu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mari industriași, comercianți armeni s-au făcut remarcați în diferite ramuri ale economiei: Vartbaronian-Hlebnighian în industria textilelor și a confecțiilor, frații Aram și Ruben Israelian aveau o țesătorie, frații Derenic și Vahan Danielian erau furnizori ai Curții Regale, frații Kevork și Armenac Manisalian erau mari cerealiști, Nerses Baltazar avea industrie de cosmetice, Harutiun Frenkian avea șase fabrici de zahăr și la alte tot atâtea era acționar, frații Balîkgian făceau export de nuci și miez de nucă.

VASKEN I (LEVON GARABET BALGIAN). Patriarh Suprem și Catoligos al tuturor armenilor (1908 – 1994). S-a născut în București. A absolvit Facultatea de Litere și Filozofie din capitala României, apoi Institutul de Teologie. În anul 1943 a fost hirotonisit ca arhimandrit, iar în 1951 primește de la Sfântul Scaun din Ecimiadzin (Armenia) rangul de Episcop. A condus Biserica armeană din România ca vicar, apoi ca episcop, între anii 1943 – 1955. La 2 octombrie 1955 este înscăunat la Ecimiadzin, ca Patriarh Suprem și Catoligos al tuturor armenilor, slujind în această calitate Biserica Armeană vreme de 39 de ani. A vizitat de patru ori țara natală, România. A încetat din viață, după o lungă și grea suferință, în ziua de 18 august 1994.

Am să închei cu una dintre cele mai însemnate figuri ale vieții culturale armene din România.

SIRUNI, H. Dj. – numele literar al lui Hagop Djololian (1890 – 1973), enciclopedist armean, situat printre prestigioșii umaniși ai veacului nostru. Unul dintre cei mai însemnați animatori care a strâns legăturile sufletești dintre armeni și români. H. Dj. Siruni se stabilește în România, unde face cunoștință cu marele istoric Nicolae Iorga. Amintind despre această întâlnire, Siruni spune: „Trecând prin România, îl vizitasem pe Nicolae Iorga, pentru a-i înmâna diploma de onoare din partea Casei Centrale Armene din Constantinopol. El m-a reținut aici și de atunci m-am stabilit în România, unde mi-am găsit o a doua patrie".

Orientat de savantul român, Siruni îmbrățișează probleme legate de istorie. Sub îndrumarea lui Iorga devine, în scurtă vreme, inițiator de biblioteci, de asociații culturale. Sub patronajul profesorului organizează în anul 1930 „Expoziția de artă armeană", în București, vizitată de Suveranul țării și de membrii familiei regale. Ocupă mulți ani la rând scaunul de secretar general al Eparhiei armene din România. Redactează „Navasart", publicație de literatură și artă (1923 – 1926), apoi ziarul „Araz" (1932 – 1944), almanahul cu același titlu, iar din 1935 editează sub înaltul patronaj al lui N. Iorga o publicație de cultură armeană, în limba română, initulată „ANI", „revistă cu caracter enciclopedic, în care toate rațiunile vieții armenești erau să fie reprezentate" (N. Iorga).

Profesorul Iorga a avut un rol primordial în formarea lui Siruni ca istoric orientalist. „El m-a îndemnat – scrie Siruni – să cercetez izvoarele armenești necunoscute sau necercetate până atunci, care erau menite să lămurească într-o măsură diferitele faze ale istoriei României; am prezentat în acest sens mai multe comunicări la Academie, publicate ulterior în «Analele Academiei»; tot în această direcție am colaborat cu studii și articole la diferite reviste de specialitate din țară și străinătate. Am scris, printre altele, un studiu despre viața și opera lui Eminescu, în limba armeană, care a apărut la Paris în 1930, împreună cu un număr destul de mare de traduceri din opera marelui poet. Am mulțumirea că aceste traduceri au fost apreciate atât de profesorul Iorga, care spunea că recunoaște în ele ritmul eminescian, cât și de Perpessicius, care mă considera în 1940, scriind despre aceste traduceri «un pătrunzător interpret și unul din cei mai inițiați cunoscători ai universului eminescian»".

Cercetând, în mod îndelungat, izvoare armenești și turcești, Siruni aduce numeroase date privind istoria României. Siruni a fost unul dintre cercetătorii cei mai prodigioși privind legăturile armeano-române, precum și viața coloniilor armene din diaspora. În tot ce a scris și a tipărit se poate compara cu opera scrisă de un institut întreg. Paralel cu activitatea științifică de cercetător istoric, Siruni a desfășurat și o bogată activitate didactică. A ținut cursuri la Institutul Sud-Est European, condus de profesorul Iorga, la Institutul de Studii Balcanice, condus de profesorul V. Papacostea, la Facultatea de Litere din București și la Școala Superioară de Arhivistică.

O mare înfăptuire a lui Siruni trebuie socotită și întemeierea „Casei culturale armene" din București, donațiunea Hovsep și Victoria Dudian.

În anul 1944, la 28 decembrie, H. Dj. Siruni, împreună cu alți intelectuali armeni din România, este arestat și deportat în îndepărtata Siberie. Unii dintre ei au murit și au fost îngropați acolo. Alții s-au întors, bolnavi, murind în țară. Siruni a revenit în anul 1955, cu un ochi pierdut. Deși grav bolnav, a găsit forța necesară de a continua munca de cercetător asiduu, în cadrul Muzeului de Istorie a Bucureștiului, apoi în patru secțoare diferite ale Academiei Române, la Direcția Arhivelor Statului. A pus bazele Societății de Orientalistică din România. A contribuit la redactarea anuarului „Studia et Acta Orientalia".

Prezența armenilor nu ține numai de trecut. Și în prezent în București, unde se află cel mai important nucleu al comunității armene din România, întâlnim nume sonore precum: baritonul **David Ohanesian**, doctorul **Florin Exergian**, realizatorii **Paul Grigoriu** și **Vartan Arakelian**, scriitorii **Ștefan Agopian**, **Bedros Horasangian** și **Anais Nersesian** sau oamenii politici **Varujan Vosganian** și **Varujan Pambuccian**.

Oricâte valori de orice fel vor fi lăsat armenii pe pământul românesc, așa cum cu generozitate și atașament au lăsat oriunde altundeva în lume s-au stabilit, cele mai importante valori integrate civilizației locale sunt, totuși, chiar cei care le-au creat. Armenii din diasporă au știut întotdeauna să se integreze pretutindeni comunităților autohtone, fără ambiții sau pretenții prioritare într-un mediu plurietnic. Nu altfel s-a întâmplat, în decursul veacurilor, cu numeroase persoane de origine armeană care, trăind, activând, creând în aceste locuri, au devenit personalități, repere chiar, ale istoriei și civilizației române, multora dintre ele obârșia etnică fiindu-le ignorată datorită unei îndelungi asimilări.

„Figuri mari, ridicate din neamul armenesc – spunea Vlad Bănățeanu – au devenit figuri mari ale poporului nostru, prin faptul că s-au identificat cu aspirațiunile poporului nostru și au lucrat pentru el". Despre viitor nu știm deocamdată nimic.

Datele acestui material au fost selectate din:

Figuri de armeni din România – ediția a II-a revăzută și adăugită – Bogdan Căuș, Editura „Ararat", București, 1998.

Schiță istorică a comunității armene din România – Sergiu Selian, Editura „Ararat", București, 1999.

Din Bucureștiul de altădată – Edvard Jeamgocian – fragmente din articole apărute în ziarul „Ararat", 2001.

(Comunicare susținută cu ocazia **"Zilei Bucureștilor – 2001"**. Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București, 20 septembrie 2001)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vechi zidiri bucureștene

Casa negustorului Kirilof

Ana Maria ORĂȘANU

Sunt amintiri despre oraș, despre oamenii și casele lui care se pot depăna asemeni poveștilor, începând cu "a fost odată..."

Nicolae Chiru (1775 – 1849), originar de pe lângă Vălenii de Munte, s-a statornicit în București și a ajuns negustor bogat și vestit, cunoscut în vremea lui sub numele de **Nicolae Kirilof**. Cumpăra blănuri prețioase din Rusia, precum samurul și vulpea argintie de Siberia, le prelucra la Lipsca și apoi

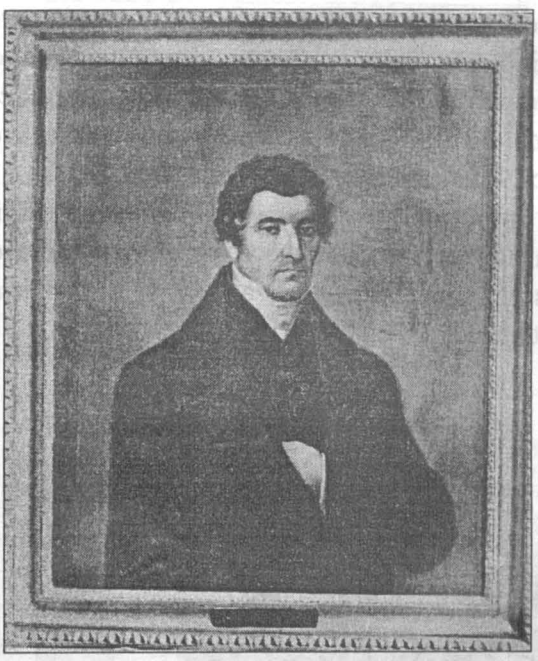

Nicolae Kirilof

le vindea la București, în Hanul cu Tei. Comerțul cu blănărie i-a adus un câștig considerabil, pe care l-a reinvestit apucându-se și de comerțul de lipscănie (manufactură).

Prin anii 1820 – 1830 Kirilof era cel mai mare negustor de lipscănie din Valahia. Din banii agonisiți și-a cumpărat moșia Țăndărei din județul Ialomița și vii în județul Prahova. În anul 1820 și-a ridicat o frumoasă casă în mahalaua Olteni, pe un teren cumpărat înainte. Locul și casele vechi aparținuseră stolnicului Dănilă și erau cumpărate pe vremea lui C. Brâncoveanu de la Tudoran Potcovarul, după cum atestă actul de proprietate din 1694, august 4.

Kirilof a zidit o locuință spațioasă, cu două caturi. Avea pridvor închis cu geamlâc și învelitoare din șindrilă. Era înconjurată de o curte mare căci lotul își păstrase dimensiunile hotărnicite cu secole în urmă.

În istoria Bucureștilor, construcția s-a remarcat într-un moment dramatic. Focul năprasnic din 1847 care a mistuit jumătate de oraș nu a distrus-o. Din mahalaua Olteni, doar casa lui Kirilof a rezistat atunci incendiului. A salvat-o curtea largă din jur, precum și felul cum au protejat-o, acoperind șindrila învelitorii cu saci udați permanent cu apă de către servitori.

După moartea lui Nicolae Kirilof, averea a fost împărțită între copii. Singurul băiat, Alexandru, a moștenit firma comercială și casele din mahalaua Olteni.

Alexandru Kirilof (1818 – 1881) s-a remarcat și el ca un personaj interesant al epocii. Inteligent, instruit la Leipzig și Paris, moștenitorul firmei "Kirilof Tatăl și Fiul" nu era atras de lipscănia cu toptanul. Printr-o împrejurare fericită a reușit să transfere afacerea unei rude și a rămas în

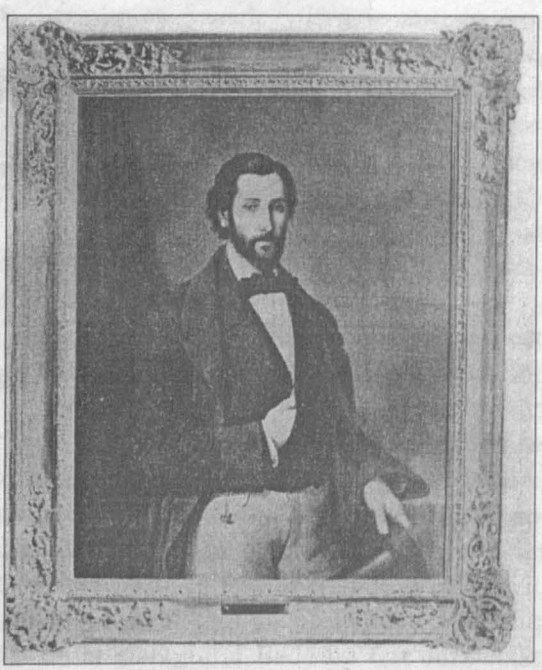

Alexandru Kirilof

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

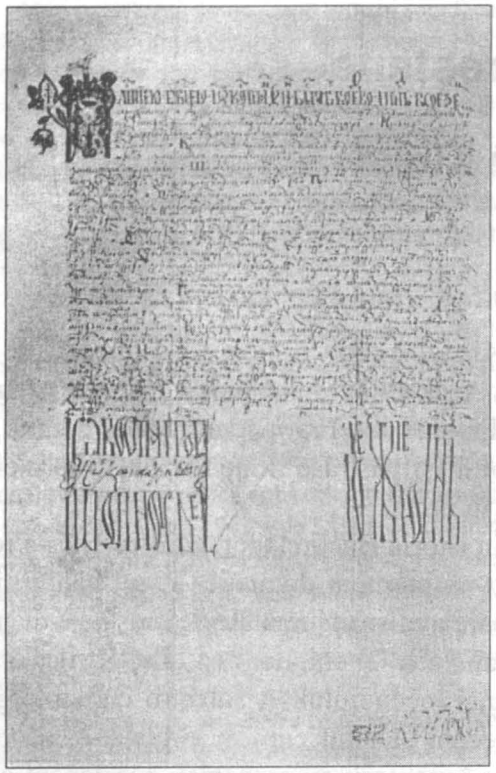

Unul din actele de proprietate a caselor şi locului pe care Nicolae Kirilof şi-a construit casa din mahalaua Olteni

Hanul cu Tei ca bancher. A locuit în casele părinteşti, dându-le o nouă strălucire.

Locuința a fost ambientată cu mobilă fină adusă de la Paris şi Londra. Interioarele sale erau admirate de aristocrația bucureşteană care-l vizita. Eleganța şi bunul gust caracterizau casa, înfățişarea şi obiceiurile bancherului Kirilof. Ieşea la şosea în caretă de lux, iar primăvara şi toamna purta pe umărul stâng un şal din stofă fină englezească măsurând exact 3 metri.

Împreună cu prietenul şi cumnatul său Nicolae Ciurcu, s-a implicat în evenimentele din 1848 şi a sprijinit financiar pregătirea revoluției.

După moartea sa, în 1881, locuința părintească a rămas în folosul Polixeniei, sora sa căsătorită cu N. Ciurcu, tatăl ziaristului de mai târziu, Alex. Ciurcu. Frumoasa casă din str. Mitropolitul Ghenadie Petrescu 15, din fața bisericii Olteni, a fost demolată în anul 1920 pentru a construi acolo un bloc.

A existat numai o sută de ani. Era una dintre locuințele cu care oraşul se mîndrea. Zidită trainic, în tradiția locului, cu rezolvări arhitecturale apropiate tipologic casei țărăneşti. Ea reprezintă casa boierească de cartier, de "mahala", cu o curte spațioasă împrejur, ce caracteriza înainte vreme aspectul general al capitalei.

Împreună cu cei care au locuit-o, casa Kirilof semnifică un moment de viață bucureşteană ce a ajuns până la noi imortalizat doar în câteva imagini fotografice.

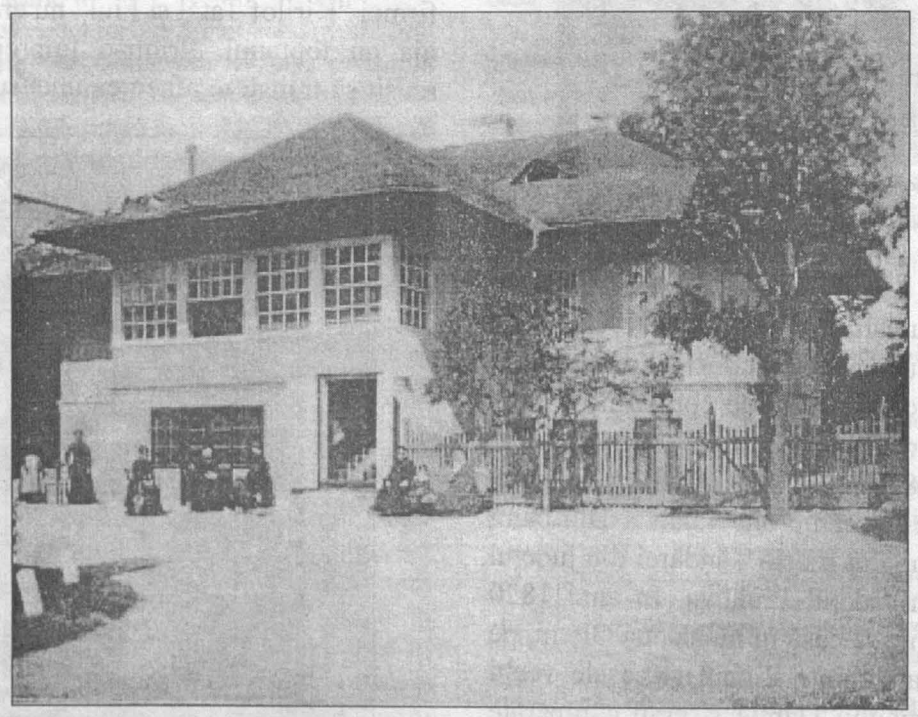

Casa lui Nicolae Kirilof din mahalaua Olteni

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

Voltaire

Mariana JAKLOVSZKY

"Nommer Voltaire, c'est caractériser tout le XVIII-ème siècle; c'est fixer d'un seul trait la double physionomie historique et littéraire de cette époque qui ne fût, quoi qu'on en dise, qu'une époque de transition, pour la société comme pour la poésie", Victor Hugo. Aceste cuvinte, gîndite de contemporanii lui Voltaire, înainte de a le formula Hugo, au dus la graba editării operelor complete ale lui Voltaire şi aceasta a fost:

Voltaire: *Oeuvres complètes*, Kehl, Société 1784 – 1789, în 70 de volume, gravuri de Moreau Le Jeune, cu portrete şi planşe de fizică.

Edificarea, mai mult decît o editare, a celor 70 de volume i se datorează lui Beaumarchais care, entuziast şi dornic de reuşită, şi-a asociat literele Baskerville, delicate şi luminoase prin contrastul între negru şi alb şi între liniile subţiri şi cele groase, iar pentru ilustrare apelează la vestitul Moreau Le Jeune. Expert în comentarea textelor specifice secolului, acest ilustrator, care şi-a încercat talentul şi cu literatura revoluţiei franceze, urmîndu-l pe David şi acum, convertit la neoclasicism, se încearcă cu acest Voltaire.

Oeuvres complètes – în mod surprinzător, dat fiind autorul, atît de fecund, cu atîtea "falsuri", tocmai el va declanşa moda operelor complete. Celebra ediţie Kehl datorată lui Beaumarchais se adună datorită înclinaţiilor comerciale ale acestuia, căruia nu i-au scăpat din vedere problemele complexe ale autorilor de cărţi, încît la 3 iulie 1777 înfiinţează "Société des auteurs", care există şi în zilele noastre.

În 1778 se avîntă într-o formidabilă afacere literară: doreşte să adune lucrările lui Voltaire, care tocmai murise la 30 mai 1778. Voltaire spunea profetic că o ediţie completă a lucrărilor sale va apare doar după moartea sa. E drept că nu se va mai putea numi şi ediţie originală, pentru că în această denumire intră şi un control făcut de autor, scris (adică corectat de autor) sau oral (dispoziţiile ultime ale autorului). Există la adunările de lucrări şi termenul de ediţie colectivă, care de obicei este ediţie primă şi înseamnă prima încercare de a reuni operele unui scriitor încă viu, dar aceasta nu este ediţie completă ori definitivă. Mai mult, ediţiile colective au uneori paginaţia continuă, pentru că editorul a pus un titlu general şi a adunat toate lucrările autorului, încît acest volum are valoare doar de raritate (s-au adunat operele apărute în reviste, paginate în continuare, pentru credibilitate, mai ales că multe din aceste publicaţii aveau textul pe două coloane, după obiceiul revistelor). Dar să nu uităm că şi unele editări de cărţi au avut text pe două coloane, încît prin analogia cu revistele, aceste ediţii au fost destul de denigrate, pe nedrept, şi că trebuie, de la editare la editare, să se ia în consideraţie că multe sunt bine imprimate, lizibile, în legături frumoase, mai ales editoriale, dar şi manuale (după posesor), chiar dacă uneori numai cu cotoare decorative. Iar istoric, acestea sunt strămoşii unor colecţii meritorii, cum ar fi "La Bibliothèque de la Pléiade".

Povestea ediţiei de la Kehl este lungă şi spectaculoasă. Pentru că editarea şi vînzarea lucrărilor lui Voltaire era interzisă în Franţa, povestea tuturor lucrărilor editate de el, a celor prime mai ales, este legată de alte ţări, de interdicţii şi de retrageri. Beaumarchais şi-a asigurat indulgenţa ministrului Maurepas, apoi a cumpărat în străinătate manuscrisele inedite, a cumpărat caracterele şi materialul imprimeriei de la Baskerville şi ale papetăriei din Vosges şi, nu departe de graniţă, a închiriat de la markgraful Bade un fort dezafectat, nu departe de Kehl, unde şi-a instalat muncitorii. În 1780 emite prospecte de subscripţii, iar din 1783 apar primele

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

volume, care puneau în vînzare "Société philosophique, littéraire et tipographique", căreia el nu-i este decît un modest corespondent. Ultimele volume din ediția, acum foarte căutată, apar în 1790, dar Beaumarchais nu şi-a recuperat decît o mică parte din bani.

Materialul tipografic fusese cumpărat cu 150.000 livre de la văduva celebrului făuritor de litere şi editor englez Baskerville.

Beaumarchais a tipărit deci o ediție in folio în 70 de volume, apoi in octavo, alta în 12° de 92 volume, dar ediția in quarto a fost oprită după publicarea *Henriadei* şi a *Fecioarei din Orléans*. Mai ales *Fecioara...*, foarte celebră, i-a adus lui Voltaire necazuri pînă şi după moarte... Dacă greşise apucîndu-se s-o scrie, ea l-a pedepsit strașnic, spune Saint-Beuve. Se cunosc din cauza textului foarte multe gravuri licențioase, încît în lista lucrărilor de acest tip Voltaire îşi are un loc bine meritat. "Lumea asta e un război; cel care rîde pe seama altora îl cîştigă".

Publicitatea pentru editură, Beaumarchais şi-a facut-o singur. Pentru a capta cît mai mulți amatori pentru lista de subscripție, a combinat subscrierea cu o loterie: 200.000 de livre în lozuri cîştigătoare de la 288 la 24.000 de livre. Ca s-o cîştige pe țarina Ecaterina a II-a, căreia dorea s-o dedice, a făcut şi un tiraj special pe pergament pentru 40.000 livre. Ecaterina nu a aprobat publicarea corespondenței sale cu Voltaire şi nici nu-l prea plăcea pe editorul cu Voltaire cel "figaroizat" şi nu-i surîdea nici patronatul lucrării, mare decepție pentru editor.

În 1795 "Imprimeria societății" a fost dizolvată, stocurile sale vîndute la licitație şi ca urmare Franța s-a umplut de jurnale, broşuri şi cărți tipărite cu caractere Baskerville, iar Beaumarchais şi-a pierdut marea sa avere personală.

Edițiile sale complete s-au tot editat între 1817 şi 1825 – 31.000 exemplare din cele 12 ediții, în total 1.598.000 exemplare, fără a se socoti edițiile titlurilor separate. Secolul al XIX-lea a fost secolul de aur pentru edițiile Voltaire, culminînd cu edițiile critice Beuchot (72 volume, 1828 – 1840), Moland (52 volume, 1883) etc., toate în multe exemplare, Garnier, Furne – Didot, Dalibon, cea din urmă a adunat cu generozitate tot ce s-a pus pe seama lui Voltaire, încît oferă tot materialul pentru voga acestuia. Tot în secolul al XIX-lea, românul G. Bengescu a îngrijit o ediție în 10 volume, apărută la Paris.

Mai aproape de zilele noastre, formînd ediția corespondenței (15.000 scrisori), americanul Basterman, începînd din 1953, la Geneva, a făcut un fel de metisaj: texte în limba franceză, note şi comentarii în limba engleză, probabil editorul, un adevărat american, a scos o lucrare de tranziție în frangleză, programată în 60 de volume!

Ediția noastră, într-o onorabilă legătură chamois, a aparținut familiei von Kotzebue şi a ajuns în

Biblioteca "M. Sadoveanu" avînd un ex-libris heraldic şi o etichetă cu informații asupra legătorului, Grosclaude, librar la Metz, care închiria cărți, avea hîrtie pentru note muzicale, hîrtie colorată şi din cea marochinată pentru cartonaje, toate din cele mai bune fabrici pariziene. Cele 70 de volume îmbrăcate în piele marmorată ton sur ton (bej), cu cotor de secol XVIII, cu floarea stilizată centrală, colțuri ornamentale vegetale, anunță cumpărarea cărții chiar în secolul XVIII. Informațiile despre legător, cum ar fi acea referire la adresa lui, ne îndreaptă tot spre secolul XVIII ori în preajma acestuia: "... au bas de la rue des Jardins...", localizare făcută încă prin descrierea locului, nu prin numerotarea casei.

Cartea ajunge în țările române prin faptul că un Kotzebue este numit consul aici, unde se căsătoreşte cu o Cantacuzino. Wilhelm von Kotzebue, diplomat rus de origine germană, consul în Iaşi, în ultimii ani de domnie ai domnitorului Mihail Sturdza, după o implicare politică şi culturală, la 1 aprilie 1884 va deveni membru de onoare al Academiei Române. Dar Wilhelm este doar moştenitorul acelui August von Kotzebue din secolul trecut, contemporan cu Voltaire şi remarcat în toate dicționarele importante.

Interesul românilor pentru Voltaire nu se opreşte aici, căci, personalitate marcantă a epocii sale, George Bengescu scrie *Bibliographies des oeuvres de Voltaire*, Paris, P. Perrin, 1883 – 1890, 4 volume în 8, care a rămas, pînă în zilele noastre, una din principalele bibliografii ale lui Voltaire. Şi în plus G. Bengescu mai avea ceva mai mic, comun cu Voltaire, ambii învățaseră la colegiul "Louis le Grand". Voltaire rămîne o temă principală a preocupărilor lui Bengescu, unul din bibliofilii noştri uitați: *Notices bibliographique sur les principaux écrits de Voltaire ainsi que sur ceux qui lui ont été attribués*, 1882, *Mémoires pour servir à la vie de M. de Voltaire, écrits par lui même, publiés par un bibliophiles*, 1886, *Oeuvres choisies de Voltaire*, 10 volume, 1887 – 1892, *Les commediennes de Voltaire*, 1921.

Bibliofilii români ai secolului al XIX-lea, prea puțin studiați, sunt adevărații bibliofili. Cei 50 de ani de "bibliofilie de mase" au rupt evoluția şi acum trebuie s-o luăm de la început, căci definițiile şi termenii au fost uitați.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu"

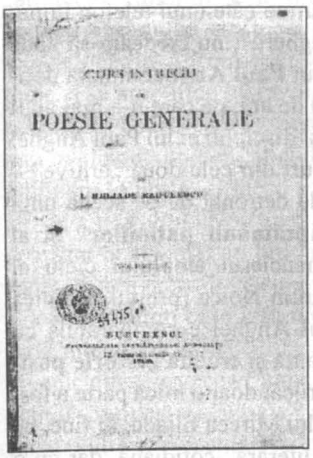

I. HELIADE RĂDULESCU, *Curs integru de poesie generale*
Typographia Lucrătorilor Associați, Bucuresci, 1868

Lasă 'ncolo numai credeți qu'un autor fia-cum/Scrîrțiind numai la versuri, spre Parnas să'și facă drum./Daqua din ceruri nu simte darul aquella secret,/Și la nascerea lui steoa nu 'l a format de poet.//Voi que de pericolósa ardóre ve 'nflăcărați,/Que spinósa carrieră mândri vreți sa alergați,/Nu ve 'ncercați pentru versuri surda a ve consumà,/Nici a crede quo è geniu un amor d'a tot rîmà./D'ambitiuni nențellepte quât puteți vĕ depărtați,/Cu puterea, mintea vóstră ne ncetat vĕ consultați.//Singură natura póte mințile mari a creà,/Ea 'ntre autori talente scie-a repărți și dà:/Unul flacără-amorósă póte 'n versuri a descrì,/Altul prin trăsuri plăcute epigramma-a ascuți;/Unul faptele heroici trombițând a celebrà,/Altul pe fluer la umbă păstorelle a cântà./Sunt ânsè și ómeni quari nu cunoscu quât prețuescu/Credu quo sunt un geniu mare și pe sine s'amăgescu. [...] – Poema Didactica dupo Boileau si Horatiu

D. PAPPASOGLU, *Monumentul lui Mihail Vodă Vitédul*
Bucuresci, 1866

... Póte îmi va observa cine-va, că sînt a se face mari cheltueli, dar fiemi permis a'lu întreba cît sau cheltuitu de către națiunea Franceză pentru aducerea cenușii lui Napoleon 1-iu, de la Insula Sfintei Elenei? ca romîn le respundu, că chiar a 8-a parte din venitul Țerii nóstre pe un anu, de sar cheltui, tot nu va fi îndestul, ca se satisfacă respectu Românului, ce hrănește către acestu Cranu cum și dorința lui, de a'l aduce în capitală. Nu va fi îndestul dic, nici a se compara cu acea di de fală și glorie a neamului Românescu, în care încă odată, dupe doă și jumătate secole, va mai intra, rămășițele mortale ale viteadului lor și gloriosu Domnu, în sânulu orașiului lor...

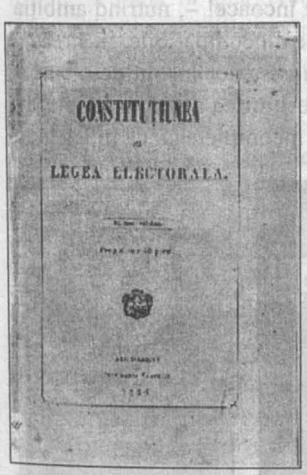

Constituțiunea și Legea Electorala
Imprimeria Statului, București, 1866

"Actulu ce s'a îndeplinitu, este celu mai însemnatu în viéța unui poporu. Prin Constituțiunea ce dămu astădi Statului Românu, realisămu aspirațiunile legitime ale națiunei, garantându interesele tuturoru stăriloru, precumu și tóte drepturile ce cetățénulu trebue să găséscă într'o societate civilisată.

"Acestu actu pentru mine în parte este celu mai solemnu alu vieței mele, căci elu este pactulu definitivu, care me légă pentru totu-de-una cu destinurile nouei mele patrii, cu România.

"Déca națiunea română a pututu trece peste atâtea secole de suferințe și încercări grele, fără a'și perde esistența ei, acésta o datorescu nu numai valórei brațului strămoșiloru noștri, déră și înțelepciunei și răbdărei care au caracterisatu în tóte timpurile pe acestu poporu. Elu a sciutu să'și apere țéra și drepturile, mănținêndu'și aspirațiunile séle în cerculu putinței și în limitele însemnate de posițiunea sa geografică. [...] – Bucuresci, în 30 Iuniu, 1866. CAROL.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Evocare PAUL ANGHEL

Bio-bibliografie

Născut în 1931, comuna Răcătău, jud. Bacău. Prozator, eseist și dramaturg. Liceul "Ferdinand" din Bacău. Școala de Literatură "Mihai Eminescu". Redactor la "Contemporanul". Redactor-șef la "Tribuna României" (1972 – 1974). Activitate gazetărească la "Scînteia".

Debutează cu un poem în "România liberă" (1947). Debut editorial cu romanul *Șapte inși într-o căruță* (1961). Autor de reportaje și tablete (*Victoria de la Oltina*, 1961; *Arpegii la Siret*, 1964; *Recitind o țară*, 1972; *Efemeride*, 1972; *O clipă în China*, 1978). Semnatar al unor cărți pentru copii (*Sfaturile motanului Grigore*, 1969; *Mor-Mor și fetița portocalie*, 1969). Eseist preocupat de descoperirea permanențelor culturii române (*Arhivă sentimentală*, 1968; *Nouă arhivă sentimentală*, 1975). Dramaturg ilustrând drama istorică (*Teatru*, 1972; Premiul "I.L. Caragiale" al Academiei). Colaborator la "Contemporanul", "Gazeta literară", "România literară", "Luceafărul", "Viața românească", "Teatrul", "România liberă", "Steaua" etc. Ca romancier, e interesat de formula prozei de reconstituire, bazată deopotrivă pe document și ipoteză ficțională (ciclul romanesc *Zăpezile de acum un veac*, 1977 – 1988).

Opera

Șapte inși într-o căruță, 1961; *Victoria de la Oltina*, 1961; *Arpegii la Siret*, 1964; *Arhivă sentimentală*, 1968; *Sfaturile motanului Grigore*, 1969; *Mor-Mor și fetița portocalie*, 1969; *Alfabet sonor*, 1972; *Efemeride*, 1972; *Teatru*, 1972; *Nouă arhivă*

Un „complot" apocaliptic

C. STĂNESCU

Când în neuitatul „deceniu satanic" al secolului trecut, în urma câte unui telefon imperativ, mă grăbeam să-l vizitez în locuința lui de pe „Magheru", nu credeam să apuc ziua când mă voi întâlni, așa curând, cu umbra ilustră a lui **Paul Anghel** mutată definitiv în Muzeul Literaturii Române. La împlinirea vârstei de 70 de ani, pe care n-a mai apucat-o (n. 18 august 1931 – m. 19 mai 1995), o mână de prieteni și discipoli ai lui Paul Anghel s-au strâns la Muzeu să-l evoce pe scriitorul sclipitoarelor eseuri din cele două „arhive" – politică și sentimentală –, pe autorul **„Regelui desculț"** repede detronat de pe scena unui teatru românesc din regimul comunist, pe dramaturgul **„Săptămânii patimilor"** și al **„Viteazului"**, atât de prețuit de un Vintilă Horia, pe romancierul amplului ciclu al **„Zăpezilor de-acum un veac"** ce l-au entuziasmat pe Constantin Noica (primul, înaintea temerarului Dan Zamfirescu, în ochii căruia epopeea lui Paul Anghel e comparabilă cu „Război și pace"), pe ideologul literar care a imaginat o fascinantă și erudită **„Istorie posibilă a literaturii române"** (rămasă, din nefericire, **posibilă**, întrucât doar o mică parte a fost redactată) ale cărei fragmente au stârnit admirația mărturisită a lui Mircea Eliade, în fine, pe omul discret, aproape nevăzut și absent din gălăgioasa „viață literară" cotidiană, dar cu o masivă și acaparantă prezență la masa de scris, de unde cu greu putea fi smuls mai ales în ultima parte a scurtei lui vieți. La prima vedere, nici Vintilă Horia, nici Constantin Noica și nici Mircea Eliade n-au fost niște buni profeți: opera atât de elogiată de ei a lui Paul Anghel (cea edită, căci cel puțin tot pe atâta stă în mape și manuscrise) e „prizoniera" bibliotecii pe care prea puțini o mai frecventează, în manuale n-a intrat, dicționarele o neglijează sau, când o iau în seamă, spun multe prostii, criticii de ieri o tac și o ocolesc, iar cei de azi n-au citit-o. În spatele acestei situații, profund nedrepte, unii văd un **„complot"** al tăcerii regizat din umbră de „forțe obscure" sau oculte, când nu se dau pe față. Se vorbește chiar, invocându-se și „cazul" ignorării lui **Paul Anghel**, de un **„război contra culturii române"**, un război de **nimicire** a marilor valori, începând chiar cu Eminescu și continuând cu Sadoveanu, Marin Preda, G. Călinescu, Nichita Stănescu și destui alții. „Complotiștii" ar pregăti un **„holocaust"** al culturii române (o carte recent apărută se intitulează chiar așa!) Nu cred în acest „complot" apocaliptic. Scenariul **„războiului contra culturii române"** e doar forma unui vechi **complex românesc**, pe care Paul Anghel însuși nu l-a nutrit, dar în contra căruia a crezut că este și **misiunea** lui să lupte. Nu cu „arme" ori fandaxii de natura „complotului", dar cu opera sa, impresionantă și valoroasă, înscrisă, pare-mi-se, tocmai în tradiția unor mari cărturari și intelectuali care au declarat „război" acestui nefericit complex al nostru.

Cu moartea lui Paul Anghel, mi se părea, în cultura română se stingea ultimul exponent proeminent al unei tipologii aparte de scriitori și cărturari, enciclopediști și utopiști, realiști și fantaști, o **serie** din care fac parte un Dimitrie Cantemir și B.P. Hasdeu, Heliade Rădulescu și Nicolae Iorga, G. Călinescu și Mircea Eliade. Propensiunea acestora în spre categoria „autorilor totali" – mereu „inactuală" de la Renaștere încoace! –, nutrind ambiția de a acoperi teritorii vaste, complementare, dar și, în sine, adesea incompatibile, ilustrează, pe de o parte, sentimentul **urgenței** ce nutrește un imens orgoliu creator însoțit de o curiozitate nepotolită, „adamică", de tip renascentist și, pe de alta, resimțirea acută, într-un grad mai presant, a „lacunelor" unei culturi „mici" sau, în orice caz, incomplete și, ca în legenda

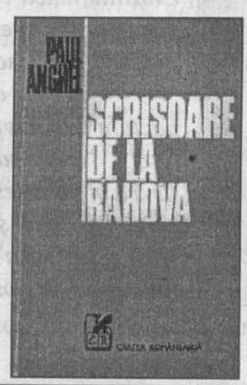

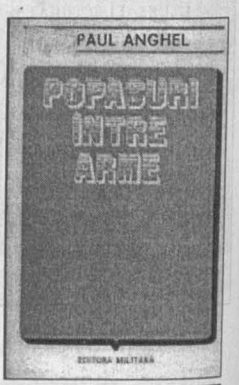

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

meșterului Manole, mereu începută și neisprăvită. Din acest fertil „complex" nu există decât două soluții de „fugă": una, o fugă la propriu, ilustrată strălucit de un Emil Cioran, care, „strâmtorat" de respirația scurtă a culturii de origine, se „mută" într-o cultură veche, unde izbutește să fie egalul marilor ei filozofi și stiliști, și alta, o „fugă" simbolică în opere monumentale și, mai ales, în proiecte „ciclopice", mai mult „visate" decât înfăptuite, ca „biblioteca universală" a lui Heliade Rădulescu. Începute și aproape mereu neisprăvite, acestea pot ele însele alcătui o vastă „bibliotecă" ori „enciclopedie" a proiectelor eșuate sau rămase în diverse stadii de „nerealizare". Tipologic, Paul Anghel aparține acestei categorii de „proiectanți" ori „arhitecți" culturali. Este profund semnificativ că, în ultimul an al existenței sale, autorul epopeii războiului de independență elaborase încă un mare proiect, proiectul unei vaste „Enciclopedii" a României secolului XX, operă complexă, pluridisciplinară, menită să continue și să amplifice lucrarea fundamentală a lui Dimitrie Gusti. Nu este primul și nici singurul proiect eșuat, care „moare" în mapele acestui scriitor prolific și ingenios, unul dintre cei mai inteligenți oameni ai culturii române, cu o minte largă și ascuțită, de ideolog cultural: cu mulți ani în urmă, el făcea senzație cu schița unei insolite istorii a literaturii române. Încurajat de Constantin Noica, proiectul început fu abandonat, probabil sub presiunea lucrului epuizant la cea mai ambițioasă lucrare a lui, aceasta fiind și singura înfăptuită, dusă până la capăt, fresca epică în zece volume apărută între 1977 – 1989, **„Zăpezile de-acum un veac"**. Dacă ne gândim bine însă nici **„Zăpezile..."** nu reprezintă un proiect integral înfăptuit: scriitorul intenționa, după cum cred că știu, să reordoneze și să „revizuiască" parțial albia fluviului epic din cele zece volume și, mai ales, să publice la un moment dat, cum îmi spunea, fascinantul „șantier arheologic" al „Zăpezilor...", mai interesant în ochii săi decât însăși opera finită. Nu era o cochetărie în asemenea susțineri, căci Paul Anghel a „înghițit" în intervalul „documentării" și scrierii romanului **bibliotecii** de documente și „discipline" întregi, de la tratate de istorie și filozofie, până la vechile regulamente ale armatei române și „Arta războiului" de Lao Tze, pe care o considera cel mai adânc și complet tratat despre arta organizării sau ceea ce azi am numi «management». Vrând, desigur, să-și vadă lucrarea publicată și ajunsă în mâna cititorului, în realitate scriitorul rămânea cu mult mai legat, sufletește și spiritual, de „subsolul" ei, de fascinanta „arheologie" sau preistorie a nașterii ei, proces în cursul căruia va fi fost „marcat" de revelații incomunicabile în opera **finită**: de aici dorința – și ea neîmplinită – de a da la iveală „laboratorul" operei, „fișele de lucru", acea magmă foșnitoare și perpetuu vie – pentru că nefinisată, în mișcare, „deschisă", latentă ca nadirul lui Ion Barbu –, ce va încremeni, într-o „moarte" aparentă, în tiparul ireversibil al scrierii încheiate și „definitive".

Trebuie, de aceea, să vedem în această **fascinație a originilor** propriei opere, în curs de a se naște, natura structural **romantică** a scriitorului, aceeași ce se vede ilustrată și de ebuliția proiectelor și inițiativelor rămase în „sertare" și nedesăvârșite: nu atât din incapacitatea de a se „fixa" și de a duce la bun sfârșit opere „monumentale" (vis călinescian), care, oricum, depășesc puterea unei vieți omenești, cât din **premeditarea** „eșecurilor" ieșită ca o veșnică provocare a fondului romantic al unui autor nutrind o aversiune secretă față de ideea operei închise în racla definitivului. Așa cum ne-a rămas, din păcate, „definitivă" și nerevizuibilă, opera sa principală, **„Zăpezile de-acum un veac"** – pe care avem motive să credem că ar fi „deschis-o" dacă ar mai fi zăbovit printre noi –, rămâne o întreprindere singulară în literatura română, o ambițioasă și, în ansamblu, izbutită încercare de a „turna" într-un pretext sau o „ramă" istorică – războiul de independență – o adevărată istorie sau „sinteză" a **formelor romanești** „de la origini și până în prezent" (din nou: ambiție de tip călinescian): de la „cronică" și literatură „documentară", fidelă hrisoavelor și chiar, ca la Duiliu Zamfirescu, reproducând „ordine de zi", și de la „romanțul" popular cu infiltrații de origine folclorică și dese alunecări în proza fantastică ori „senzațională" cu „mistere" de ev mediu, și până la spargerea ritmului „epopeic" prin episoade „absurde" sau „tablouri" dintr-o cronică „palimpsestică" de moravuri, de o actualitate străvezie, „Zăpezile..." închipuie, dincolo de „învierea" unei mari epoci din istoria românilor, un vast **dicționar literar** de formule romanești sau o **„ficțiune a ficțiunii"**. Cartea este forma epică a **istoriei literare** pe care a proiectat-o și a visat să o scrie Paul Anghel, un „tunel" al timpului epic sau o „morfologie" a formelor interne străbătute de literatura (proza îndeosebi) română de la începuturi până azi. Lucrarea lui, imperfectă și inegală, ca orice „monstru" ciclopic de o asemenea factură, vădește și califică din plin enciclopedismul de tip pașoptist al unei culturi înzestrate cu un șir de mari spirite misionare. A stârnit fascinații puternice, dar și aversiuni nedomolite nici până azi, unele pornite din neînțelegere, altele doar conformându-se **gustului epocii**, un gust accentuat pentru fragmentar și derizoriu, aflat la antipodul celui din care pornesc marile proiecte.

Poate că, tipologic, scriitori ca Paul Anghel și cei din ilustra lui **serie** „pașoptistă" și enciclopedică din literatura și cultura română sunt „defazați", așteptându-și, ca și alții, epoca propice, timpul mai puțin grăbit, favorabil unei meritate receptări. Dacă e să admitem ideea unui „complot", acesta ar fi chiar **complotul timpului**, resimțit și de alții. Și avea probabil dreptate Emil Cioran să se simtă „strâmtorat" și să „fugă" dintr-o cultură parcelată de atâtea resentimente și cam incapabilă să nutrească gustul marilor proiecte. Paul Anghel a „fugit" în moarte. Abandonate, eșuate sau înfăptuite – acest **gust** romantic al marilor proiecte, venit nu din „megalomania" unei epoci, dar dintr-o tipologie cărturărească de veche tradiție face din Paul Anghel un scriitor important, a cărui operă stă deschisă în fața timpului, așteptându-și o mai dreaptă prețuire. Ceasul ei n-a sosit.

(Text reprodus din „Adevărul", 29 septembrie 2001)

sentimentală, 1975; *Scrisoare de la Rahova*, 1977; *O clipă în China*, 1978; *Te Deum la Grivița*, 1978; *Noaptea otomană*, 1979; *Săptămâna patimilor*, 1979; *Fluviile*, 1980; *Ieșirea din iarnă*, 1981; *Noroaiele*, 1982; *Zăpezile*, 1984; *Cutremurul*, 1986; *Întoarcerea morților*, 1987; *Ieșirea la mare*, 1988.

Traduceri

H. Bergman, *Markurell din Wadköping*, în colab. cu V. Munteanu, 1964; R. Alberti, *Crîngul pierdut*. Cărțile I și II de Memorii, în colab. cu D. Alistar, note de A. Ionescu, 1966.

Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicționarul Scriitorilor Români*, Editura Fundației Culturale Române, 1995

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Nicolae ILIESCU

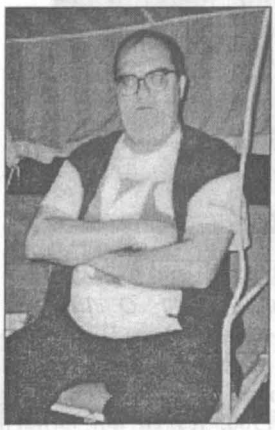

Balconul cu amintiri

Nu se făcea că şi nici nu ne făceam deloc; eram cât se poate de mici, de mititei, adică de copii. Zilele se deschideau pe balcon şi se săvârşeau în spatele blocului, la umbră, în seară. Ulița hodorogea de tramvaie, autobuze, camioane, plopii nu aveau linişte tot foşnind pătimaş – orele se spărgeau de asfalt într-o caligrafie înceată. Copilăria respira la tot pasul.

Păşeam pe terasa blocului şi ne deranjam vecinii – aşa se zicea pe atunci, „a nu se deranja vecinii între trei şi cinci!". Jucam fotbal cu nasturi şi, pentru a ne reprezenta cu cinste apartamentul prin care ne bâltâcâiam idealurile mici, ne inventam echipe, cluburi, nume de ţări, de ape, de munţi şi de altele. Ne amestecam numele (anagramă, rebus anagramat, chestii, socoteli) şi ne dădea Olălie Nicescu – mie – şi Valdaru Buntine – amicului meu, Vali Bundaru. De aici şi până la numele ţărilor noastre nu mai era decât un singur salt: Nicescolanda şi Valdarolanda. Aveam, evidamente, şi capitală, Nixdorf şi (foarte frumos!) Bundofenbach! Eu, care încă dintr-a şasea eram democrat, mai dihai decât domnul Raţiu, aveam un stat federal, capitala era la Nixdorf, dar cel mai important oraş era Nicesfurt Olalien Halle, capitala provinciei Olalia, cu accentul pe primul „a"! Aveam ziare pe care le lipeam de pereţii coşcoviţi din spatele blocului, la ghenă: „Ariciul" şi, nu ştiu de ce, „Polonicul"! Eu stăteam la etajul şase iar Vali la patru, el îmi făcea semn, iar eu aruncam câte un ibric de apă în capul trecătorilor. La sărbători (1 Mai şi 23 August), când strada era un schelet larg de şine şi de asfalt jupuit, umplut cu vocile demonstranţilor, coboram la doi, la Liviu, şi trăgeam cu „invizoacele" în baloane (chiar, statut de disident de ce nu am avea?). Când ne-am mai mărit, eu devenisem R.F.G., iar Vali, Anglia, şi atunci când ne-am mărit şi mai mult, nu am mai jucat nasturi. Nici măcar pe balcon.

Copilăria, împreună cu zvonul său alburiu, mi-au revenit în minte citind într-un ziar ceva despre o anumită „vedetă" (nu vendettă) din Balcani sau Balcon. O vom urmări în continuare, căci melodia aceasta numai la copii şi la zei erupe.

***

Mutate de colo, colo cuvintele mobilează balconul. Pe balcon sunt enorm de multe *ronghiuri* (vorbă ardelenească rămasă de la o mătuşă căsătorită cu un fost jandarm etc.). Aşa după cum barbarii de pe la diverse margini muntoase de mare aveau obiceiul să măsoare timpul după dârele înspumate şi paralele cu valurile ale păsărilor cerului, pe balcon timpul stă încremenit, agăţat, fix privindu-te în ochi ca dintr-o poză făcută în Cişmigiu, cu mulţi ani în urmă, pe când erai în „Lazăr". Apoi, în altă ordine de idei şi de obiecte, într-un colţ şade un dulap vechi; în alt colţ, un alt dulap vechi, dar poate ceva mai nou decât primul; în alt colţ, o etajeră; în fine, în cel de-al patrulea colţ stau ca la paradă nelipsitele butoaie de plastic – unul cu niscai murături, altul cu benzină, ambele cu câte oarece sau ambele goale sau umplute cu apă, pentru când se mai opreşte. Şi se opreşte, dom'le, fire-ar mama lor de nenorociţi, când ţi-e lumea mai dragă şi nici nu te anunţă şi dai telefoane şi-ţi răspunde una înţepată, că numai Lis ăsta e de vină, ăsta cu meclă de hingher sau de ştergător de parbriz; jigodia naibii, javra aia de la nouă care latră mereu şi umple balconul de deasupra şi curge peste florile noastre, că asta mai avem pe balcon, flori şi frânghii! Şi ăla spală balconul în fiecare seară, în loc să-şi ducă boalelor canişul până la moară, în spatele blocului!

Ei bine, după ce ne-am răcorit şi noi cu vremea şi cu vremurile astea de acum, am încercat să ne mai năucim aţintindu-ne privirile în jos. Având vertigo, claustrofobie şi un văr marinar, ne-am dat repede îndărăpt, dincoace de balustradă. Pe şosea, târându-se ca un gândac mare şi negru, – sau, dacă doriţi o comparaţie mai acătării, ca o măslină gigant de şaijde mii kilu'! –, un *merţan* înconjurat de nişte cutii albe, două la spate, două în faţă, şi câte una lateral. Copii fiind, ne speriaserăm degeaba. Era Michael Jackson, nicidecum nea Caisă, care juca table pe balcon, se auzea până la noi. Nea Caisă îşi deschisese balconul, că stătea la faţă şi-l amendaseră ăia de la spaţii verzi pe pereţi. Acum ieşea şi vorbea singur, acum juca table... Acum, juca table, cum vă spuneam.

***

Bibliografie

Născut la 7 februarie 1956, în Bucureşti. Absolvent al Universităţii Bucureşti, Facultatea de Filologie. A debutat cu volumul *Departe, pe jos...*, Editura Cartea Românească, 1983.

Colaborări la: „Caiete critice", „Literatorul", „Adevărul literar şi artistic", „Cotidianul", „Arc", „România literară", „Contrapunct", „Ateneu", „Tribuna", „Timpul", „Viaţa românească", „Tomis" şi altele.

Volume publicate: *Departe, pe jos...*, 1983; *Dus-întors*, 1988; *Distribuţia a fost următoarea*, 1995; *Discheta de demaraj*, 1995; *Dodecaedru* (în colaborare cu G. Cuşnarencu), 1991; *Cele şapte minuni ale lumii*, 1998; prezent în antologia *Desant '83*, 1983.

Premii literare obţinute: Premiul Academiei, 1991; Premiul „Asis", Cluj-Napoca, 1995; Premiul „Tribuna"; Premiul „Amfiteatru", 1979.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Stând așa, cu capul în jos și căutându-mi gândurile și cioburile copilăriei pe balcon, aud mai întâi gâjâitul mașinilor de stropit strada (oho! suntem înainte de '90!), clipocitul pneurilor autoturismelor proprietate personală sau de stat, fierăria decăzută a tramvaielor galbene. După ora opt se așterne o oarecare liniște imperfectă, un fel de mică filosofie a vremii, o clipă de răbdare, de consolare printre atâtea ședințe, salarii, concedii, planuri și planificări.

Ei bine, acum, deși apa se oprește mai abitir decât înainte, suntem mai aproape de Europa; la ora opt nu-i nici țipenie pe străzi, nu-i nici un magazin deschis (cu excepția celor turcești, cum sunt cele arăbești la Paris, non-stop... bravo lor!), fierătaniile de-abia ies din cele depouri, tramvaiele nu mai hodorogesc, au devenit silențioase, mașinile mici s-au înmulțit cu zece sau chiar o sută, ca refugiații kosovari, din cele trei articole esențiale ale dimineții (pâine, lapte, ziar) doar pe ultimul ce-l mai poți cumpăra. Programele noastre sunt acum de la 10 la 18, doar un schimb, și eventual și fără carte de muncă, să nu plătească ăia tot felul de daraveli.

Nea Caisă, de juca zi și noapte table pe balconul lui și pe nervii noștri, avea câte o soluție pentru orice. Aici, exact în acest caz, era necesar câte un computer pentru fiecare cap de copil; chiar „doi opt șase chiar la mâna a doua, le găsești și copchiilor vreo preocupare". Pe vremea noastră, cum se năștea un copil, cum, pac!, o tonă de trotil; așa behăia unul la un cenaclu! Acum, privim peste balustradă și-l vedem pe nea Costache, cu capul lui ca un covrig cu sare și susan, trecând strada prin loc nepermis. Ia uite, idiotul, și noi care credeam că se pregătește pentru o moarte naturală! Neatent, ajunge totuși teafăr pe trotuarul nostru. Îi ies în întâmpinare, la lift, și-l întreb de unde vine; fiind instructor de gunoieri, avusese o conferință de presă de la care se întorcea flămând. Iar nevastă-sa spăla balconul cu apă caldă (aia rece se oprise), spre iritarea justificată a unui trecător inoportun: „bă, strecurați-aș noaptea-n gât, se vede că suntem în Balcani!"

***

Da, desigur, certamente, suntem cât se poate de balcanici, totul este luat în râs, nu rezistă mai nimic în zeflemeaua noastră, totul ține nu mai mult de trei ore, zile sau, oho!, cel mult săptămâni. Nici nu e rău deși s-au chinuit unii să ne tragă mai spre uscat, spre centrul Evropii, ca și când n-am fi mai aproape de Asia ca niciodată! Și, de fapt, suntem mai degrabă meridionali, fundamental greci (vorba lui Călinescu, de la parter!), apropiați de toate popoarele sudiste, de la catalani până la turcaleți, trecând prin corsicani, ăi din Sardinia, din Sișilia, de pe la Napoli, e poi sârboteii, machedonii, arvaniții, țințarii noștri, bulgăroii. Ba, mai mult, venețienii sunt tot cam înecați de Bizanț (am văzut într-o vară doi inși care s-au porcăit zece minute pe un vaporetto, și pe urmă și-au strâns otgoanele și au pornit împreună!).

Etete acum, bunăoară, să nu intri la mai multe idei și să nu dai direct în apoplexie, ptiu, ptiu, ptiu? Apăru o listă cu blocurile care vor chicoti de colo-colo, se vor legăna peste limita admisă și, Doamne ferește!, vor cădea în căpățânile oamenilor nevinovați. Ei bine, blocul alor noștri figurează pe! Parol! Și-i consolidat în două rânduri: până în '80, când se fura mai cu perdea, și după '90, când mai era ceva de furat. E drept că acum vreo lună nu era pe nici o listă, dar acușica e. Și, nu știm de ce, nu este cel mai giorsăit bloc din Bucale. Uite fostul MICM, de pe Calea Victoriei colț cu Lemnea! Acolo nu se ia nici un fel de chirie (alo: asta așa, pentru cine întreabă, că altfel om pica noi la pace!), stă fiecare pe barba lui. Cu toate astea, bloculeț cu pricina (să fim serioși, că-i ditai hardughia) nu apare pe listă.

Cred că v-ați prins cu toții, trăim aici, în Balconia: listele astea sunt întocmite de cei care au nevoie să cumpere apartamente în zonele respective și vor să scadă prețul! E cât se poate de simplu. Și știți care, la o eventuală smucitură, se vor fărâma primele, ca OD 16 ăla, ferească Dumnezeu? Nesimțitele astea de beton și sticlă neagră ale tuturor băncilor. Că ele, băncile, stau pe nimic!

***

Nici că trebuie să ieși pe balcon și să te uiți pe stradă, la lume, ca să afli ce zi a săptămânii era pe atunci. Știți ce simplu ni se părea? De exemplu, lunea se recunoștea ușor după zgomotul infernal al tramvaielor, autobuzelor (pe lângă 119, mai puseseră să hăulească pneurile și lui 335 și 336!), camioanelor, cisternelor, cifelor și a altor măgăoaie ce orbecăiau pe asfaltul jumulit. Marțea era ziua când ni se anunța că se întrerupe ceva miercurea; apa, mersul încet al liftului, gazele sau curentul electric. Miercurea era ziua când chiar se întâmpla chestia aia cu care ne înghionteau geamurile mari, de la intrarea în scară, marțea. Ei bine, tot miercurea veneau tații noștri mai devreme de la serviciu, că erau etapele campionatului național de fotbal.

Joia era zi plină: era ziua când se programau tezele la școala din spatele blocului, meciurile de fotbal cu nasturi de pe terasa blocului, precum și ședințele de scară sau de bloc. Era în acea zi o forfotă la toate scările, cele opt lifturi urcau și coborau ca gradele termometrului. Vinerea era o zi molcomă, se agitau doar mămicile să cumpere câte ceva, se stătea la coadă, se făcea schimb de experiență și de rețete culinare. Tot atunci, se simțea un vânt proaspăt în fiecare familie, căci seara părinții ne mai luau vreun obiect, vreo prăjitură de la cofetăria „Ghiocelul" etc. Sâmbăta era cel mai frumos: adia deja duminica. Încă nu se inventase SRL-ul (săptămâna de lucru redus), dar sâmbăta era o zi pe jumătate. După inventarea SRL-ului, vinerea a devenit sâmbătă și i-a preluat sarcinile. Ei bine, dimineața se gătea, se cățărau mirosurile pe pereții metalici ai liftului, se deretica, parcă și soarele strălucea mai cu spor. După-amiaza de sâmbătă era fie dedicată „ceaiurilor", fie statului pe aleea de la capătul blocului, pe bancă, la palavre, fie jucatului la loto sau al ieșirii la câte o bere. Seara veneau serialele: „Sfântul", „Răzbunătorii", „Campionul", „Evadatul" ș.a. În fine, duminica se lua masa în familie, se dormea după masă, se uita la meciul de duminica și se lâncezea.

Atunci, oameni buni, săptămâna părea mai stabilă decât acum, fără să părem nostalgici. Era coerentă și respecta cadența zilelor.

***

Blocul nostru trece voios peste vreo două numere de stradă, are lungimea unui teren de fotbal, opt scări, două sute și cincizeci de apartamente, opt lifturi, o terasă cât un teren de fotbal, magazine la parter, trei ganguri și o grădiniță pe care nu cultivă nimeni nimic, în spatele lui, spate lipit de moara alăturată.

De pe balcon, de sus, ningea o priveliște destul de anemică. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

Comuna din Paris – 130

Un altfel de martie...

(V)

Decretele Comunei – Triumful lui Rocambole – Eşecurile lui Baudelaire – Jurnalul lui Victor Hugo – Federaţia lui Courbet – Calul lui Théophile Gautier – Un bucătar decorat – Premiul lui Rimbaud – *Împărat şi proletar* –

Teofil BĂLAJ

Sîntem la începutul lunii mai şi Paul Verlaine a fost numit şef al serviciului de presă de la primăria Parisului, în vreme ce tînărul său confrate de 18 ani, poetul Arthur Rimbaud, de curînd premiat pentru o compunere în limba latină, scrie din Charleville: "Totul mă îndeamnă spre bătălia Parisului în care cad muncitorii".

Compozitorul Georges Bizet, autorul operei *Carmen*, se întoarce pe străzile nesigure ale Capitalei pentru a fi alături de insurgenţi, în vreme ce colegii săi de breaslă Charles Gounod şi Saint Saëns se grăbesc să ajungă la Londra.

Avenue de Versailles...

Dincolo de porţile oraşului, Mont-Valérien domină întreaga regiune parizianã.

În 1850 a fost construit aici puternicul fort care a jucat un rol atît de important în apărarea capitalei asediate de prusaci în 1870.

Comuna a săpat în lespezile de piatră ale fortului data de 3 aprilie 1871 cînd bateriile imperiale au dispersat de aici rîndurile comunarzilor aflaţi în marş spre Versailles...

Alte zile, toate cele 72 de zile ale Comunei, sînt scrise în marmurile Tuileriilor, ale Consiliului de Stat, ale imperturbabilului Palais Royal, ale numeroaselor arcade de pe Quai d'Orsay şi de pe bulevardul Sevastopol sau în florile de bronz din grădinile publice, devenite toate, fără nici o excepţie, scene de execuţie pentru cei 17.000 de comunarzi împuşcaţi numai între 28 şi 30 mai 1871, din ordinele generalului Appert, şeful justiţiei militare.

Încă zece mii de simpatizanţi ai Comunei vor spăla cu sîngele lor, în aceleaşi zile ale răzbunării, urmele baricadelor trecute prin baioneta executanţilor de tristă aducere aminte ai ordinelor "victoriosului" Thiers. Printre victime, peste 650 de copii între şapte şi şaisprezece ani...

Dar se întîmplă un lucru pe care nu-l mai poate înţelege nici Alexandre Dumas-fiul, nici Anatole France – care se bucură în faţa represiunii, nici Émile Zola, care o acceptă. Cu atît mai puţin îl va putea înţelege contele Albert de Mun, însărcinat să ancheteze cauzele "demnităţii" cu care mor toţi aceşti comunarzi.

Este inadmisibil.

Oamenii aceştia fără nici o poziţie socială sfidează moartea cu o demnitate lipsită de precedent şi la care nu le dă dreptul nici un fel de avere şi nici un fel de titluri de noblete.

Concluziile anchetei sînt însă liniştitoare pentru

***Verlaine şi Rimbaud la Londra* – desen de Régamey**

autorităţi.

Contele Albert de Mun a găsit explicaţia: "Această sfidare a morţii nu poate fi atribuită unui sentiment moral ci hotărîrii răzvrătiţilor de a termina mai degrabă cu viaţa decît să trăiască în continuare muncind".

Strada Eugène Pottier...

Deasupra gropilor comune şi a baricadelor împinse deocamdată lîngă zidurile care n-au avut timp destul să memorizeze toate numele din această istorie a sacrificiului pentru cauza mulţimii, în iunie 1871 Parisul înalţă imnul triumfal prin care nădejdile Comunei sînt încredinţate viitorului.

Poetul şi compozitorul Eugène Pottier dăruie acum ţării sale şi lumii întregi *Internaţionala*.

Desenul lui Steinlen, purtînd numele imnului semnat de Pottier şi reprezentînd pe Marianne privind spre viitor, se găseşte în cea de a noua sală a Muzeului de istorie a Franţei din Parc de Montreau.

Uitînd prea devreme de acest simbol al solidarităţii internaţionale, ziarul "Le Figaro" proclamă cu vehemenţă: "Cerem ca toţi membrii Comunei, toţi jurnaliştii care au pactizat în mod laş cu această dezordine triumfantă, toţi polonezii certaţi cu legea şi valahii plini de fantezie să fie trecuţi prin baionetă în faţa poporului".

Ceea ce se şi întîmplă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Puncte de vedere

Strămoșii arieni

Dr. Napoleon SĂVESCU

În anul 2000 î.d.H. triburi de origine europeană, autonumindu-se Arieni (în sanscrită *Arya* – nobil), invadează partea nord-vestică a Indiei. Originea acestor triburi europene este încă discutată: dacă unii istorici le consideră de origine greacă, germană, celtă, cei mai mulți cred că erau de origine "latină" – datorită înrudirii multor cuvinte sanscrite cu cele "latine". Cercetări fără reproș au stabilit, după îndelungate căutări, că singurul SPAȚIU care răspunde condițiilor din vechea literatură vedică, este cel carpatic, în care învățații de la Universitatea din Cambridge plasează, sub titulatura "Ancient India", faza primară a Culturii Vedice.[1] Aceeași idee este accentuată de arheologul și istoricul de prestigiu mondial V. Gordon Childe, care într-una din cărțile sale recente[2] prezintă o hartă a distribuției arienilor în timpul primei lor apariții, din care reiese clar amplasarea acestora în spațiul carpato-dunărean, între Carpați și Nistru, precum și între Carpați și Peninsula Balcanică. Aceşti invadatori arieni aveau o organizare tribală, având în fruntea fiecărui trib un rege – Raman a cărui funcție era ereditară. Viața de familie era dominată de:

• TATA (PITAR în sanscrită... cel care aduce *pita* în casă) care în latină este PATER, iar în germană este VATER.

• MAMA (MATAR în sanscrită, MATER în latină, MITIR în greacă, MUTTER în germană) se bucură de o oarecare libertate, având autoritate asupra copiilor și servitorilor[3].

Această populație ariană-albă se suprapune populației locale negroide, fără însă a se amesteca cu aceasta, divizând societatea indiană-hindusă în patru clase sociale, primele trei de albi, ultima a populației negroide locale, numite CASTE:

1. Casta preoților, ramanilor, cunoscuți mai târziu ca brahmani.

2. Casta domnitorilor și războinicilor, apărătorii CASEI – Ksa-triya.

3. Casta negustorilor și țăranilor, Vaisyas.

4. Casta servitorilor, a populației negroide locale – Sudras, care "asudau" muncind pentru primii.

Casta cea mai importantă era cea a ramanilor (brahmanilor), a celor "născuți de două ori", a doua naștere fiind considerată inițierea în știința vedică.

Literatura sacră a arienilor se împarte în două mari grupuri:

1) VEDA, știință sacră numită și Șruti – (auzită, știută) vorbită, deci nescrisă, considerată a fi emanată de absolut (Raman – brahman) la începutul lumii. Ea reprezintă Cuvântul Sacru, reflectând concepțiile religioase ale carpato-danubienilor, arieni, cuceritori ai lumii antice și în special ai subcontinentului indian, cât și pe acelea profesate de aceștia de-a lungul veacurilor.

2) scrisă – smrti – în sanscrită.

Textele din literatura "Shruti" se bucură de cea mai mare autoritate, ele fiind considerate ca transmise oamenilor de către zei. Din această grupare fac parte: RIG VEDA, SAMA VEDA, ATHARUA VEDA, BRAHMANAS, ARANYAKAS și UPANIȘADELE. Cuvântul "vede" or "vid", în sanscrită, înseamnă "a cunoaște", "a vedea" (ușor de notat asemănarea cu limba română). Primele patru colecții conțin imnuri dedicate unor zeități, în timp ce UPANIȘADELE conțin gândiri speculative, filozofice, în căutarea permanentă a realității absolute. Competitive cu scrierile oricărui mare filozof contemporan, ele conțin instrucțiuni rituale, ceremonii, reguli de comportament. Sunt în număr de 108, dar mai cunoscute sunt numai 10 dintre ele. Spre edificarea dumneavoastră, să vedem cum începe fiecare, chiar traduse în engleză. O alegem pe prima (din cartea *The Uppanishads*):

"OM (KATHA)...
May Brahman protect us, May He guide us,
OM – PEACE, PEACE, PEACE..."

Singurul cuvânt care nu a putut fi "tradus" din sanscrită în engleză, a fost "OM" – cuvânt "de neînțeles" în "toată lumea"... Să fie chiar așa?! Iar în prefața lucrării editorul ni-l explică: "OM" – "symbol of Brahman or God – is to hindus Divine... and has a solemn resonance, indefinitely prolonged". Cuvântul OM simbolizează legătura dintre ființa supremă și materie, este cuvântul pronunțat în templele hinduse cu respect, cei ce-l rostesc stând în picioare.

Dar cuvântul DEVA ori DAVA (zeu) nu cumva îl aveau și strămoșii noștri? Iată, de pildă, SUCIDAVA (orașul zeului SUCI)... MOLDAVA (ținutul zeului MOL). Cuvinte înainte fără nici un înțeles încep să-și capete explicație. Să fie oare și alte cuvinte "asemănătoare"? Cuvântul "IAMA" nu este cunoscut în limba română curentă... dar figurează într-o expresie proverbială, foarte frecventă: "a da iama-n vite" (cu sensul de a răspândi moarte-n vite). "IAMA" este domnul și judecătorul morților în religia vedică.

Religia și cultura vedică, scrie Gabriel Gheorghe, au reprezentat cea mai veche manifestare culturală în spațiul carpato-danubian.[4] Deși cultura vedică a dispărut ca realitate nominală cu foarte mult timp în urmă, trăirile oamenilor vedici, foarte apropiate de cele ale creștinilor, au continuat să fie practicate de populația românească de-a lungul mileniilor ca obiceiuri transmise din tată în fiu. Este un început de probă că românii care nu cunosc "creștinarea formală" administrativă în istoria lor, erau pregătiți pentru îmbrățișarea religiei creștine după înființarea acesteia.

Să mai luăm un cuvânt "pelasgic" și să vedem cum îl tratează arheologia lingvistică: "BAN" este unul din cele mai vechi din relicvele lingvistice, cotat ca datând de cel puțin 4500 de ani. A participat și el la "roirea" populației ariene din spațiul carpato-danubian... ajungând până în Asia Centrală, în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

scrierea sanscrită, având sens principal de "Stăpân". Polonezii îl vor prelua ca BAN – PAN, iar în greceşte el ajunge să însemne mare, celebru, puternic – PAN. Panonia este provincia Panilor (Banilor); în România este întâlnit peste tot: BANAT, drumul banului, BĂNEASA etc.[5]

Aceşti arieni ai spaţiului carpatic s-au răspândit nu numai spre Asia. Ei au "roit" peste tot în lume, determinând explozii de civilizaţii ca în Mesopotamia, Egipt, Creta – reprezentând de fapt apogeul preistoriei, apogeul culturii carpatice. Dr. P. Giles defineşte leagănul arienilor ca fiind pământul carpatic, având la sud Balcanii, şi Alpii la vest. El numeşte această primă cultură ariană Danubian I, caracteristic acestei perioade fiind "Spirala dacică" de mai târziu. Vasele de lut din această perioadă având "mâzgălite" spirale "fără sens" [?!] apar peste tot. Să fi fost ele chiar fără sens...?? Vom vedea mai târziu în capitolul "Simbolistica la pelasgi". Aceşti danubieni, arieni, spune mai departe Dr. Giles, se răspândesc peste tot prin Europa, ocupând o parte considerabilă a Poloniei, sudul Germaniei, întâlnindu-se cu bărbaţii înalţi ai rasei nordice (probabil deja păstori) şi asimilându-i. Răspândiţi în Balcani – în special în Tesalia nescăpându-le nimic – cuceresc nu atât prin forţă, cât prin pregătirea spirituală... din Troia spre Anatolia, cu toporul ca armă de luptă.[6]

Cultul, ritul înmormântării prin ardere – cremaţia aparţinându-le, îl răspândesc peste tot. Ritualul incinerării îl vom păstra până târziu, de atunci din mileniul al III-lea î.d.H. până când Zalmoxis îl va înlocui pe Gebeleizis. Hindu-"sanscriţii", chaldeenii, egiptenii, evreii (iudaismul), creştinii (creştinismul) nu sunt altceva decât transmiţători ai vechii culturi pelasgice, ai culturii vedice.

Cu cât înaintăm în timp, cunoştinţele noastre despre trecut se schimbă şi ele: dacă acum 100 de ani limba sanscrită era declarată un dialect grec de către Lempriere, azi ni se pare o glumă sau ignoranţă crasă.[7]

Studiul religiilor şi culturilor antice este o aventură fascinantă. Te aventurezi în aceste domenii şi te descoperi purtat din Asia în Europa şi de acolo în Africa de nişte simple concepţii despre lume al căror simbolism nu trebuie ignorat. Una din aceste concepţii descrie lumea ca existând în cicluri de câte şapte:

• primele două rase umane sunt considerate ca fiind nemateriale; a treia este sexuată – cea a Lemurienilor – populaţie negroidă ce ar fi trăit pe fâşia de pământ ce lega Australia de Africa; a patra, cea a Atlantizilor; a cincea rasă umană – suntem noi... ne găsim în mijlocul acestei perioade; a şasea şi a şaptea vor fi din nou imateriale şi cu ele se închide ciclul.

Vechii arhitecţi ai lumii vorbeau despre şapte planete: Mercur, Venus, Pământ, Marte, Jupiter, Saturn şi Uranus (Neptun şi Pluto nu fuseseră descoperite) – cu toate că unii dintre ei vorbeau despre sistemul nostru solar ca având 12 planete!!? Ei numesc pe cei din prima şi a doua rasă DEVA ori DAVA... un fel de zei pe care limba sanscrită îi divinizează... cuvânt pe care invadatorii arieni l-au adus hinduşilor cu înţeles de "Zeu".

Şi dacă sărim din îndepărtata Indie la traci... descoperim Sucidava ca oraş al zeului Suci, Moldava ca ţinut al zeului Mol şi dintr-o dată cuvinte dacice "fără sens" încep să aibă un nou înţeles. Ba mai avem şi un oraş DEVA. Descoperim că oraşe, aşezări, ţinuturi ale vechii Tracii, ale vechii lumi pelasgice aparţineau unor "zei" din prima sau a doua rasă a lumii. Şi când aceiaşi tibetani, elevi ai acelor arieni-"sanscriţi" îşi încep rugăciunile cu cuvântul "OM" – acelaşi cuvânt pe care-l găsim peste tot în scrierile vedice – nici un Upanişad nu începe fără el, OMUL, omul vedic ce leagă fiinţa supremă, imaterială, de cea materială.

La întrebarea dacă mai sunt şi alte cuvinte sanscrite asemănătoare cu ale noastre, răspunsul este afirmativ. Exemplu "PARA", în sens de monedă de schimb, cuvântul "BAN", domn, stăpân dar şi monedă de schimb, APA-APĂ, şi ele continuă.

Toate aceste asemănări sunt prea multe pentru a fi simple coincidenţe. De aceea un nou efort de a le studia, bazat şi pe cercetare interdisciplinară, este tot mai necesar.

Note:

1. E.J. Rapson, ed., *The Cambridge History of India*, Cambridge University Press, Cambridge, 1922, pp. 65 – 76. Vezi Gabriel Gheorghe, "În vechime Franţa a fost românofonă", în *Getica*, Tom 1, nr. 1-2, 1992, p. 15.
2. V. Gordon Childe, *The History of Civilization – The Arians*, Barnes and Noble Books, New York, 1993, pp. 176 – 177.
3. Pr. Conf. Dr. Alexandru Stan, Prof. Dr. Remus Rus, *Istoria Religiilor*, Edit. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1991, p. 214.
4. Gabriel Gheorghe, *op. cit.*, p. 9.
5. *Ibidem*, p. 15.
6. P. Giles, în *Cambridge History of India*, I, pp. 68 – 70. Vezi V. Gordon Childe, *op. cit.*, p. 139.
7. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine*, The Theosophical Publish. Comp., London, 1888, p. XXXVIII.

(Din "Lumină Lină", nr. 1/ianuarie – martie 2001, pp. 119 – 122, Institutul Român de Teologie şi Spiritualitate Ortodoxă, New York)

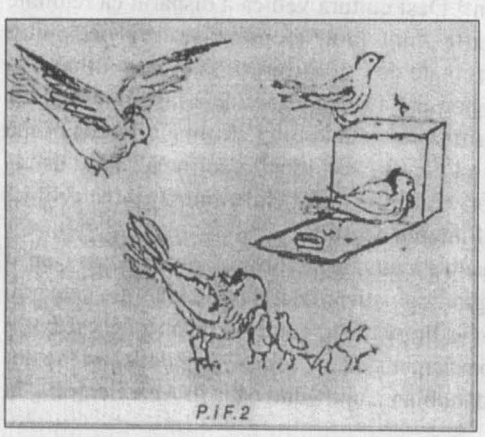

Picasso
120 de ani de la naştere

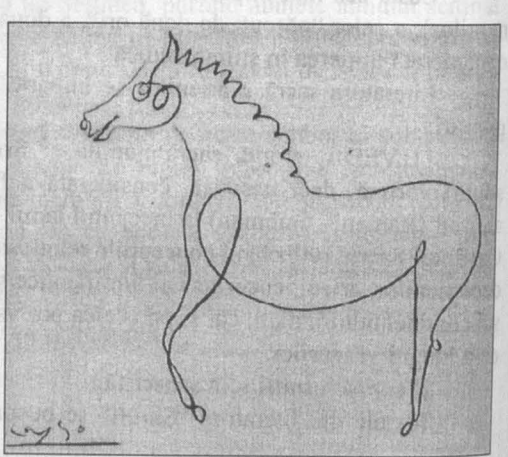

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scrisoare din... Sighetul Marmației

Biblioteca Municipală "Laurențiu Ulici" între "gloria" trecutului și... a fi sau a nu fi

Echim VANCEA

O bibliotecă "oglindește admirabil educația, opțiunile și uneori creațiile posesorului ei". Observația este valabilă nu numai pentru "colecțiile de cărți" ale cărturarilor din trecut ci și pentru patrimoniul unei instituții aparținând unei regiuni, unei localități sau al unui centru de cultură. Prilejul oferit de publicația "Biblioteca Bucureștilor" reprezintă pentru noi o încercare de *recapitulare* a istoriei intelectuale a acestei străvechi părți de pământ românesc care a ocupat un loc atât de însemnat, istoric și cultural, în istorie. Consemnată, chiar succint, cronologia instituției noastre ilustrează simbiotic instituționalizarea fenomenului cultural din această parte a țării.

Palatul Cultural "Astra" – sediul Bibliotecii Municipale

Un destin marcat de istorie (1867 – 1918)

Biblioteca Municipală "Laurențiu Ulici" Sighetul Marmației concentrează, istoric și organizatoric, ideea unei biblioteci publice pe pământul Maramureșului încă din anul 1860, an în care pe 13 decembrie, la Sighet, s-au pus bazele **Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș**. La 15 mai 1867, sub semnul idealului național *"... în fața căruia azi întreaga Europă își reflectă* (închină n.n.) *genunchele"*, când toate națiunile (din imperiul austro-ungar n.n.) *"... deșteptate din somnul letargios al secolelor ruginite se nizuiesc cu pași amăsurați a se apropia de ținta prefeptă și destinată în viața popoarelor* (unitatea națională n.n.) *și ca pașii să le fie mai siguri, se întrunesc în reuniuni, societăți, comitete, corporațiuni și altele de acest gen, toate cu menirea de a face pașii singuraticilor mai înclinați în gravitate către centru..."*, nume de rezonanță în istoria culturală a românilor din Maramureș, precum Mihail Pavel, Ioan Bușiția, Ioan Pop, Laurențiu Mihalyi, (de Apșa), Ioan Jurcă, Simion Botizan lansează, de la Ieud, un **Apel** pentru a organiza *"... pentru românii de la sorgintea Tisei"* un pol *"magnetic al vieții sociale"* și care să fie, în același timp *"forul comerciului, ideilor și faptelor naționale"*: **Societatea (Asociațiunea) de lectură "Dragoșiana"**, cu multiple rosturi *și în ceea ce privește opera de emancipare culturală*: cultivarea limbii și literaturii române, înființarea unei biblioteci naționale *"înzestrate cu toate productele mai însemnate ale literaturii române și ale geniilor lumii civilizate"* prin care *"... se va înfăptui și scopul cel măreț de a forma tinerii noștri studioși, care se cresc în gimnazii străine, naționaliști buni"*, menită în general să fie o instituție de promovare sistematică a culturii române și universale, și unde să poată fi utilizată *"dulcea limbă maternă fără teamă de remarcațiune"* și care, din **17 octombrie 1870**, va funcționa efectiv sub numele de **Biblioteca "Dragoșiana"**. Pentru început, biblioteca își va avea sediul în casa dr. Ioan Mihalyi de Apșa și îl va avea ca bibliotecar *"ales"* (12 octombrie 1870) pe profesorul și directorul Preparandei sighitene (Liceul pedagogic), Ioan Bușiția.

Cu sprijinul *"oficialilor și inteleginților români din oraș interesați de studiul limbii și literaturii române și de cunoașterea operelor clasice ale culturii române și universale"*, biblioteca va cunoaște, până în anul 1878, anul morții lui Iosif Man, comitele suprem al Maramureșului, o permanentă îmbogățire a fondului de carte, în special din donații. Încă de la înființare în bibliotecă se făceau lecturi și se recitau poezii, se împrumutau cărți învățătorilor și preoților și altor știutori de carte din oraș sau în trecere prin acesta, care petreceau câteva ore și în *sala de lectură* a bibliotecii societății.

Prin *"reducerea"* an de an a *"slujbașilor și intelectualilor români din oraș"* activitatea și susținerea bibliotecii se înscrie pe o pantă descrescătoare. Biblioteca și activitatea acesteia vor cunoaște o nouă perioadă înfloritoare începând cu înființarea, în 1913, în urma *"înfrângerii rezistenței bătrânilor tradiționaliști și a organelor administrative"*, a **Despărțământului Sighet al "Astra"**, care încă din primele clipe se pune în slujba ideii unității culturale a românilor din Maramureș. Numai că desele frământări politice și evenimentele istorice care au urmat nu au fost prielnice, întru totul, unei vieți culturale așezate. Au existat însă *"și oameni și momente favorabile care au lăsat la o parte considerațiuni secundare"* (mai mult de natură personală) când era vorba de a se atinge un scop cultural românesc. Astfel, în jurul anului 1918 Biblioteca "Dragoșiana" avea un fond de carte de **254 de titluri** (multe dintre ele donații *"pentru elementulu român de la isvorulu Tisei, atâta de expusu pernicioaselor influințe străine"* de la Societatea Academică Română, George Barițiu și în mod sigur o donație de carte franceză obținută de către Artemie Anderco, aflat în călătorie de studii în Franța, prin "Comitetul de răspândire a cărții printre români și slavi", înființat de către Émile Picôt, profesor la Universitatea Sorbona), o *sală de lectură* socotită printre primele săli de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lectură ale unei biblioteci românești din Transilvania, fiind frecventată *"atât de tineretul studios, cât și de publicul maramureșean setos de cultură națională"*. La 1 aprilie 1918 Despărțământul Central Maramureș al "Astra" închiriază pentru o perioadă de 12 ani (până în 1940) actualul **Palat al Culturii "Astra"** în care se amenajează sediul bibliotecii și sala de lectură și întruniri a despărțământului. Datorită donațiilor și a *"achizițiilor din fonduri proprii"* (ale despărțământului n.n.), fondul de carte al bibliotecii crește continuu. Să menționăm că în anul 1931 Despărțământul Central Maramureș al "Astra" avea, pentru cele 53 de comune ale județului, o Bibliotecă Centrală la Sighet, 17 *"biblioteci detașate"* (rurale n.n.) și un *Regulament de funcționare* propriu pentru acestea.

Un destin în căutare (1947 – 1989)

La 17 mai 1947, la Sighet, s-a deschis, în Palatul "Reduta" (actualul cinematograf), **Clubul Cultural-Distractiv A.C.A.**, înființat prin fuziunea a trei așezăminte culturale: Ateneul Popular "Lucrețiu Pătrășcanu" (director Gheorghe Dăncuș), Cercul Civil-Militar și Filiala Maramureș a ARLUS, iar alături de club se deschide și o *"bibliotecă publică"*. După anul 1947, urmare a unei noi așezări în *"politica de amenajare culturală a teritoriului, cât și..."* a unei noi *"... percepții ca miză în politica culturală"*, traiectul instituțional al bibliotecii cunoaște, ca de altfel toate instituțiile culturale din România, o altă abordare și dezvoltare.

Dar procesul de dezvoltare instituțională și de personal nu a fost deloc lesnicios. Notabil a fost și rămâne doar aspectul legat de depășirea greutăților de început. Publicația "Călăuza bibliotecarului" în nr. 7 din anul 1951, la pp. 14 – 15 nota că în "toamna anului trecut" Comitetul pentru Așezămintele Culturale și Secțiunile Culturale de pe lângă Sfaturile populare ale regiunilor (înființate prin Legea privind noua împărțire administrativ-economică a țării și Legea privind înființarea sfaturilor populare din 6 septembrie 1950, n.n.) *"au trecut la înființarea primelor biblioteci centrale regionale și raionale"* și că în regiunea Baia Mare singura **bibliotecă centrală raională** înființată în cele 7 raioane, câte avea regiunea, este cea de la **Sighet** (noiembrie 1950) dar aceasta "nu avea personalul corespunzător" (fond de carte: 1.400 de volume). Între 1953 – 1963 fondul de carte al bibliotecii ajunge la 18.613 volume și între 3 și 5 "cadre". În 1963 i se schimbă titulatura în **bibliotecă raională** (fond de carte: 27.061 volume și 4 "cadre"). În anul 1968 (1 martie), în urma noii împărțiri administrativ-teritoriale, biblioteca devine **bi-bliotecă municipală**. Avea un fond de carte de 34.579 volume și 4 "cadre". Astfel "cerințele" crescânde generate de dezvoltarea rurală și urbană cât și a populației impun trecerea de la stadiul incipient la o **bibliotecă** în mai mare măsură capabilă să răspundă necesităților diversificate ale utilizatorilor de servicii de bibliotecă. Până la 1 martie 1969 biblioteca va fi și "for metodic de îndrumare și control" pentru cele 36 de unități de bibliotecă din zona Sighet-Vișeu-Borșa (11 bi-blioteci comunale și 25 de filiale și biblioteci sătești independente). La cererea conducerii de astăzi a bibliotecii, Consiliul Județean Maramureș, prin Hotărârea nr. 4/14.02.2001, aprobă pentru aceasta atribuirea numelui scriitorului de origine maramureșeană **Laurențiu Ulici**.

De-a lungul timpului biblioteca a funcționat în mai multe sedii, unul mai impropriu ca altul. Din 1968 (1 ianuarie) sediul bibliotecii s-a "stabilizat" în actualul Palat al Culturii "Astra". Dar și aici fondul de carte, mai ales cel al Colecțiilor speciale (constituit în 1964), a avut de suferit din cauza stării de degradare a clădirii (inundații) și a mutărilor succesive.

Bibliotecă publică cu caracter enciclopedic, înlesnind accesul la informație al tuturor categoriilor socio-profesionale de pe raza municipiului (aproximativ 50.000 de locuitori, dar și elevi și studenți de la unități de învățământ public din municipiu), Biblioteca Municipală "Laurențiu Ulici" Sighetul Marmației, prin eforturile conjugate ale bibliotecarilor care au lucrat și condus, de-a lungul timpului, destinele, și-a dezvoltat și îmbogățit continuu, printr-o politică de achiziții modernă, în pas cu vremurile, dar și prin politici culturale de *comasare* a unor fonduri de carte în diferite etape istorice de dezvoltare (etape fertile dar și pline de riscuri pentru bibliotecă), baza materială (colecția de carte, periodice și alte documente grafice și audio-vizuale), și-a perfecționat și diversificat, în același timp, serviciile oferite utilizatorilor serviciilor sale.

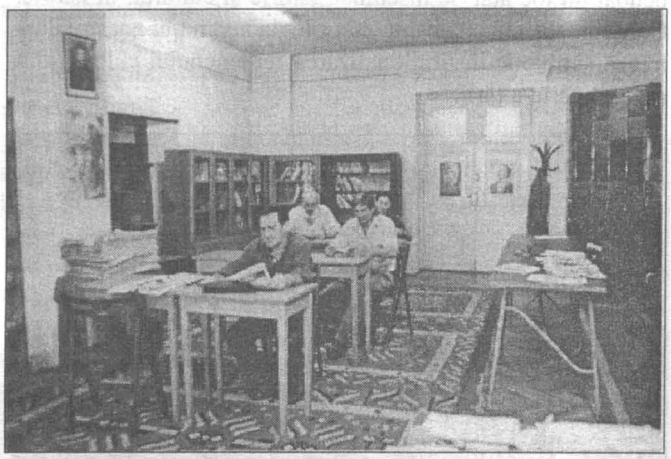

Sala de lectură

Destinul între a fi sau a nu fi

După 1989, urmare a politicii manageriale de personal și de achiziții, sunt reorganizate unele servicii de bază (achiziția și evidența colecțiilor, serviciul bibliografic și cel de bibliografie locală, serviciul de referințe, de legătorie și restaurare, serviciul de informare legislativă) și se înființează unele noi (Secția pentru copii și cea de Colecții speciale), chiar și un Cenaclu literar al copiilor, "Planeta copilăriei", avându-se mereu în atenție titlurile de carte nou apărute, cât și completarea lipsurilor din colecțiile existente.

La sfârșitul anului 2000 biblioteca deținea un număr de 121.659 de unități de bibliotecă (volume și periodice), avea înscriși 8.453 de utilizatori care, în cele 42.639 de vizite, au consultat un număr de 111.269 de documente de bibliotecă (volume și periodice).

Totodată, pregătirea de specialitate a bibliotecarilor (în număr de 12) a obligat la o reevaluare a posibilităților profesionale de care aceștia dispuneau, ducând, în final, prin reorganizarea și redistribuirea personalului, a fondului de publicații și a spațiului, la o redimensionare a serviciilor de bibliotecă. S-a asigurat spațiul necesar depozitelor și sălii de lectură (peste 1.200 m^2), s-a introdus un nou program de lucru. S-au stabilit contururile precise, pe termen mediu și lung, ale unei scheme organizatorice care să corespundă noii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

structuri de organizare şi funcţionare, în sensul stimulării funcţiei de informare şi documentare a bibliotecii. Numai că ceea ce ar fi trebuit să urmeze firesc (încadrarea serviciilor cu personal şi fonduri pentru achiziţia de carte) s-a năruit de la an la an...

Şi totuşi... experienţa biblioteconomică şi conţinutul propriu-zis al activităţii de bibliotecă, legăturile directe cu specialişti din domeniu, "bătăliile" angajate (unele chiar câştigate pe parcurs) ne menţin, încă, în sfera de interes a comunităţii locale.

Astfel, caracterul enciclopedic al colecţiilor, achiziţiile făcute în ultima perioadă (cu toate liberalizările, scumpirile şi lipsa de fonduri pentru achiziţii) satisfac, credem, cerinţele şi exigenţele cititorilor, ale pasionaţilor de cunoaştere şi lectură, indiferent de vârstă sau profesie. Biblioteca, aplicând normele universale de descriere şi clasificare zecimală, dispune de cataloage (tradiţionale, pe fişe), sistematice (pe domenii de cunoştinţe), alfabetice (pe autori şi titluri) şi pentru periodice, ca şi de alte instrumente de îndrumare pentru cititori.

Activitatea pe care o desfăşoară Biblioteca Municipală "Laurenţiu Ulici" Sighetul Marmaţiei se adresează, direct şi în mod gratuit, comunităţii locale prin:

Sala de lectură (25 de locuri). Dispune de un însemnat volum de carte (peste 25.000 de volume, în limba română şi în limbi străine) de larg interes pentru toate categoriile de cititori: literatură beletristică, ştiinţifică, tehnică, social-politică, enciclopedică şi un bogat fond de referinţă, enciclopedii şi dicţionare, tratate (de literatură, artă, istorie, fizică, chimie, matematică etc.), albume, colecţii de legi şi decrete, de ziare şi reviste, colecţia de discuri (muzică clasică şi modernă, populară, literatură), culegeri de probleme etc.

Fondul de Colecţii Speciale. Fondul de carte (15.136 volume) se constituie ca o oglindă a permanenţei culturale în această parte a ţării, evidenţiind, încă o dată, dacă mai era nevoie, că în orice ungher al pământului nostru cărturarii alcătuiau, tălmăceau, scoteau la lumină cărţi "de învăţătură", "de instrucţie", "pentru folosul de obşte", "pentru toată semînţia românească", şi oferă totodată cititorilor spre studiu şi consultare, prin sala proprie de lectură: carte de patrimoniu străină şi românească, apărută între 1524 – 1830 (în limba latină, maghiară, germană, franceză, greacă, engleză); manuscrise; publicaţii periodice cu caracter local (secolele XIX – XX); cărţi cu caracter enciclopedic (sfârşit de secol XIX – început de secol XX). Punerea sa în valoare ridică, cu prioritate, în faţa colectivului bibliotecii (dar nu numai) eforturi majore.

Sala cataloagelor şi de evidenţă a cititorilor

Secţia de împrumut pentru adulţi. Prin accesul liber la raft cititorul îşi poate alege din cele peste 47.000 de volume lucrări cu conţinut enciclopedic (în limba română şi limbi străine), cărţi din literatura română şi universală, lucrări de bibliografie şcolară etc.

Secţia de împrumut pentru copii situată pe strada Bogdan Vodă nr. 1. Dispune de un bogat fond de carte (peste 12.000 de volume) pentru copii (de la preşcolari şi până la vârsta adolescenţei), cu caracter enciclopedic, literatură română şi universală, culegeri de texte şi probleme, dicţionare şi enciclopedii, acces liber la raft.

Serviciul de cercetare şi informare bibliografică oferă informaţii curente şi retrospective privind istoria, cultura şi civilizaţia, geografia, economia, viaţa social-politică a Ţării Maramureşului, a municipiului Sighetul Marmaţiei şi a celorlalte oraşe şi localităţi din zonă; referinţe biobliografice privind autori sau personalităţi din Ţara Maramureşului; bibliografii aniversare şi diverse (la cerere) etc.

Alături de oferta de carte şi de serviciile publice, Biblioteca Municipală "Laurenţiu Ulici" Sighetul Marmaţiei mai oferă cititorilor care-i trec pragul manifestări culturale permanente sau ocazionale, de marcare a unor evenimente (conferinţe, simpozioane, expoziţii, prezentări şi lansări de carte, mese rotunde), multe dintre acestea realizându-se prin colaborări cu instituţiile de învăţământ şi cultură din municipiu.

După 1989, strădaniile şi efoturile s-au orientat în mare parte spre realizarea unui sistem informaţional automatizat de clasificare şi comunicare a colecţiilor şi de îmbunătăţire a condiţiilor de păstrare şi depozitare a fondului de Colecţii speciale. Şi dacă strădaniile şi eforturile nu sunt, încă, împlinite, acest lucru nu ne împiedică a spune cu mândrie că ceea ce s-a şi am realizat este un lucru frumos şi că procesul de informatizare, proces amplu, cu implicaţii multiple, va fi urmărit cu încăpăţânare pe mai departe, iar funcţiile de bază ale bibliotecii se vor derula, în continuare, eficient şi armonios cu dorinţa de a satisface cele mai largi interese de studiu, formare şi informare ale publicului. O activitate ce nu se **leagă**, încă, este colaborarea cu "judeţenele". Şi asta nu din lipsa de interes din partea noastră. Credem că ar trebui, măcar aici, înlăturat, dacă nu atenuat, "dezechilibrul" dintre cei bogaţi şi cei săraci. Fiecare unitate de bibliotecă, din fie cel mai îndepărtat colţ de ţară, promovează, cuvântul nu-i deloc exagerat, aceleaşi interese, duce aceeaşi "politică" culturală axată pe menirea esenţială a bibliotecii. Să nu ne mai întrebăm atâta ce este cineva, ci să ne întrebăm mai mult ce devine. Va creşte, va sta sau va da înapoi? Vom fi implicaţi (şi dacă da, cât? iar de nu, de ce?) în "mărirea şi decăderea" sa? Parafraza la aforismul maiorescian este valabilă atât pentru destinul omenesc cât şi pentru cel al instituţiilor create să-l slujească. Lărgirea orizontului intelectual se produce, obligatoriu, prin carte şi bibliotecă. Numai aici, în bibliotecă, ceea ce este trecător se poate confrunta cu ceea ce este durabil. Şi asta fiindcă Biblioteca este veşnică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Agenda INTAMEL

În aşteptarea Conferinţei INTAMEL 2002 de la Stockholm

Inga Lundén, directorul Bibliotecii Municipale din Stockholm, aşteaptă întâlnirea de la Amman cu colegii INTAMEL, pentru a discuta organizarea Conferinţei din 2002 de la Stockholm. Ea speră ca săptămâna dintre 9 şi 13 septembrie 2002 să fie o dată potrivită. "Stockholm-ul va fi în formă şi la înălţime în acest timp", scrie ea, "vă invit pe toţi în frumuseţea lui albastră şi verde". Va fi încă suficient de cald pentru a ne bucura de arhipelag şi de numeroasele parcuri mari ale oraşului.

Inga şi colegii săi iau în considerare diferite posibile teme cum ar fi: "Care este calitatea întâlnirii dintre literatură şi cititor şi cum o îmbunătăţim?" şi "Biblioteca Municipală Stockholm: ce anume comunică ea şi ce facem pentru a fi remarcată mai mult?"

"Frumoasa bibliotecă Asplund, biblioteca centrală din Stockholm, este probabil una din cele mai cunoscute biblioteci publice din Europa. Cum se dezvoltă o astfel de clădire fără a se distruge valoarea ei?" şi "Programele de alfabetizare în cooperarea dintre biblioteci şi şcolile cu predare în 50 de limbi – cum le includem în buget?"

După discuţiile de la Amman, Inga va elabora un program. Jan Boman, secretar/trezorier INTAMEL, va fi partenerul ei în pregătirea Conferinţei din 2002.

Bibliotecari din Utrecht în vizită în Marea Britanie

Un grup de bibliotecari de la Biblioteca Publică din Utrecht a vizitat o serie de biblioteci din nord-estul Angliei. Condus de Ton van Vlimmeren, directorul bibliotecii, grupul a urmărit să obţină informaţii despre rolul bibliotecilor metropolitane în procesul învăţării continue, al integrării sociale, despre regenerarea şi crearea serviciilor de informare şi despre oportunităţile de cooperare cu sectorul educaţiei (şcoli, colegii şi universităţi), pentru parteneriate de învăţare şi pentru colaborarea cu alte organizaţii.

Timp de două zile, Ton şi colegii săi, Ada Velthoven, Hetty Staatsen şi Herman Scheffer au vizitat biblioteci din patru oraşe: North Tyneside, Sunderland, Newcastle upon Tyne şi Gateshead care, împreună cu South Tyneside, deservesc o populaţie de 1 milion de oameni.

Scopul vizitei a inclus serviciile integrate pentru copii şi şcoli, extinderea facilităţilor tehnologiilor informaţionale şi programe de instruire pentru public, editarea website, resurse pentru istoria locală şi comunitatea de afaceri, programe de artă, localurile unor noi biblioteci şi serviciile accesibile pentru persoanele cu handicap vizual.

Mulţumind pentru ospitalitatea de care s-a bucurat întreaga sa echipă, Ton a discutat cu managerii bibliotecilor vizitate dintr-o perspectivă pozitivă, antreprenorială şi de asumare a riscurilor în acest domeniu. Vizita a fost organizată de Stuart Brewer, membru INTAMEL (Biblioteca din Newcastle).

(Din Buletinul **INTAMEL** "METRO", nr. 20/iulie 2001)
Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca Publică din Utrecht

Ton van VLIMMEREN

O scurtă istorie

Biblioteca publică din Utrecht, al patrulea oraş ca mărime din Olanda, este cea mai veche instituţie de acest profil, având o vârstă de 109 ani. Înfiinţată oficial în anul 1892, biblioteca are o istorie mult mai îndelungată. De exemplu, în anul 1564 ea a fost transformată într-o bibliotecă universitară, care are şi în prezent o colecţie vastă de incunabule şi alte cărţi vechi. Piatra preţioasă din coroana acestei colecţii o constituie *Psaltirea din Utrecht* care datează din anul 850 şi care este o capodoperă a artei carolingiene.

Biblioteca centrală este situată în frumosul centru istoric al oraşului, fiind construită pe ruinele care datează din vremea Imperiului Roman.

Câteva date

Oraşul are acum aproximativ 255.000 de locuitori, dar cu un program extensiv de construcţii de 30.000 de locuinţe în următorii 10 ani, populaţia va creşte la aproximativ 330.000 de locuitori.

Serviciul biblioteconomic este asigurat de Biblioteca centrală, cele 11 filiale şi un bibliobuz. Construirea altor trei filiale este planificată pentru următorii ani.

Deoarece colecţia istorică a rămas la Biblioteca universitară, Biblioteca publică deţine o colecţie mai cuprinzătoare şi mai completă pentru sprijinirea bibliotecilor mai mici din regiune. Secţia de muzică cuprinde 70.000 de unităţi biblioteconomice.

Biblioteca oferă servicii precum împrumutul colecţiilor, promovarea lecturii, instruire media etc. celor 140 de şcoli, grădiniţe şi centre comunitare.

Recent, biblioteca a instalat trei centre de computere. Alte cinci centre vor fi deschise în următoarele luni. În aceste centre se oferă acces la Internet, la bazele de date, CD-ROM-uri etc. precum şi cursuri de informatizare pentru elevi şi alte categorii de vârstă.

În ianuarie 2001, colecţia de picturi şi obiecte de artă a oraşului a devenit o parte din colecţiile şi serviciile bibliotecii.

O problemă majoră pentru viitor este construirea unei noi biblioteci centrale. Centrul medieval al oraşului nu permite extinderea actualei clădiri la nivelul cerut de dezvoltarea oraşului. Există încă speranţa construirii unei noi biblioteci centrale de 15.000 m² în următorii ani.

O caracteristică deosebită a bibliotecii, care este administrată de Primărie, o reprezintă serviciile de informaţii municipale şi comunitare pentru toţi cetăţenii. Pe baza unui contract biblioteca se ocupă de website-ul oraşului (www.utrecht.ni) din care face parte şi website-ul bibliotecii (www.utrecht.nl/bibliotheek).

Evoluţii

Scopul Bibliotecii publice din Utrecht este să devină una din cele mai moderne şi bune biblioteci din ţară. Sarcina ei este să fie centrul multimedia, educaţional, cultural şi informaţional pentru toţi cetăţenii din Utrecht. În ultimii 25 de ani populaţia oraşului s-a schimbat în mod radical iar utilizarea bibliotecii a devenit mai puţin obişnuită. Mai ales grupul mare al imigranţilor marocani şi turci are mai puţină tradiţie în utilizarea serviciilor bibliotecii. În prezent, 50% din copiii şcolilor primare sunt de origine marocană sau turcă.

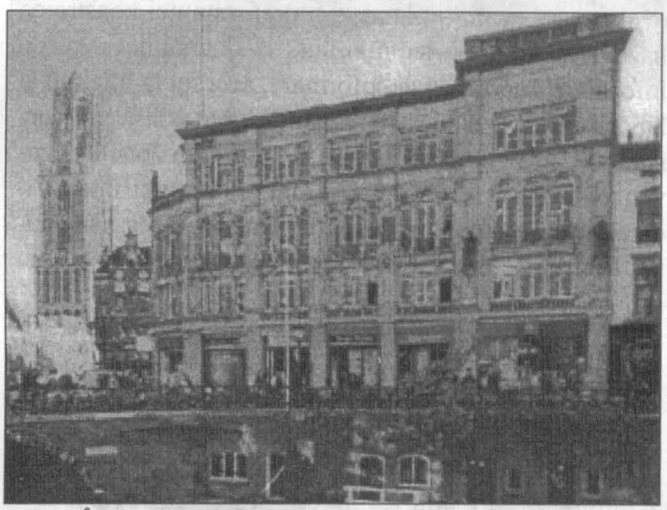

În Evul Mediu exista o pedeapsă severă. O persoană era legată cu frânghii de patru cai. Aceasta se aseamănă oarecum cu strategia bibliotecilor de pregătire pentru viitor. Pornind de la sarcina clasică, de punere la dispoziţie a mediilor şi împrumutul lor, biblioteca se străduieşte să-şi extindă activitatea în patru direcţii: sarcina informaţională, sarcinile educaţionale, biblioteca virtuală, biblioteca socială şi culturală.

Sarcina informaţională: biblioteca, în calitate de intermediar al informaţiilor, funcţionează ca un ghid pentru cetăţeni, punând la dispoziţia publicului toate informaţiile tipărite şi digitale. O anchetă realizată în Utrecht a dovedit că o mulţime de oameni (aproximativ 48%) nu pot găsi informaţiile de care au nevoie şi care pot fi găsite în bibliotecă. Aşadar, provocarea constă în reducerea sau eliminarea obstacolelor şi în abilităţile tehnologice şi de comunicare ale acelora care au nevoie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de ele (persoanele mai în vârstă, imigranții, șomerii și părinții cu copii mici).

Sarcinile educaționale: biblioteca este un loc de învățare și de câștigare a cunoștințelor, un loc unde se pot obține tot felul de informații într-o lume multimedia, unde se predau cursuri etc. Biblioteca colaborează strâns cu instituțiile din domeniul educației (înființează biblioteci școlare și centre de învățare).

Biblioteca virtuală: mai multe servicii pentru utilizatori prin Internet. Nu numai pentru utilizarea catalogului sau pentru rezervări de cărți, dar în viitorul apropiat se vor îndeplini cereri de informații prin e-mail, se vor furniza documente full-text și servicii de recomandare personalizate referitoare la activități sau la achizițiile cele mai recente.

Biblioteca socială și culturală. În ciuda noilor tehnologii pare să crească dorința oamenilor de a se întâlni în bibliotecă, de a discuta unele probleme, de a împărtăși bucuria literaturii, poeziei, muzicii și artei. Biblioteca poate să ajute la îndeplinirea acestor dorințe, ea ar trebui să fie *living room-ul* orașului.

În conformitate cu cele de mai sus, problemele majore pentru Biblioteca publică, în ultimii ani, au fost: evaluarea și studierea cerințelor utilizatorilor precum și evaluarea de către utilizatori a performanței noastre ca bază pentru un service mai bun; evaluarea nevoilor de informare – serviciul de informare, accesul la Internet și laboratoarele de computere din filialele noastre și cursurile de Internet pentru copii și adulți din zonele dezavantajate, mai ales imigranți; digitalizarea și intensificarea informațiilor comunității, intensificarea sprijinului acordat școlilor pentru extinderea rolului social și cultural al bibliotecii și educație artistică prin mai multe expoziții, întâlniri cu scriitori, discuții etc.; noi măsuri pentru intensificarea activității bibliotecii în folosul individual și al comunității.

Picasso

Spre deosebire de alte țări, utilizarea bibliotecii în Olanda nu este gratuită. Există, desigur, accesul gratuit și utilizarea gratuită a ziarelor, revistelor și media din bibliotecă. Dar utilizatorii trebuie să plătească pentru permisele lor și, în unele cazuri, pentru materialele pe care le împrumută. Primăria din Utrecht a decis ca aproximativ 20% din cheltuielile bibliotecii să fie acoperite de utilizatori deoarece ei beneficiază cel mai mult de serviciile oferite de bibliotecă. Venitul constă din trei părți mai mult sau mai puțin egale: cotizația de membru, taxa pentru împrumut și amenzi (pentru materiale cu termenul de restituire depășit). Un adult plătește 24 guldeni (aproximativ 10 USD) ca taxă de înscriere și o taxă de împrumut de 50 cenți/carte sau 55 guldeni (aproximativ 22 USD) pentru un card de bibliotecă, pe lângă taxele de împrumut. Persoanele cu un venit mic și tinerii cu vârsta între 16 – 21 de ani plătesc jumătate de preț. Din cauza reducerilor bugetare din anii '90, Biblioteca publică din Utrecht a fost prima care a introdus taxa de înscriere pentru copii (5 guldeni – aproximativ 2 USD pe an). Cu un consiliu municipal numit după alegerile din luna ianuarie, biblioteca încearcă să elimine din nou taxa de înscriere pentru toți copiii sub 16 ani.

Spre o rețea regională de biblioteci?

În decretul pentru biblioteci din 1974 orașele cu o populație sub 30.000 de locuitori nu au biblioteci cu susținere proprie. Un Serviciu pentru bibliotecile din provincie dotează aceste instituții cu personal, mijloace de transport, sisteme automate etc. Deși decretul a fost retras în 1987, această situație încă există. Ca urmare a abrogării acestui decret, administrația locală a devenit factorul răspunzător pentru activitatea bibliotecii, care a devenit astfel descentralizată și fragmentată. De curând, o comisie guvernamentală a recomandat o structură a bibliotecilor pentru viitor. Bibliotecile mai mici ar trebui să fuzioneze, formând organizații mai puternice, iar inovația și diferitele facilități ar trebui oferite mai eficient organizațiilor mai puternice și mai mari.

Biblioteca publică din Utrecht are intenția de a fuziona cu acest serviciu specializat, formând astfel un singur sistem atât pentru oraș cât și pentru regiune. Acest sistem va servi aproximativ 850.000 până la 1,1 mil. persoane, având serviciul biblioteconomic garantat în comunitățile mici, și va oferi o poziție mai bună bibliotecii municipale în regiune.

(Din "Ohio Libraries", primăvara/vara 2001)
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca Publică din Winterthur

Servicii noi în clădiri vechi

Hermann ROMER

Declarația de misiune

Prima noastră sarcină este asigurarea accesului la operele literare şi la informații pentru oamenii din Winterthur. Bibliotecile se străduiesc să sprijine învățarea continuă, să promoveze cititul şi scrisul şi să găzduiască, în spațiile pe care le dețin, tot felul de activități culturale. Colecționăm materiale regionale şi oferim acces universal la colecțiile pe care le deținem, precum şi îndrumare din partea personalului.

Scurt istoric

În anul 1661 mai mulți cetățeni de vază din Winterthur au înființat Biblioteca Municipală şi Civică. În acelaşi timp, biblioteca servea în principal ca sală de expoziție pentru trofeele acordate în cinstea oraşului. Colecțiile de cărți aveau numai o funcție de prestigiu. Abia în secolul al XIX-lea funcția bibliotecii devine una de comunicare şi de promovare a informațiilor. În anul 1916 biblioteca principală se mută în clădirea unde se află şi acum. Spațiile au fost planificate pentru 300.000 cărți şi 5 bibliotecari; astăzi, colecțiile se ridică la peste 800.000 unități biblioteconomice iar personalul a crescut la peste 33 de membri. În anul 2003 va fi disponibil un nou spațiu într-o clădire istorică ce datează din anul 1197. Noua filială din centrul oraşului va funcționa complet automatizată. La fiecare din cele 8 etaje vor fi totuşi bibliotecari care îi vor ajuta pe utilizatori. Aceasta va fi prima bibliotecă europeană cu un sistem RFID, de control şi de securitate complet integrat.

Servicii

Accesul public online la catalogul cu peste 400.000 de titluri este disponibil din toată lumea. Modulul OPAC funcționează din 1997 şi poate fi accesat prin Internet. Volumele mai vechi sunt înregistrate în catalogul nostru tradițional şi vor fi introduse treptat în OPAC. Cărțile care au fost publicate înainte de 1850 pot fi consultate în locuri speciale de studiu şi lectură iar toate celelalte media pot fi împrumutate la domiciliu. Există facilități speciale pentru studenți; ei pot păstra cărțile o perioadă mai mare de timp atunci când lucrează la proiecte complexe.

Când îşi caută strămoşii, cetățenii din Winterthur au şansa să recurgă la colecții speciale. Ele dețin mai mult de un sfert de milion de imagini, manuscrise şi alte documente din toate perioadele istorice. Colecția de fotografii cuprinde peste 150.000 unități bibliteconomice. Colecția celor 20.000 de steme este cea mai mare din Elveția şi este utilizată în mod frecvent de istorici din toată lumea. Realizăm pe loc reproduceri foto de pe diferite originale, cum ar fi negative, pozitive, diapozitive etc.

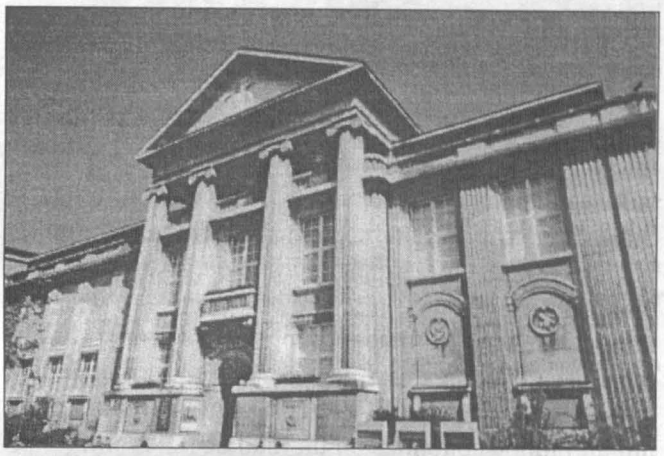

Biblioteca Publică din Wintertuhr editează şi cărți. Recent, a apărut un ghid al locurilor arheologice din Winterthur şi din împrejurimi precum şi o frumoasă carte de referință despre florile şi plantele sălbatice din districtul Winterthur.

Cele 7 filiale lucrează conform unui plan în care accentul cade pe media pentru copii; ele au programe proprii pentru copii, cooperează cu şcolile sau elaborează seturi multimedia pentru clase, cluburi sau cercuri de lectură. În planul de lucru al filialelor intră şi sprijinul pentru clubul de film al copiilor, "Lanterna magică". Filmul a jucat întotdeauna un rol important în politica de împrumut a Bibliotecii Winterthur. Astfel, noi am fost primii în Elveția care am împrumutat videocasete. De asemenea, am fost primii care am organizat, în 1999, un program de lectură de vară. Acest gen de promovare a lecturii, care este destul de obişnuit în SUA, era complet necunoscut în Elveția. Entuziasmul întregului personal al bibliotecii a făcut din program un imens succes. Peste 2000 de copii au luat parte la concursul de lectură şi i-au aplaudat apoi la serbarea finală pe câştigătorii prezentați de primar. Acest succes i-a încurajat pe bibliotecari să lanseze un alt program de lectură pentru vara anului 2001, cu speranța obținerii aceloraşi rezultate.

(Din "Ohio Libraries", primăvara/vara 2001)
Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca Centrală din Hong Kong

Alima TUET

Biblioteca publică. Servicii

Prin administrarea Departamentului pentru petrecerea timpului liber şi servicii culturale, Biblioteca publică din Hong Kong urmăreşte să vină în întâmpinarea nevoilor de informare, educaţie, de petrecere profitabilă a timpului liber şi de promovare a artei literare în Hong Kong.

Există în prezent 37 biblioteci publice în zona urbană, 22 biblioteci publice în Teritoriile Noi şi 8 biblioteci mobile.

Serviciile şi facilităţile oferite includ împrumutul gratuit al materialelor, biblioteca pentru copii, consultarea ziarelor şi periodicelor, servicii de referinţă şi informare, spaţii de studiu pentru studenţi, centre informatice, centre cu resurse multimedia, programe speciale şi literare.

Colecţia bibliotecii cuprinde 7,42 mil. cărţi şi 0,63 mil. materiale multimedia. Există 2,44 mil. de utilizatori înscrişi. În anul 1999/2000 au fost împrumutate unităţi biblioteconomice cu un total de 32,44 mil.

Biblioteca centrală

Construcţia Bibliotecii centrale din Hong Kong a fost planificată în anul 1990, cu posibilitatea de a mări ulterior serviciile bibliotecii publice.

Clădirea de 12 etaje, cu o suprafaţă de 33.800 m.p., va fi pilonul principal al reţelei bibliotecilor publice şi un centru de informare în Hong Kong. Biblioteca centrală va deveni sediul central şi administrativ al sistemului bibliotecilor publice din Hong Kong. Ea va asigura nu numai o întreagă gamă de facilităţi biblioteconomice ci şi servicii de informaţii şi referinţe.

Facilităţile Bibliotecii centrale din Hong Kong vor include biblioteca pentru copii, biblioteca de jucării, biblioteca de împrumut, colecţia de hărţi, biblioteca pentru tineri, colecţia centrală a lucrărilor de referinţă cu 6 secţii pe subiecte, centrul de arte, producţia multimedia, sălile de lectură pentru ziare şi periodice, sala pentru producţia de microformate, sala microcomputerelor, colecţia audiovizuală, centrul de învăţare a limbilor străine, fondul central de carte, sala de literatură, centrul de referinţă şi de informaţii, sala de îndrumare a utilizatorilor, galeria de expoziţii, teatru, sălile pentru activităţi extinse şi sala de muzică.

Biblioteca centrală din Hong Kong va avea o capacitate de peste 2 mil. unităţi biblioteconomice.

Sistemul bibliotecii digitale

Printre noile iniţiative ale acestui proiect de bibliotecă este în curs de dezvoltare şi de instalare un sistem de bibliotecă digitală.

Acesta va oferi CD-ROM-uri şi facilităţi de căutare on line, precum şi servicii de vizualizare a documentelor. El va face disponibilă o gamă largă de materiale digitalizate, inclusiv ziare vechi, cărţi şi periodice, fotografii, hărţi, documente, postere şi programe.

Sistemul bibliotecii digitale este un exemplu de utilizare extensivă a tehnologiei complexe şi avansate a informaţiei şi a aplicaţiei computerelor.

În faza iniţială de operare a sistemului bibliotecii digitale se aşteaptă ca 100.000 de materiale de format A4, 1,6 mil. de pagini de ziar şi aproximativ 18.000 CD-uri să fie disponibile pentru utilizatori, prin cele 500 de computere terminale.

Sistemul va fi extins ulterior la bibliotecile mari şi cele districtuale. În faza finală utilizatorii vor avea posibilitatea de a căuta prin Internet, de acasă sau de la locul de muncă, informaţia aflată în bibliotecă.

(Din „Ohio Libraries", primăvara/vara 2001)

Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Tehnologie
Ce se întrevede la orizont și care va fi răspunsul nostru?

Tehnologia face ca bibliotecile să manifeste tendințe confuze. Dorim noi ca utilizatorii să acceseze informațiile de la domiciliu sau vrem ca ei să frecventeze bibliotecile noastre? Suntem noi parțial răspunzători pentru faptul că oamenii cred că trebuie să aibă acces imediat la informație, indiferent de locul în care se află?

Steve WOOD
Director la Biblioteca Publică din Cleveland Heights

Parafrazând un poet: "Aceste vremuri îi pun la încercare pe bibliotecari". Niciodată până acum nu am întâmpinat asemenea dificultăți în prognozarea viitorului. În urmă cu zece ani sau, poate, doar cu cinci, aveam o idee destul de clară în legătură cu felul în care vor arăta bibliotecile în viitor – nu prea mult diferite de bibliotecile din trecut. Și, apoi, noi eram singurul loc din oraș care oferea genul respectiv de servicii. Dacă oamenii doreau să împrumute cărți gratuit sau dacă doreau să obțină informații, veneau bineînțeles la bibliotecă.

Vremurile s-au schimbat. Este adevărat că noi deținem, încă, primul loc în privința împrumutului gratuit de cărți iar clienții noștri trebuie să se deplaseze în continuare la bibliotecă pentru a le obține, dar această situație nu va mai dura prea mult. Informațiile pot fi obținute, adesea mai rapid și mai precis, prin Internet – iar noi ne-am adus contribuția la aceasta!

Bibliotecile manifestă tendințe foarte confuze. Pe de o parte, prin posibilitățile sporite de accesare de la distanță a bazelor noastre de date electronice și prin evidențierea unor website-uri de bună calitate, noi diseminăm informațiile la domiciliu și la locul de muncă. Pe de altă parte, căutăm modalități noi de a-i atrage pe utilizatori la bibliotecă. Cât de schizofrenici putem fi!

Dacă mă gândesc la viitorul bibliotecilor, consider că există cinci concepte care merită să fie reținute: Internetul, convergența, publicarea electronică, cărțile electronice, bibliotecile ca spațiu "fizic". Voi analiza fiecare din aceste concepte și voi prezenta o serie de aspecte care pot fi relevante, în măsura în care vă preocupă viitorul bibliotecii dumneavoastră.

Internetul

S-au întâmplat atât de multe în domeniul tehnologiei în ultimii 100 de ani, telefonul, radioul, televiziunea, radarul, computerele, călătoriile extraterestre, pentru a aminti doar câteva. Și totuși, mai mult decât toate acestea, impactul Internetului asupra bibliotecilor – și asupra societății, în general – ar putea avea un efect deconcertant. Impactul este dublu: ca purtător/ furnizor de informații, Internetul are un rol pozitiv în cazul bibliotecilor, în timp ce, ca mijloc de divertisment/ loisir reprezintă o posibilă concurență pentru biblioteci.

Noi considerăm deja Internetul ca fiind un purtător/ furnizor de informații. Tot mai multe baze de date sunt puse la dispoziție prin rețeaua electronică. Bibliotecile care nu vor oferi astfel de baze de date electronice vor ieși din competiție. Beneficiarii doresc informațiile prompt și nu vor mai frecventa acele biblioteci care nu le oferă acces la Internet. Aceasta înseamnă că noi trebuie să ținem seama de câteva lucruri. În primul rând, nu avem altă opțiune decât aceea de a oferi bazele de date solicitate de utilizatori. Pare un lucru evident, dar pentru a-l realiza e nevoie de studii, intuiție și de un management corespunzător al bugetului. În al doilea rând, personalul trebuie să manifeste dorința de a-i ajuta pe clienți să găsească informațiile de care au nevoie și chiar să le prelucreze. În sfârșit, accesarea bazelor de date trebuie să se realizeze cu mai multă promptitudine și precizie decât atunci când accesarea se face de la domiciliu. Dacă a fost vreodată cazul ca biblioteca publică să fie o instituție axată pe furnizarea de servicii, acum este momentul.

Din punct de vedere comercial, obiectivul este de a asigura accesarea de la domiciliu a Internetului prin conexiuni cu viteză înaltă, la un preț acceptabil. Deocamdată, nu am realizat acest lucru. Serviciile de înaltă viteză și într-o bandă extinsă de frecvențe sunt destul de rar întâlnite astăzi dar, pentru anul 2002, se estimează că 12,9 milioane de abonați din toată țara vor avea la dispoziție linii digitale (Digital Subscriber Lines – DSL), prin intermediul companiilor locale de telefoane. Modem-urile (MOdulator – DEModulator) și alte opțiuni de înaltă viteză, inclusiv sateliții, vor îmbogăți și mai mult sistemele de transmisiuni.

Dacă bibliotecile vor să rivalizeze cu astfel de conexiuni cu viteză înaltă, posibil de realizat la domiciliu, ele trebuie să fie în măsură să: a) ofere pregătire în utilizarea Internetului și a bazelor de date pe care acesta le vehiculează; b) interpreteze/ clarifice/ selecteze datele solicitate. Cineva se află în situația de a separa grâul de neghină. Logic este ca bibliotecarii, datorită perfecționării lor continue, să poată răspunde acestei cerințe. Dacă clienții noștri pot obține aceleași informații acasă, rapid, ușor și ieftin, pentru care motiv să mai vină la bibliotecă – altul decât valoarea pe care o pot adăuga această instituție și bibliotecarii ei?

Convergența

Eu consider că multe din invențiile tehnice utilizate astăzi în mod curent, și multe altele care nu sunt uzuale pentru că nu ne-am gândit încă la ele, vor deveni convergente. Astfel, va avea loc o fuziune între telefoanele celulare și fișa cu datele personale, acestea combinându-se cu cărțile electronice. Nu este realist să presupunem că ar dori cineva să poarte asupra sa trei, patru sau cinci aparate, atât timp cât puterea calculatoarelor permite ca toate să fie încorporate într-unul singur. Care vor fi consecințele asupra bibliotecilor, n-aș putea spune cu certitudine, dar tendința există și ca trebuie urmărită cu atenție.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Convergența se manifestă și în altă direcție. O idee ce se conturează în această perioadă va conduce la combinarea Internetului, televiziunii și telefonului într-un singur procedeu de transmitere a datelor. Când acest lucru se va întâmpla – nu dacă, ci când – vom asista la transferul cu mare viteză al datelor sau la îmbunătățirea, în scurt timp, a legăturilor telefonice. Însă, pe termen lung, 10 sau 15 ani – poate mai puțin – tehnologia "fără fir" va înlocui aproape sigur cablurile de cupru și fibrele. Indiferent care ar fi procedeul utilizat, promptitudinea serviciilor la domiciliu este una din cele mai mari amenințări la adresa bibliotecilor. Accesarea imediată face posibil ca activitatea în scop distractiv și cea în scop informativ să se contopească, ceea ce înseamnă că pentru timpul cetățenilor se poartă o competiție din ce în ce mai serioasă, pe care bibliotecile ar putea să o piardă.

Editarea electronică

S-ar putea ca cititul – pe suport electronic sau hârtie – să nu fie la fel de important ca publicatul. Astăzi, publicarea se face într-un mod incorect și arhaic, dar în funcție de cerințele pieței. Cărțile pe suport de hârtie sunt tipărite în cantități limitate din cauza cheltuielilor pe care le implică depozitarea lor. Aceasta înseamnă că o carte trebuie cumpărată imediat după apariție, altfel stocul se epuizează. Dacă o persoană este interesată de o carte editată cu mult timp în urmă, nu-i rămâne decât speranța că biblioteca la care este înscrisă a avut inspirația/ banii să o achiziționeze și că volumul respectiv nu a fost deteriorat, casat sau furat. Mult mai eficient ar fi să putem tipări o carte atunci când este solicitată.

În prezent, editarea computerizată este funcțională. În mod frecvent vedem persoane care scot pe imprimantă diverse articole din reviste. Există un număr tot mai mare de jurnale electronice obținute pe Internet, de regulă, contra cost. În momentul de față, aceste jurnale sunt disponibile pentru cercuri restrânse de clienți ori sunt foarte scumpe, însă aceasta este direcția în care se îndreaptă aproape toate revistele de interes general și care se bucură de mare popularitate.

Situația cărților, însă, este mai complexă decât a revistelor. Majoritatea editorilor de carte manifestă o lentoare în depășirea problemelor filozofice legate de publicarea electronică și, mai ales, a problemelor tehnice. Siguranța că editorii vor obține profit – fără a uita drepturile băneși cuvenite autorilor – constituie o problemă la fel de complicată ca aceea a tipăririi unei cărți cât mai rapid și eficient și la un preț care să nu fie prohibitiv. Lucrarea lui Stephen King, *Riding the Bullet*, nu are o valoare literară deosebită, dar ea va rămâne cunoscută ca fiind prima carte publicată doar pe suport electronic.

Barnes & Noble conlucrează în mod curent cu editorii în scopul realizării unei biblioteci digitale care să ofere servicii de tipărire la cerere, în depozitele sale și pe website-ul propriu. Firma cooperează cu IBM, care a realizat aparatura (hardware) ce face viabilă, din punct de vedere financiar, tipărirea unei singure cărți. În cinci ani de zile, Barnes & Noble preconizează să pună la dispoziția utilizatorilor 500.000 titluri. Aceasta face ca noțiunea de carte epuizată să țină de domeniul trecutului.

Cărțile electronice

Eu dețin o carte electronică în format Rocket eBook. Foarte curând, în biblioteca unde îmi desfășor activitatea vor circula astfel de cărți iar clienții noștri vor avea ocazia să vadă această nouă tehnologie care reprezintă viitorul nostru. Cu siguranță că sistemul Rocket eBook nu este perfect. Proiectarea pe ecran/ hârtie a caracterelor (literelor) trebuie îmbunătățită, contrastul excesiv/ luminozitatea excesivă trebuie eliminat (ă) iar greutatea totală trebuie redusă; dar, nu încape nici o îndoială că, sub diverse forme, cartea electronică va înlocui cărțile pe hârtie. Singura întrebare care se pune este când.

Lecturarea cărților pe suport de hârtie ține și de generație. În general, cu cât o persoană este mai în vârstă, cu atât mai redus este interesul de a citi o carte electronică. Putem spune că, pentru cartea pe hârtie, ceasul va suna atunci când cartea electronică își va fi corectat toate imperfecțiunile. Probabil că, în mai puțin de 30 ani, nu se vor mai publica materiale tipărite pe hârtie. (Conform opiniei lui Bill Brass de la Microsoft, până în 2020, 90% din totalul publicațiilor va fi pe suport electronic. Eu bănuiesc că excepția de 10% va conține voluminoasele albume de artă și cărțile cu ilustrații pentru copii. Pe acestea, nu mi le pot imagina în format Rocket eBook! Și nici nu vreau.). Poate că pentru generația tânără de astăzi – în special, acei tineri care nu au avut vreodată un computer – citirea cărților electronice constituie acum o activitate distractivă.

Bibliotecile și spațiul fizic

Dacă, peste 20 sau 30 de ani, cărțile nu se vor mai tipări pe hârtie, la ce va mai folosi spațiul fizic pe care îl numim bibliotecă? Cu siguranță că, pentru un timp, va avea funcția unei arhive, dar, va fi valabil acest lucru pentru toate bibliotecile sau numai pentru cele foarte mari? Este oare posibil ca educația copiilor noștri să atingă un asemenea nivel înalt, pe lângă citire, scriere și aritmetică, să li se predea strategia cercetării și selectarea și interpretarea informațiilor? Există posibilitatea ca resursele de informații online să devină mâine la fel de universale cum sunt astăzi ziarele și revistele? Vor ajunge bibliotecile în situația de a nu fi altceva decât centre comunitare și spații pentru întruniri – dacă vor mai fi și atât?

Prin urmare, ținând cont de aceste cinci concepte, eu consider că:

1. Internetul a schimbat modul în care oamenii caută și găsesc informațiile. În timp ce, până acum, aceștia contactau biblioteca (telefonic sau deplasându-se personal) după ce epuizaseră alte surse mai apropiate (prieteni, colegi), în prezent majoritatea celor care au acces la Internet vor începe cu acesta, ceea ce este absolut normal. În multe cazuri, Internetul constituie o sursă de informații mai accesibilă, rapidă și mai "la zi". Dar, după cum bine știți, sunt numeroase și situațiile în care informațiile oferite sunt incomplete sau eronate. Oricum, aceasta este astăzi mentalitatea și modalitatea de căutare a informațiilor iar bibliotecarii trebuie să răspundă acestei situații.

2. Este esențială perfecționarea personalului nostru astfel încât să poată lucra corespunzător și cu toată competența pentru clienții noștri, iar pregătirea personalului trebuie să depășească cu mult simpla înțelegere a felului în care se utilizează o bază de date. Această pregătire trebuie să includă și abilități cum ar fi predarea și interpretarea cunoștințelor precum și alte calități cerute de serviciile pe care le oferim. Serviciile noastre "cu valoare adăugată" tre-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

buie să fie la un nivel care să-i încurajeze pe utilizatori să revină la bibliotecă – şi să le povestească şi prietenilor.

3. Selecţia materialelor, în special a celor oferite prin reţeaua electronică, devine esenţială în viitor. Pentru viitorul apropiat, trebuie să menţinem un echilibru între resursele tradiţionale şi cele în format electronic, însă sensul evoluţiei este doar înainte, nicidecum înapoi. Poate că astăzi clienţii noştri preferă cartea pe hârtie, dar acest lucru nu va mai fi valabil pentru clienţii de mâine.

4. Trebuie să urmărim cu atenţie tendinţele existente cu privire la editarea la cerere. Nu ştim exact cum vor "participa" bibliotecile – s-ar putea să rămânem pe dinafară – dar trebuie să fim atenţi să nu trecem pe lângă acest moment. Dezvoltarea rapidă a companiei **netLibrary** demonstrează cu certitudine faptul că parteneriatele dintre biblioteci şi agenţii comerciali merită atenţia noastră.

5. Trebuie să studiem noile tehnologii pentru transferul datelor şi să ne însuşim tot ce ar putea influenţa semnificativ capacitatea noastră de a furniza informaţii. Nu putem ignora noile tehnologii considerând că, astfel, amânăm impactul lor inevitabil asupra bibliotecilor. Trebuie să ne concentrăm, totuşi, asupra creării şi utilizării "... unei singure interfeţe pentru majoritatea materiilor. Este prea derutant, atât pentru bibliotecari cât şi pentru utilizatori, să îşi însuşească un sistem separat pentru catalogul online, pentru căutare World Wide Web, pentru indexuri CD-ROM şi multe altele".

6. Am început deja să constatăm impactul multimedia asupra activităţii noastre. La biblioteca mea, enciclopedia *Encarta Africana* a fost prima din multele "produse îmbogăţite" ce vor urma şi care se vor adăuga ofertelor noastre. Într-o măsură tot mai mare, site-urile Internet vor adăuga sonorizare, video şi alte procedee pentru a capta interesul publicului.

7. În următorii câţiva ani, nimic nu va fi mai important decât eliminarea decalajelor între cei care "posedă" tehnologie informaţională şi cei care "nu posedă". S-ar putea ca însuşirea tehnologiei să fie o chestiune care depinde, în mare parte, de generaţii, dar ea mai implică bani, educaţie şi timp. Bibliotecile sunt poziţionate, în sensul că pot oferi hardware şi software spre a fi utilizate de către cei care nu-şi pot permite sau nu vor să le achiziţioneze.

8. Putem să pregătim/ instruim oameni aparţinând unor generaţii diferite – nu doar pe cei maturi – învăţându-i care sunt beneficiile tehnologiilor de ultimă oră şi cum pot fi acestea utilizate concret şi eficient pentru a ne face viaţa mai bună. Acest aspect educaţional constituie o importantă obligaţie pe care o avem faţă de comunitate. Utilitatea cursurilor de pregătire a publicului pentru a lucra cu calculatorul şi pentru a accesa Internetul şi bazele de date este evidentă dar, şi mai importante sunt explicaţiile pe care le oferă "pe loc" bibliotecarul atunci când este întrebat. Eu cred că, pentru mulţi ani de-acum înainte, aceste explicaţii vor constitui activitatea principală a personalului din biblioteci.

9. Serviciile pe care le oferim trebuie să vină în întâmpinarea clienţilor. În următorii câţiva ani va trebui să punem la punct tehnica necesară care să ne permită să determinăm cerinţele clienţilor noştri şi felul în care le putem satisface. Realizarea unor statistici adecvate va avea o importanţă capitală.

10. Importanţa microformatului este înlocuită rapid de textul complet online, obţinut într-un timp mai scurt. Într-o măsură din ce în ce mai mare, utilizatorii nu mai sunt dispuşi să îşi consume timpul căutând microformatul şi imprimând articole. Cred că un articol online care nu satisface în totalitate cerinţele clientului este preferat unui articol pe microfilm care răspunde exact problemei care îl interesează. Cantitatea trece înaintea calităţii.

11. Vom asista la creşterea numărului de titluri de reviste ce vor putea fi accesate online, probabil exclusiv. Noi trebuie să fim pregătiţi să mergem în această direcţie, după cum va dicta cererea.

12. Trebuie să recunoaştem că, foarte curând, clienţii noştri nu vor mai avea nevoie să frecventeze biblioteca, aşa că vor trebui să dorească să o frecventeze. Pe lângă servicii "cu valoare adăugată" şi de o calitate sporită, trebuie recreate şi edificiile noastre. Aspectul "prietenesc" al clădirilor – reflectat de o semnalizare atrăgătoare, spaţii adecvate pentru întruniri, săli de aşteptare curate, spaţii de parcare, un ambient în care să predomine culorile vii, luminoase – îi va face pe utilizatori să revină.

13. Concomitent cu eforturile de a-i atrage pe utilizatori în sediile noastre, trebuie să căutăm modalităţi prin care să înlesnim accesarea bibliotecilor de la distanţă. Aceasta este dihotomia pe care o semnalam încă de la început. Nu numai că trebuie să ne perfecţionăm permanent website-ul – "uşa" prin care clienţii noştri ajung în bibliotecă şi la colecţiile acesteia – dar trebuie, de asemeni, să avem în vedere ca noile baze de date să poată fi accesate din exteriorul bibliotecii. Serviciul de referinţă, via Web, este şi el un mod de a răspunde cerinţelor acestei epoci a "satisfacerii la moment". Provocarea ce ne stă în faţă este de a realiza interacţiunea cu noi, de la distanţă, cât mai rapid şi uşor. Timpul înseamnă bani, iar oamenii nu mai pot să îl irosească.

A mai rămas ceva de spus? După cum bine ştiţi, mai sunt multe lucruri, însă dumneavoastră sunteţi cei care va trebui să scrieţi următorul capitol. Ţineţi minte că provocarea nu constă în a ghici cât mai exact şi, în acest moment, viitorul. Obiectivul trebuie să fie, mai degrabă, acela de a ne situa pe o poziţie din care, indiferent ce ne rezervă viitorul, noi să fim pregătiţi să-i facem faţă. Iar acest lucru este mult mai dificil!

(Din "Ohio Libraries", primăvara 2000, pp. 5 – 8)

Traducere de Aura CONSTANDACHE

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Ziua Bucureștilor – 2001

Proiectul cultural **"Ziua Bucureștilor – 2001"** s-a desfășurat pe data de 20 septembrie a.c. și a cuprins două manifestări dedicate comunității locale. Organizatorii, Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" și Muzeul Municipiului Bucureşti, au beneficiat de colaborarea celor mai active comunități etno-religioase din Capitală, respectiv: Uniunea Culturală a Albanezilor, Uniunea Armenilor din România, Federația Comunităților Evreiești din România, Comunitatea Ruşilor Lipoveni din România, Comunitatea "Bratstvo" a Bulgarilor din România, Uniunea Democrată Turcă Musulmană din România, Comunitatea Italiană din România și Uniunea Elenă din România.

Deschiderea oficială a evenimentului aniversar, împlinirea a 542 ani de atestare documentară a **"Cetății Bucureștilor"**, a fost marcată prin cuvântul dl. dr. Ionel Ioniță, directorul instituției gazdă – Muzeul Municipiului Bucureşti.

A urmat vernisajul expoziției **"Mărturii de identitate comunitară"**, realizată cu exponate puse la dispoziție de comunități. Ele ilustrează aspecte de viață spirituală și socială, specificul etnic, raporturile cu municipalitatea, cu întreaga societate bucureșteană. Icoane, obiecte liturgice, costume de port popular și urban, obiecte casnice, fotografii și documente, studii și monografii, lucrări de artă plastică și decorativă etc. reconstituie un univers de convietuire în care fiecare și-a găsit rostul și locul.

Muzeul a completat expunerea cu obiecte reprezentative pentru comunitatea elenă, iar Biblioteca Municipală a inserat un bine venit documentar cu date și imagini despre trecutul comunitar al orașului și despre fiecare comunitate etnică.

Găzduită de Muzeul Municipiului Bucureşti în perioada 20 septembrie – 18 octombrie a.c., expoziția **"Mărturii de identitate comunitară"** își sporește valoarea documentară prin cea a spațiului instituțional în care se află, precum și pe cea emoțională, cunoscută fiind faima de odinioară a Palatului Șuțu.

Simpozionul **"Comunități bucureștene. Trecut și actualitate"** a completat universul vizual al expoziției cu un excepțional bagaj de informații. Cele 11 luări de cuvânt au configurat imaginea unei metropole cu îndelungate tradiții de vietuire multietnică, de a cărei însemnătate suntem conștienți și pe care ne străduim să o salvăm de la uitare.

Cuvântul dl. acad. N. Cajal a subliniat importanța inițiativei în context actual, local și internațional.

Dl. Florin Rotaru, Secretar de Stat în Ministerul Culturii și Cultelor, s-a referit la activitățile din domeniul memoriei comunitare pe care Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" se străduiește să le permanentizeze, precum și la necesitatea colaborării instituțiilor municipale de profil.

D-na arh. Ana Maria Orășanu (Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu") a lansat invitația unei cooperări de perspectivă care să permită derularea programului cultural **"Bucureşti – identitate comunitară"** urmărind crearea unei baze multidisciplinare de date.

Dl. conf. univ. dr. Panait I. Panait, **"Etnii convietuitoare în istoria multiseculară a orașului"** a conturat cu erudiție tabloul istoric al Bucureștilor, un cadru necesar în care celelalte referate au punctat individualitatea comunităților, precum: **"Evreii din Bucureşti"** (dl. Hary Kuller), **"Prezența ruşilor lipoveni în Bucureşti. Trecut și prezent"** (prof. Feodor Chirilă), **"Albanezii din Bucureşti în perioada interbelică"** (dl. Adrian Majuru), **"Figuri armene din Bucureşti"** (dl. Sirun Terzian), **"Continuitate și tradiție la comunitatea turco-tătară din Bucureşti"** (prof. Iusuf Neuzat), **"Școala Geaneloni"** (d-na ing. Maria Linaru), precum și **"Rolul Mănăstirii Antim în dezvoltarea Bucureștilor"** (ieromonah Mihail Stanciu) relevând un crâmpei prețios din viața spirituală și culturală a comunităților ortodoxe de altădată.

"Ziua Bucureștilor – 2001" a lărgit considerabil cadrul de participare pe care Biblioteca Municipală se preocupă de cinci ani să-l deschidă aniversării unui moment istoric esențial în trecutul orașului – 20 septembrie 1459. Sperăm să fie un început de colaborare, dar mai ales, o contribuție la reconstruirea spiritului comunitar al bucureștenilor. (*Organizatorii*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

București – Identitate comunitară

Ana Maria ORĂȘANU

Istoria Bucureştilor este istoria unei capitale europene greu încercată. Etapele sale de dezvoltare şi prosperitate, ca şi momentele de linişte şi pace au fost scurte şi adeseori brutal curmate de dezastre cu efecte pustiitoare. Ravagiile cauzate de năvăliri străine, de cutremure, incendii şi inundaţii afectau pe atunci zone întinse. Distrugeau tot ce întâlneau în cale: edificii şi gospodării, valori materiale şi culturale, vieţi omeneşti. În istoria recentă, demolările aberante din anii '70 – '80 au provocat pierderi irecuperabile prin care multe cartiere au fost practic spulberate. Continuă şi în prezent, sub diverse forme, erodarea componentelor vechi, tradiţionale ale oraşului, iar implantul noului adoptă, de regulă, o expresie agresivă.

De-a lungul timpului bucureştenii au înfruntat şi ei acelaşi destin aspru. Nimic nu i-a clintit însă din loc şi au avut forţa să o ia mereu de la capăt, după propriile nevoi, posibilităţi şi aspiraţii.

Astfel au ajuns Bucureştii capitală. Mica aşezare de pe malurile Dâmboviţei numărând în secolul al XV-lea doar câteva mii de suflete s-a extins şi a prosperat. A devenit cetatea de scaun a domnilor valahi, apoi capitala Principatelor Unite şi, ulterior, a României Mari. Configuraţia sa vernaculară a fost remodelată, mai ales în ultimele două secole, după principiile urbanismului european, dar s-a păstrat specificul local al vechiului ţesut urban.

Marele om politic M. Kogălniceanu remarca în 1859 „vocaţia de capitală a Bucureştilor", întemeiată şi pe spiritul comunitar, cu totul remarcabil, al populaţiei sale.

Mirajul capitalei a atras cu timpul noi şi noi locuitori, români şi de alte naţionalităţi. Celor de mult statorniciţi aici – armeni, greci, turci, evrei etc. li s-au alăturat în ultimul deceniu îndeosebi chinezi şi arabi. Întotdeauna au fost acceptaţi fără restricţii şi încurajaţi.

Considerăm că nu se cunoaşte istoria măruntă a Bucureştilor şi a bucureştenilor. Că există încă pete albe şi mărturii care se pierd. De aceea, socotim că este o obligaţie morală a timpului nostru să recuperăm memoria comunitară a capitalei în tot ce îi defineşte identitatea. Este o problemă complexă şi incitantă. Domeniile investigaţiei sunt numeroase. De la structura urbană, organizarea teritoriului, programe şi tipologii de arhitectură, toponimie la viaţa culturală şi artistică, învăţământ, personalităţi etc. De la specificitatea etno-religioasă a micilor comunităţi, până la afirmarea şi integrarea în viaţa cetăţii, a metropolei.

O parte din mărturiile de acest fel s-au relevat prin programul aniversar **"Ziua Bucureştilor – 2001"** desfăşurat azi, aici, într-un cadru instituţional de elită şi cu o participare care ne onorează.

Contextual, Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu" propune iniţierea unui program cultural de largă anvergură menit să conserve memoria comunitară şi să pună în valoare identitatea comunitară bucureşteană. Este impetuos, în primă fază crearea unei baze de date şi punerea în circulaţie a principalelor informaţii.

Iniţiativa noastră are dublu scop: să transmită generaţiilor viitoare acest tezaur istoric, dar şi să sensibilizeze contemporanii şi concitadinii pentru a contribui la revitalizarea spiritului comunitar tradiţional al bucureştenilor.

Primul proiect al programului **"Bucureşti – Identitate comunitară"** pe care ne-am propus să-l realizăm până la **"Ziua Bucureştilor – 2002"** este **"Repertoriul caselor şi locurilor memoriale din Bucureşti"**.

Sperăm să colaborăm. Vă mulţumim.

(Comunicare susţinută cu ocazia **"Zilei Bucureştilor – 2001"**, Muzeul de Istorie şi Artă al Municipiului Bucureşti, 20 septembrie 2001)

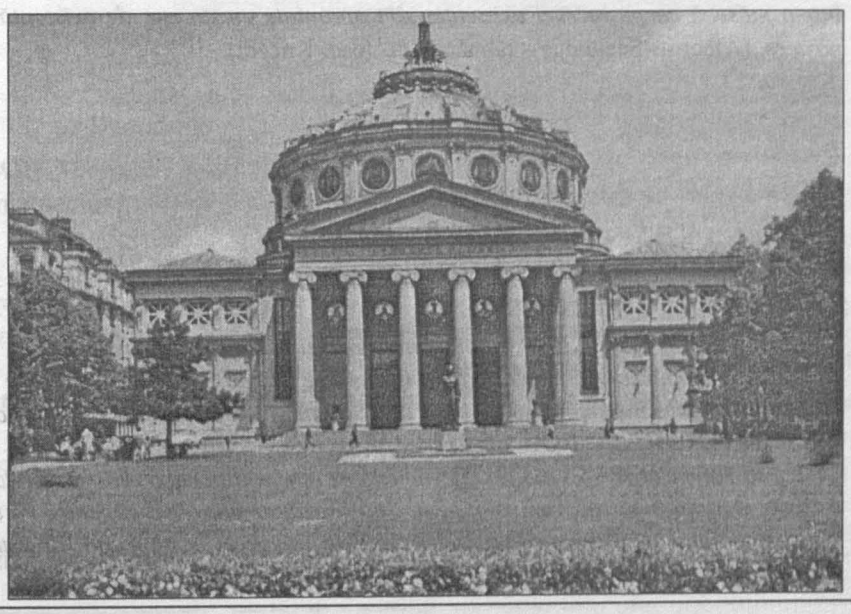

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Marcel Chirnoagă
Fundația Culturală GAMA, București, 2000, 138 pp., 300.000 lei

... Marcel Chirnoagă își mărturisește datoria de recunoștință față de doi maeștri – Vasile Kazar și Ion State. Amândoi împotrivindu-se, fiecare în felul său, constrângerii regulilor. Dar lecția lor a avut pentru el o valoare mai ales morală și nu neapărat de model stilistic. Personalitatea lui s-a conturat foarte precis și a fost învestită, de mult, cu o mare autoritate: de-a lungul timpului, arta lui Marcel Chirnoagă a fost, pentru mulți artiști mai tineri decât el, un îndemn la libertatea gândului, la eliberarea de prejudecăți, la exprimarea deplină a propriului temperament și a propriilor idei. La rândul său, Marcel Chirnoagă este, de aproape o jumătate de secol, un model. (Dan Grigorescu)

Marc CHAGALL, *Viața mea*
Editura Hasefer, traducere de Oana Popescu, București, 2000, 226 pp., 32.000 lei

Aceste pagini
au același sens ca și o suprafață pictată.
Dacă ar fi fost o ascunzătoare în tablourile mele, aș fi putut să le strecor acolo... sau, poate, ele s-ar fi lipit de spatele unuia dintre personajele mele sau chiar de pantalonii "muzicianului" de pe lucrarea mea murală?...
Cine poate ști ce este scris pe spatele lui?...

Hermann HESSE, *Jocul cu mărgele de sticlă*
Editura RAO, traducere din limba germană de Ion Roman, București, 2000, 507 pp., 125.000 lei

... dacă într-o anumită privință și pentru oamenii ușuratici lucrurile fără de ființă pot fi mai lesne și mai cu nepăsare redate prin vorbe decît cele în ființă, pentru istoricii cucernici și conștiincioși este tocmai dimpotrivă: nimic nu se opune într-atîta înfățișării prin vorbe și nimic nu este totuși mai necesar să fie pus în fața ochilor omenești decît anumite lucruri, a căror existență nu poate fi nici dovedită, nici probată, care însă, tocmai prin aceea că oamenii cucernici și conștiincioși le tratează într-o măsură ca pe lucruri existente, sînt apropiate cu un pas de existență și de putința de a lua naștere. (Albertus Secundus – tălmăcire de Josef Knecht)

Erich Maria REMARQUE, *Popas la orizont*
Editura Vivaldi, în românește de Dumitru Hîncu, București, 2000, 254 pp., 60.000 lei

Apărut în 1927 – 1928 în foiletonul revistei berlineze "Sport im Bild", POPAS LA ORIZONT *a avut mult timp o soartă mașteră, fiind ignorat de critica literară pentru care numele lui Erich Maria Remarque, unul dintre cei mai citiți scriitori germani, era mai ales sinonim cu celebrele* PE FRONTUL DE VEST NIMIC NOU *și* TREI CAMARAZI.

În volum, POPAS LA ORIZONT *a văzut lumina tiparului abia acum doi ani și a fost primit ca o mare, senzațională surpriză, atât pentru că rămăsese uitat, cât și pentru că deschidea o mare breșă către mai buna înțelegere a variatelor registre ale artei scriitorului, de care acum se poate ușor convinge și cititorul român.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ernst JÜNGER, *Aproximări. Droguri şi extaz*
Editura Univers, traducere şi note de Maria-Magdalena Anghelescu, postfaţă de Rodica Binder, Bucureşti, 2000, 423 pp., 95.000 lei

Din întreaga operă a lui Jünger se degajă o notă perfect originală în vremurile noastre, ce şi-au bazat eficacitatea pe cultura pasiunilor masei: apelul la o aristocraţie încă imaterială, al cărei presentiment bântuie, totuşi, epoca, descumpănită de faptul că a văzut coborând în mormânt, fără a se mai întrupa vreodată, acele înalte figuri calme şi binefăcătoare, care au fost Sfântul *în Evul Mediu,* Filosoful *în perioada iluminismului sau, mai aproape de noi, până a nu se transforma în ucenic vrăjitor,* Savantul. (Julien Gracq)

Isidore ISOU, *Adorabila româncă*
Editura EST, traducere din franceză de Mioara Izverna, 2000, 226 pp., 125.000 lei

Povestea existenţei excepţionale a Catincăi este deci un roman pentru femei, dar şi un roman la care bărbaţii ar fi bine să mediteze.

În înfocata româncă, cititoarele vor recunoaşte unele din formele lor posibile de exprimare, iar cititorii vor descoperi în această carte o lecţie de energie, energie de care – gândesc ei, înşelându-se – este lipsit sexul opus, când de fapt energia femeilor, pentru a-şi atinge ţinta, nu face decât să folosească mijloace diferite. (Isidore Isou)

Vasile BĂRAN, *Dracula – adolescentul blestemat*
Editura For You, Bucureşti, 2000, 152 pp., 15.000 lei

E o carte bântuită de crude întâmplări ale Evului Mediu, scrisă cu un asemenea har, încât mi se confirmă încă o dată convingerea că Vasile Băran s-a născut spre a se topi în povestiri menite să înfrunte vremurile, toate provenind din marele tezaur al unei copilării dominate de credinţele binelui şi frumosului. Dar şi de chinul neîntrerupt al frământării şi ocrotirii pământului străbun.

Este aceasta şi pecetea miraculoasei cărţi pe care v-o prezint.

Şi cine n-o va citi, rămâne păgubit.

... povestind, autorul se pierde pe sine şi ne înalţă pe noi în orizontul lumilor necunoscute, din talentul său iscându-se necontenit noi fulgere ce despică, scânteind, bezna unui timp îndepărtat. [...] (Fănuş Neagu)

Emilio SALGARI, *Minunile anului 2000*
Editura Polirom, traducere, prefaţă şi note de Ion Hobana, Iaşi, 2000, 192 pp., 46.000 lei

Emilio Salgari, *supranumit "Jules Verne-ul italian", oferă cititorului român o lectură fascinantă, insolită, în care combină anticipaţia cu neliniştea unui spirit preocupat de soarta omenirii, utopia cu aspiraţia spre o lume mai bună. Călătoria eroilor – după un "somn" de o sută de ani – într-o realitate complet schimbată, stimulează nu doar imaginaţia, ci invită şi la meditaţia asupra provocărilor şi capcanelor civilizaţiei.*

NOTĂ: Cărţi achiziţionate de Serviciul *Dezvoltarea Colecţiilor* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

LITERE

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ
An II, Nr. 9(18) - septembrie 2001

Poet și critici

N-aș zice că mă așteptam să le găsesc, dar am căutat, pe parcursul acestui an, în presa noastră literară, unele referiri la Eugen Jebeleanu, de la a cărui naștere, întâmplată pe 24 aprilie 1911, s-au scurs 90 de ani, și de la a cărui moarte, survenită pe 21 august 1991, s-au împlinit zece. Nu citesc chiar toate revistele și nu știu, de pildă, dacă o interesantă publicație scoasă în urmă cu câtva timp la Câmpina, orașul de baștină al poetului, mai apare. Mă tem însă că nici acolo nu s-a produs o reacție semnificativă.

Cum unii știu anumite lucruri când vor să le știe, aș putea fi acuzat de o pledoarie *pro domo*. Am alcătuit la sfârșitul anului 1988, o antologie poetică Jebeleanu, însoțită de un studiu introductiv, comentarii, note etc. Ea a apărut în prima parte a anului 1990, în cunoscuta colecție „Texte comentate – Lyceum", a Editurii Albatros. Trebuie să precizez, apadar, că ceea ce mă preocupă în aceste rânduri nu este atât soarta poetului, cât atitudinea criticii noastre față de el. Cazul lui E. Jebeleanu este simptomatic, din acest punct de vedere, pentru o întreagă categorie de autori care au cântat, în anii '50, în struna regimului. Față de aceștia, critica a adoptat, după 1989, atitudinea cea mai comodă (și, într-un fel, mai profitabilă): osândirea în bloc, lipsită de orice nuanțe și ignorarea premeditată. Când nu s-au produs reacții de felul celor ce caracterizează discursul unui Gheorghe Grigurcu, acuzatorul de serviciu al lui G. Călinescu, Arghezi, Sadoveanu, Maria Banuș, Nina Cassian, Eugen Jebeleanu chiar Nichita Stănescu, considera[illegible]

O „revistă lunară de cultură", în formatul „Biletelor de papagal", alcătuită cu seriozitate și competență apare de doi ani la Târgoviște: **LITERE**. *Răspândirea ei nu este străină de soarta altor publicații literare ori culturale din orașele țării, unde apar, ignorate de lumea (câtă este) a cititorilor.*

O salutăm acum și aici, după ce ne-a fost oferită încă din primele ceasuri ale manifestărilor „Moștenirea Văcărești", în Biblioteca Județeană din Târgoviște, la 27 septembrie a.c.

Apare sub conducerea profesorului și criticului literar Tudor Cristea și se bucură de colaborări prestigioase. Spicuim din numerele 8 (17) și 9 (18), An II, august și septembrie 2001:

Tudor Cristea, „Goga și Bacovia", „Poet și critici", două substanțiale eseuri-editoriale; Alexandru George, „O posibilă întâlnire", «Atavismus»; Mircea Horia Simionescu, „Iritabilul gerunziu", „ ... Cu spade și panglici"; Tudor Cristea, „Jurnalistică și literatură", „Analiză și pamflet"; Ștefan Ion Ghilimescu, „Titu Maiorescu la Târgoviște", „Martha Bibescu la Târgoviște, Dealu, Viforâta și Doicești"; George Geacăr, „Vremea ironiei a trecut", „Glorie și bani"; George Coandă, „Între Tărtăria și Sumer (II, III); Victor Petrescu, „Mihai Viteazul în literatură"; versuri de Aureliu Busuioc, Alexandru Cosmescu, Paul Mihnea, Toma Biolan; „Eugen Jebeleanu în oglinda criticii"; interviuri cu Nicolae Dabija și Toma Biolan; cronici, note, informații.

Ne îngăduim să reproducem, în orizontul de preocupări al revistei noastre, o pagină prefațată de dl. Victor Petrescu, director al Bibliotecii Județene din orașul Văcărești. (I.H.)

Corespondența Iancu Văcărescu – Ion Heliade Rădulescu

Iancu Văcărescu debutează, fără voia sa, în „Curierul românesc" din 1829, cu sonetul „Pacea", pe care i-l publică Ion Heliade Rădulescu. Poetul scrie o scrisoare, în care, pe lângă reproșuri, găsim interesante date autobiografice referitoare la activitatea poetică sau la anii de studii în străinătate, la Viena:

1829, iunie 7

„Prietene Eliad,

Crede că din suflet m-am supărat, văzând că ai pus în gazetă *Sonetul Păcii*, care l-ai luat de la mine fără a-mi arătă a dumitale cugetare. Cu toate că cunosc învăpăerea sufletului care ai pentru orice lucru din patrie, și nu am nici o îndoială că, dorind din toată inima un Anacreon rumân, cea poeticească-ți imaginație te-a încredințat că l-ai și dobândit, și de aceia, ai binevoit să dai publicului această noutate de mare preț. Dar la această părere-ți, departe ești să mai găsești alți tovarăși, și dă-mi voie să-ți zic, din partea obștii, că rău ai și vrut să ai un Anacreon, căci în vremea noastră și iubitorii Bachului și slăvitorii Amorului țin posturile lor plăcute fără a avea trebuință de un Anacreon care să le cânte din diblă. Ci dumneata ești ori prea neprieten al adevărului, ori prea prieten al mieu, carele nici într-un chip nu mă poci potrivi cu Anacreon.

Iar un lucru, întru adevăr mi-a plăcut: că dumneata numești „tânăr poet" pe unul ce te-a crescut. Afară numai de nu va fi și aceasta o poetică licență, care ți-e dăruit-o, vrând printr-însa să arăți, că, vremea în care am scris orice, era în vârsta tinerețe-mi, căci eu întru adevăr, fără a îndrăzni să am cea mai mică pretenție asupra poeziei, *orice cercare a limbii noastre am râvnit să fac, a fost după întoarcerea mea de la Viena – 1810 până la 1819 – când eram atunci de ani 27, iar de atunci încoace, cum știi, mii de nenorociri ale obștii și ale mele multe întâmplări nu mi-au dat prilej nici să mă apropriez cât de puțin de muze, sau măcar să arunc un ochi părintesc asupra celor din întâmplare născături ale mele (sublinierea editorului),* cărora nici am dat, nici știu să le dau, nici, după a creștinității datorie, am chemat pe altcineva să le dea nume. (Adecă la fiii cugetărilor mele nu am nici un naș). Mi se pare dar, că și la aceasta ai greșit către adevăr. Iartă-mă, dacă ai înțeles *prin cuvântul, „tânăr" vreo frăgezime, care nici aceia nu o găsesc eu însumi în cele de mine scrise (sublinierea editorului).* Oricum, dacă ai apucat să pui înaintea ochilor publicului acest sonet, eu te cert despre partea mea, ca să te las, desvinovățându-mă, în judecata obștii. Însă, te rog să binevoiești a arăta și aceasta, care este pusă alăturea cu sonetul, notă înștiințătoare și tâlmăcitoare a sonetului, când vei avea prilej sau vei găsi cu cale.

Atât grecii cât și romanii cinsteau pe pace ca pe o mare zee, și astăzi se află încă la Roma, în Ulița Sacră, câteva din boltele templului ei care era cel mai mare și mai falnic din câte templuri se afla acolo înălțate în vremea păgânătății.

Fiind măestriile iubite și ocrotite de dânsa, lângă templul ei se aduna câți propoveduiau științe de orice meșteșug în Roma.

Grecii o închipuiau prin o muere ținând cu brațe deschise pe dumnezeu bogății[i], Plutu, în vârstă copilărească. La romani o găsim, cele mai deseori, cu o ramură de măslin în mână. Câteodată cu aripi, ținând caduceu semnul negoțiatorului Mercur, și având șarpe la picioare; i se da și cornu îmbilșugării.

Antoniu Piu a pus într-o medalie pe Pace ținând cu dreapta o ramură de măslin și cu stânga arzând pavăze și pieptare de război. După aceste atribuțuri (prezisuri) ce se găsesc în cele mai sus însemnate închipuiri ale păcii, dimpreună arătate cu cea, după cea de acum stare a noastră, dorința de folosurile cari de la ea ar trebui să nădăjduim, în urma atâtor pătimiri, alcătuesc acest sonet, carele, deși, supărându-mă, căci le-ai pus, poate, prea timpuriu în vederea obștii, dar, nu poci înceta cât de puțin a fi

al dumitale cu toată dragostea prieten,
Iancu Văcărescu"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

octombrie 2001

♦ octombrie 1971. 30 de ani de la moartea lui **Alexandru Colorian**, poet (18 mart. 1896 – oct. 1971)

♦ 1 octombrie 1791. 210 ani de la naşterea lui **Serghei Timofeevici Aksarov**, scriitor rus (1 oct. 1791 – 12 mai 1859)

♦ 1 octombrie 1856. 145 de ani de la naşterea lui **Ioan Bianu**, filolog, bibliograf, organizator şi fost director al Bibliotecii Academiei Române (1 oct. 1856 – 14 feb. 1935)

♦ 2 octombrie 1911. 90 de ani de la naşterea lui **Miron Radu Paraschivescu**, poet, publicist şi traducător (2 oct. 1911 – 17 feb. 1971)

♦ 3 octombrie 1226. 775 de ani de la moartea **Sf. Francisc de Assisi**, fondator al **Ordinului Franciscan** (1182 – 3 oct. 1226)

♦ 4 octombrie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **George Constantinescu**, inginer constructor, inventator (4 oct. 1881 – 12 dec. 1965)

♦ 6 octombrie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **Vasile Bogrea**, filolog, poet şi traducător (6 oct. 1881 – 8 sept. 1926)

♦ 10 octombrie 1821. 180 de ani de la moartea lui **Dionisie Fotino**, istoric şi profesor de muzică, dascăl al lui Anton Pann (1777 – 10 oct. 1821)

♦ 10 octombrie 1901. 100 de ani de la naşterea lui **Alberto Giacometti**, sculptor şi pictor elveţian (10 oct. 1901 – 11 ian. 1966)

♦ 10 octombrie 1921. 80 de ani de la naşterea lui **Dan Cernovodeanu**, istoric, heraldist şi sigilograf

♦ 10 octombrie 1931. 70 de ani de la moartea lui **Elie Radu**, inginer constructor (1853 – 10 oct. 1931)

♦ 10 octombrie 1976. 25 de ani de la moartea lui **Lascăr Sebastian**, prozator, dramaturg, publicist şi traducător (1908 – 10 oct. 1976)

♦ 11 octombrie 1896. 105 ani de la moartea lui **Anton Bruckner**, compozitor austriac (4 sept. 1824 – 11 oct. 1896)

♦ 12 octombrie 1896. 105 ani de la naşterea lui **Eugenio Montale**, poet italian, laureat al Premiului Nobel pe anul 1975 (12 oct. 1896 – 12 sept. 1981)

♦ 13 octombrie 1776. 225 de ani de la naşterea lui **Peter Barlow**, matematician şi fizician englez (13 oct. 1776 – 1 mart. 1862)

♦ 15 octombrie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Michel Foucault**, filosof francez (15 oct. 1926 – 25 iun. 1984)

♦ 15 octombrie 1981. 20 de ani de la moartea lui **Taşcu Gheorghiu**, poet, traducător şi grafician (20 sept. 1910 – 15 oct. 1981)

♦ 16 octombrie 1886. 115 ani de la moartea lui **Gheorghe Polizu**, medic (1819 – 16 oct. 1886)

♦ 16 octombrie 1991. 10 ani de la moartea lui **Leon Leviţchi**, traducător şi eseist (27 aug. 1918 – 16 oct. 1991)

♦ 18 octombrie 1926. 75 de ani de la moartea lui **Ioan I. Ciorănescu**, poet şi traducător (27 mai 1905 – 18 oct. 1926)

♦ 18 octombrie 1931. 70 de ani de la moartea lui **Thomas Edison**, inventator american (11 feb. 1847 – 18 oct. 1931)

♦ 19 octombrie 1926. 75 de ani de la moartea lui **Victor Babeş**, anatomopatolog şi bacteriolog, autorul primului tratat de bacteriologie din lume (28 iul. 1854 – 19 oct. 1926)

♦ 20 octombrie 1921. 80 de ani de la naşterea lui **Mircea Ionescu**, pictor

♦ 21 octombrie 1891. 110 ani de la naşterea lui **Perpessicius**, critic, istoric literar şi poet (21 oct. 1891 – 29 mart. 1971)

♦ 21 octombrie 1911. 90 de ani de la naşterea lui **George Demetru Pan**, poet, prozator şi traducător (21 oct. 1911 – 22 oct. 1972)

♦ 22 octombrie 1811. 190 de ani de la naşterea lui **Franz Liszt**, compozitor şi pianist ungur (22 oct. 1811 – 31 iul. 1886)

♦ 22 octombrie 1911. 90 de ani de la apariţia revistei **"Flacăra"**, sub conducerea lui C. Banu

♦ 23 octombrie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **Aurel Paul Bănuţ**, prozator (23 oct. 1881 – 28 iul. 1970)

♦ 24 octombrie 1921. 80 de ani de la naşterea **Lucreţiei Ionescu**, pictoriţă

♦ 24 octombrie 1921. 80 de ani de la naşterea **Veronicăi Porumbacu**, poetă şi prozatoare (24 oct. 1921 – 4 mart. 1977)

♦ 25 octombrie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **Pablo Picasso**, pictor spaniol (25 oct. 1881– 8 apr. 1973)

♦ 25 octombrie 1896. 105 ani de la naşterea lui **Aurel Jiquidi**, grafician, fiul pictorului Constantin Jiquidi (25 oct. 1896 – 4 feb. 1962)

♦ 25 octombrie 1906. 95 de ani de la moartea lui **Dimitrie August Laurian**, ziarist, profesor şi om politic (1845 – 25 oct. 1906)

♦ 25 octombrie 1976. 25 de ani de la moartea lui **Raymond Queneau**, scriitor francez (21 feb. 1903 – 25 oct. 1976)

♦ 27 octombrie 1911. 90 de ani de la naşterea **Margaretei Barteş**, pictoriţă

♦ 27 octombrie 1911. 90 de ani de la apariţia la Bucureşti a Revistei de Teatru, Muzică, Literatură şi Artă **"Rampa"**, din iniţiativa lui Al. Davila şi N.D. Cocea

♦ 28 octombrie 1466. 535 de ani de la naşterea lui **Erasmus din Rotterdam**, umanist renascentist olandez (28 oct. 1466 – 12 iul. 1536)

♦ 28 octombrie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Emil V. Băcilă**, pictor

♦ 29 octombrie 1911. 90 de ani de la moartea lui **Joseph Pulitzer**, ziarist american; a instituit premiul care îi poartă numele, decernat anual, din 1917, jurnaliştilor, scriitorilor şi compozitorilor (10 apr. 1847 – 29 oct. 1911)

♦ 30 octombrie 1861. 140 de ani de la naşterea lui **Antoine Bourdelle**, sculptor francez (30 oct. 1861 – 1 oct. 1929)

♦ 30 octombrie 1871. 130 de ani de la naşterea lui **Paul Valéry**, poet şi eseist francez (30 oct. 1871 – 20 iul. 1945)

♦ 30 octombrie 1901. 100 de ani de la naşterea lui **Mihail Straje**, prozator, publicist, istoric literar şi traducător (30 oct. 1901 – 1 apr. 1978)

♦ 30 octombrie 1921. 80 de ani de la naşterea lui **Teodor Simionescu**, pictor

♦ 31 octombrie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **Eugen Lovinescu**, scriitor şi critic literar (31 oct. 1881 – 16 iul. 1943)

♦ 31 octombrie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Dan Hatmanu**, pictor

NOTĂ: Rubrică realizată de Serviciul *Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Brâncuşi Anniversary Year

Petre ŢUŢEA – Constantin Brâncuşi 2

Sirun TERZIAN – Armenian Personalities of Bucharest 4

Ana Maria ORĂŞANU – Old Bucharest Buildings – Kirilof House 11

Mariana JAKLOVSZKY – Voltaire 13

Patrimony 15

Evocation PAUL ANGHEL 16

Nicolae ILIESCU – Recollections from Balcony 18

Teofil BĂLAJ – The Commune of Paris – 130 (V) 20

Napoleon SĂVESCU – The Arian Ancestors 21

Echim VANCEA – „Laurenţiu Ulici" City Library in Sighetul Marmaţiei 23

INTAMEL Agenda

2002 Stockholm INTAMEL Conference 26

Utrecht to UK 26

Ton van VLIMMEREN – Utrecht City Library 27

Hermann ROMER – Winterthur Public Library 29

Alima TUET – Hong Kong Central Library 30

Steve WOOD – Technology 31

The Day of Bucharest – 2001 34

Ana Maria ORĂŞANU – Bucharest – Community Identity 35

Catalogue 36

"LITERE" Review 38

Calendar 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poştal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob1@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar de redacţie şi Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 79711.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Municipală Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicaţiei. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Ţările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ERASMUS DIN ROTTERDAM

1466 – 1536

535 de ani de la naştere

"«Soaţele Prostiei» Această frumoasă de colo, cu sprâncenele trufaş sumese, este Iubirea de sine. Cealaltă, pe care o vedeţi făcând ochi dulci şi bătând din palme, se numeşte Linguşirea. Alta, pe jumătate ațipită, de parcă doarme, se numeşte Uitarea. Asteia, cu mâinile încrucişate, sprijinită în coate, îi zice Trândăvia. Cealaltă de colo, încununată cu o cunună de trandafir şi căreia tot trupul îi miroase a parfumuri, se cheamă Plăcerea. Cealaltă, cu privirea rătăcind încoace şi încolo, se numeşte Sminteala. În sfârşit, aceasta de aici, cu pielea lucie şi durdulie, se cheamă Pofta. Printre aceste fetişcane vedeţi şi doi zei: unul se cheamă Cheful, celălalt, Somnul cel fără trezire. Sprijinită pe această ceată de slujitori credincioşi, îmi întind stăpânirea mea peste tot, poruncind chiar şi celor ce stau pe tron".

"Elogiul Nebuniei"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

EUGEN LOVINESCU

1881 – 1943

120 de ani de la naştere

"Axa vieţii politice şi culturale s-a schimbat din răsărit în apus: se va schimba şi axa vieţii noastre sufleteşti. Timpul roade chiar şi lungile deprinderi intrate în inconştient; să-i aşteptăm deci acţiunea. Pentru a evolua, pe lângă stabilitate, unui popor îi mai trebuie şi maleabilitate. În trecutul nostru, nu considerăm ca un patrimoniu decât elementul fix al rasei şi al vieţii naţionale, nu şi elementele întâmplătoare şi regretabile ale influenţelor orientale. Privim deci contactul cu apusul ca pe o reluare a adevăratei continuităţi etnice şi ideale". [...]

"Istoria civilizaţiei române moderne"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro